

RAPORT KOŃCOWY

ANALIZA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH ORAZ UCZELNI WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W WYBRANYCH OBSZARACH

KRAJOWY
PLAN
ODBUDOWY

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

Zamówienie współfinansowane w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

Województwo
Śląskie

Zamawiający

Województwo Śląskie

ul. Ligonía 46

40-037 Katowice

tel. (32) 77 44 072

e-mail: zamowienia@slaskie.pl

Wykonawca

EVALU Sp. z o.o.

ul. Sumaków 14

04-690 Warszawa

e-mail: evalu@evalu.pl

Badanie zrealizowane przez zespół badawczy:

Dr Adam Mielczarek (kierownik badania), Agnieszka Śnieżek, Sebastian Pałka,
Wojciech Pieniążek, Aleksandra Kamińska, Adam Grajek, Wojciech Onyszków

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
SPIS SKRÓTÓW	5
1. STRESZCZENIE.....	6
2. WPROWADZENIE	10
3. OPIS ZASTOSOWANEJ METODOLOGII ORAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI	11
4. WYNIKI ANALIZY FORM WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNI WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI I ICH WPŁYWU NA ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH UCZNIÓW I STUDENTÓW	15
4.1 OGÓLNA OCENA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIELE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH.....	15
4.2 OGÓLNA OCENA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIELE BADAŃ ILOŚCIOWYCH	19
4.3 REALIA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIELE BADAŃ ILOŚCIOWYCH	25
4.4 FORMY WSPÓŁPRACY	36
4.5 UŻYTECZNOŚĆ WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI W OPINII PRZEDSIĘBIORCÓW	39
4.6 KORZYŚCI ZE WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI W OPINII PRZEDSIĘBIORCÓW	46
4.7 KORZYŚCI JAKIE ZE WSPÓŁPRACY Z PRACODAWCAMI CZERPIĄ UCZNIOWIE I STUDENCI	50
4.8 PODSUMOWANIE	58
5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW I BARIER WPŁYWAJĄCYCH NA BRAK PODJĘCIA WZAJEMNEJ WSPÓŁPRACY PRZEZ SZKOŁY PONADPODSTAWOWE PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE, UCZELNIE WYŻSZE I PRACODAWCÓW	59
5.1 BARIERY STOJĄCE NA PRZESZKODZIE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SZKOŁAMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE A PRZEDSIĘBIORSTWAMI – PERSPEKTYWA PRACODAWCÓW	59

5.2	BARIERY STOJĄCE NA PRZESZKODZIE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI A PRZEDSIĘBIORSTWAMI – PERSPEKTYWA SZKÓŁ I UCZELNI	76
5.3	INICJATYWY OTOCZENIA BIZNESOWEGO	79
5.4	ZACHĘTY MOGĄCE WZMOCNIĆ WSPÓŁPRACĘ POMIĘDZY SZKOLNICTWEM A PRZEDSIĘBIORCAMI	85
6.	WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	89
7.	SPIS WYKRESÓW	94
8.	ANEKS (WZORY ANKIET/KWESTIONARIUSZY UŻYTYCH DO ANALIZY)	97
8.1	ANKIETA: BADANIE PRZEDSIĘBIORSTW.....	97
8.2	ANKIETA: BADANIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH	108
8.3	ANKIETA: BADANIE SZKÓŁ WYŻSZYCH	125
8.4	SCENARIUSZ WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH Z ORGANIZACJAMI OTOCZENIA BIZNESU	142

SPIS SKRÓTÓW

Skrót/pojęcie	Rozwinięcie
AI	Z ang. <i>Artificial Intelligence</i> Sztuczna Inteligencja
CAWI/CATI	Ankieta internetowa/online (<i>CAWI - Computer Assisted Web Interview</i>) Ankieta telefoniczna, wspomagana komputerowo (<i>CATI - Computer Assisted Telephone Interview</i>)
KSSE	Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna
OPZ	Opis Przedmiotu Zamówienia
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności 2007
RAD-on	System Raportowania – Analizy – Dane
SPSS IBM	Statistical Package for the Social Sciences (pol. Pakiet Statystyczny dla Nauk Społecznych)
SWZ	Specyfikacja Warunków Zamówienia
VR	Virtual Reality

1. STRESZCZENIE

Opinie pracodawców (działających w branżach będących przedmiotem badania), dotyczące intensywności współpracy firm ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe, są podzielone. Niemniej jednak, odsetek przedsiębiorców wyrażających opinię, że jest on niewystarczający wynosi w sumie 44% całej próby.

Szkoły ponadpodstawowe prowadzące kształcenie zawodowe, w zdecydowanej większości, oceniają obecny poziom swojej współpracy z biznesem jako raczej wystarczający i ocena ta jest względnie jednolita niezależnie od typu szkoły i we wszystkich branżach będących przedmiotem badania. Podobne są przekonania przedstawicieli uczelni wyższych.

Prowadzenie faktycznej współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe potwierdziła jedna trzecia badanych pracodawców. Grupą najczęściej potwierdzającą utrzymywanie takiej współpracy są przedstawiciele sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego), którzy też stanowią grupę najbardziej zadowoloną z istniejącego poziomu współpracy. Prowadzona przez nich współpraca bardzo często ma jednak charakter współpracy sporadycznej. Grupą, która współpracuje ze szkołami najrzadziej są natomiast pracodawcy reprezentujący sekcję J (działalność wydawnicza i nadawcza) oraz sekcja F (budownictwo), która też jest branżą najbardziej z istniejącego stanu rzeczy niezadowoloną.

Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby zatrudnionych, podmiotami najintensywniej współpracującymi ze szkolnictwem zawodowym są firmy duże. Ich współpraca ze szkołami ma na ogół charakter stały, co odróżnia je od wszystkich grup pozostałych. Współpraca firm średnich ze szkołami zdarza się już wyraźnie rzadziej. Przedsiębiorstwa małe i mikro- zaś, współpracę taką utrzymują po prostu rzadko.

Znacząca część szkół, które deklarują, że ich programy nauczania są zbieżne z poszczególnymi obszarami działalności gospodarczej, nie prowadzi współpracy z przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w tych obszarach. Nie znaczy to, że nie prowadzą one takiej współpracy w ogóle, gdyż zapewne prowadzą ją z innymi przedsiębiorstwami. Niemniej jednak, wynik badania wskazuje, że w niektórych obszarach działalności gospodarczej (przetwórstwo przemysłowe, działalność wydawnicza i nadawcza) deklaracja zbieżności programu nauczania w bardzo małym

stopniu przekłada się na faktyczną współpracę z zakładami pracy działającymi w tym obszarze. Badane szkoły, które współpracują z biznesem, robią to na ogół w sposób stały lub okresowy.

Utrzymywanie współpracy ze szkołami wyższymi potwierdza 20% przedsiębiorców. W około połowie przypadków jest to współpraca o charakterze sporadycznym. Najczęściej deklarują ją przedstawiciele sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego), którzy robią to trzy razy częściej niż przedstawiciele innych sektorów działalności gospodarczej. Podmiotami najczęściej deklarującymi współpracę z uczelniami są firmy duże – deklarację taką składa 2/3 z nich. Najwięcej deklaracji współpracy z uczelniami wyższymi pochodzi z Subregionu Zachodniego. Odsetek firm współpracujących z uczelniami jest około dwa razy wyższy niż w pozostałych subregionach. Firmy podejmujące taką współpracę, najczęściej utrzymują ją z jednym lub dwoma partnerami. Jeśli spojrzeć na zagadnienie współpracy pomiędzy biznesem a szkolnictwem wyższym ze strony uczelni, to rzadko zdarza się, by szkoły wyższe nie prowadziły jakiejś współpracy z partnerami biznesowymi.

Przedsiębiorcy prowadzący współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe generalnie potwierdzają, że taka kooperacja jest dla ich firm przydatna. Wśród przedsiębiorców, którzy takiej współpracy nie prowadzą, zdania na temat potencjalnej przydatności takiej współpracy są podzielone, z niewielką przewagą pracodawców wypowiadających w tej kwestii opinie negatywne. Przydatność współpracy z uczelniami potwierdzają prawie wszyscy przedsiębiorcy takową prowadzący. Zdania przedsiębiorców, którzy jej nie prowadzą są natomiast podzielone – z przewagą wskazań sceptycznych wobec potencjalnej użyteczności takiej współpracy.

Oczekiwania przedsiębiorców związane ze współpracą ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe dotyczą przede wszystkim możliwości docelowego uzyskania większej liczby, lepiej przygotowanych do pracy absolwentów. Dużej części współpracujących ze szkołami przedsiębiorców nie udaje się jednak osiągnąć tak sformułowanych celów. W szczególności nie realizuje się ich oczekiwanie dotyczące wpływu na realizowany w szkole program nauczania.

Przedsiębiorcy podejmujący współpracę z uczelniami, obok uzyskania większej liczby, lepiej przygotowanych do pracy absolwentów, liczą na promocję swojej firmy na rynku

pracy. Faktycznie udaje im się zrealizować dwa z tych trzech celów. Oczekiwania dotyczące innych efektów współpracy z uczelniami (rozwój technologiczny, współpraca w innych obszarach) realizują się w znacznie mniejszym stopniu niż oczekiwany.

Lista korzyści, jaką, zdaniem przedstawicieli szkół, osiągają uczniowie dzięki współpracy z przedsiębiorstwami jest długa i niekontrowersyjna. Jest ona niezależna od branży czy od typu szkoły. Korzyści te zaś dotyczą przede wszystkim lepszego przygotowania zawodowego oraz ułatwień w pozyskaniu zatrudnienia. Podobne opinie dotyczą efektów, jakie w wyniku takiej współpracy odnoszą studenci – w świetle wyników badania, współpraca taka niesie ze sobą same korzyści. Praktyka rekrutacji absolwentów szkół, z którymi firmy współpracowały potwierdza, że współpraca szkoły z przedsiębiorstwem sprzyja uzyskiwaniu zatrudnienia.

Pracodawcy mają niekorzystny wizerunek szkolnictwa zawodowego. W ich opinii, jego obecny stan jest efektem wieloletnich zaniedbań na poziomie systemu edukacji. Są oni zdania, że szkoły te, w wielu branżach nie zaspokajają ich zapotrzebowania na młodych pracowników. Wskazują także, iż w niektórych branżach (jak budownictwo), system szkolnictwa zawodowego zupełnie nie pasuje do realiów rynku. Podkreślają zarazem, że szkoły te są niedoinwestowane i mają problem z odnawianiem kadry nauczycieli zawodu, co ma negatywny wpływ na jakość nauczania.

Przedstawiciele organizacji pracodawców sygnalizuje, że część przedsiębiorców nie znajduje motywacji do przyjmowania uczniów na praktyki i staże. Składa się na to wiele czynników, do których należy, z jednej strony negatywny wizerunek szkół i oferowanej w nich jakości nauczania, z drugiej brak zachęt systemowych (niskie dofinansowanie, brak ulg podatkowych). Przyjmowanie uczniów i stażystów w firmach jest często postrzegane jako nieopłacalne, a brak środków stanowi najczęściej wskazywaną barierą rozwoju współpracy pomiędzy biznesem a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe. Często zdarza się, że przedsiębiorcy postrzegają uczniów szkół tego typu jako słabo zmotywowanych do nauki zawodu.

Zdaniem przedsiębiorców, istotną barierą dla współpracy, zarówno ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe jak i uczelniami, jest brak płaszczyzny kontaktów między przedsiębiorcami i szkołami. Ze swojej strony, szkoły sygnalizują podobne problemy

Uczelnie wyższe, choć nie mają negatywnego wizerunku, jaki ciąży na szkołach ponadpodstawowych zajmujących się kształceniem zawodowym, również nie są postrzegane jako atrakcyjny partner dla biznesu. Przedsiębiorcy rzadko widzą w nich atrakcyjnych partnerów do prowadzenia działalności rynkowej. Podobne opinie dotyczą również zainteresowań studentów. Tak samo, jak w przypadku szkół, brak jest zachęt finansowych, które ułatwiałyby nawiązywanie takiej współpracy. Podobnie, jak w przypadku współpracy ze szkołami, kooperacja z uczelniami jest postrzegana jako trudna.

Całościowe rozwiązanie problemów szkolnictwa kształcącego w zawodach wykracza poza możliwości Samorządu Województwa Śląskiego i związane z nim problemy powinny być rozwiązywane na szczeblu krajowym. Powinna zostać przeprowadzona ogólnokrajowa debata dotycząca problematyki kształcenia zawodowego, której rezultatem powinna być systemowa reforma realizowana przez Ministerstwo Edukacji. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, wraz ze śląskimi organizacjami otoczenia biznesu może być jej inicjatorem i promotorem. Już teraz, potrzebne jest też zwiększenie systemowego dofinansowania, jakie pracodawcy otrzymują w związku z prowadzeniem staży i praktyk dla uczniów.

Możliwe jest jednak również prowadzenie działań na szczeblu regionalnym. Do proponowanych rozwiązań należy:

- Stworzenie, przy udziale organizacji otoczenia biznesu regionalnego ekosystemu współpracy mającego na celu zdiagnozowanie problemów kształcenia zawodowego w regionie i sformułowanie oczekiwanych kierunków jego naprawy, a następnie lobbowanie na rzecz wypracowanych rozwiązań na poziomie krajowym.
- Zainicjowanie i późniejsza koordynacja (we współpracy z innymi interesariuszami) działań informacyjno-promocyjnych dotyczących szkolnictwa zawodowego, mających na celu poprawę jego wizerunku wśród młodzieży, rodziców i przedsiębiorców.
- Tworzenie przestrzeni nawiązywania kontaktów i sieciowania relacji pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe oraz uczelniami i pracodawcami (pod postacią konferencji, seminariów itp.)
- Realizacja projektów mające na celu, choćby punktowe, wzmacnianie atrakcyjnych i efektywnych form praktycznego kształcenia w zawodach (wzorowanych np. na projekcie „Śląskie Zawodowcy”).

- Realizacja projektów mające na celu wsparcie współpracy uczelni z pracodawcami. Mogą to być działania wzorowane na działaniach już wcześniej przez samorząd wojewódzki realizowane (np. na wzór Działania 10.25 „Rozwój kształcenia wyższego zgodnie z potrzebami zielonej gospodarki”). Umożliwienie korzystania z podobnych programów uczelniom niepublicznym.

2. WPROWADZENIE

CELE BADANIA

Prezentowana tutaj analiza dotyczy obecnego stanu współpracy szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczelni wyższych z pracodawcami w województwie śląskim, w pięciu wybranych obszarach działalności gospodarczej:

- przetwórstwa przemysłowego,
- budownictwa,
- transportu i gospodarki magazynowej,
- działalności wydawniczej i nadawczej oraz związanej z produkcją i dystrybucją treści,
- działalności usługowej w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji

Stawiała ona sobie dwa zasadnicze cele:

1. Przeprowadzenie oceny form współpracy szkół ponadpodstawowych i uczelni wyższych z pracodawcami w województwie śląskim i ich wpływu na rozwój umiejętności zawodowych uczniów/studentów (korzyści).
2. Zidentyfikowanie problemów/barier wpływających na brak podjęcia wzajemnej współpracy przez szkoły ponadpodstawowe, uczelnie wyższe i pracodawców w województwie śląskim w celu jej usprawnienia.

OBSZARY BADAWCZE

W ramach powyżej wskazanych celów wyodrębniono cztery zasadnicze obszary badawcze, dotyczące:

- współpracy szkół ponadpodstawowych i uczelni wyższych z pracodawcami działającymi we wskazanych obszarach działalności gospodarczej,
- wpływu, jaki na rozwój umiejętności zawodowych uczniów i studentów ma współpraca szkół ponadpodstawowych i uczelni wyższych z pracodawcami aktywnymi w badanych obszarach w województwie śląskim,
- barier wpływających na brak współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe i uczelniami a pracodawcami,
- możliwych sposobów usprawniania współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe i uczelniami a pracodawcami.

3. OPIS ZASTOSOWANEJ METODOLOGII ORAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI

METODYKA

Na proces badawczy złożyło się zastosowanie trzech metod:

- analizy danych zastanych,
- badań jakościowych w postaci pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI)
- badań ilościowych (CAWI/CATI) przeprowadzonych na trzech osobnych próbach, obejmujących przedstawicieli:
 - przedsiębiorców w pięciu wybranych obszarach działalności gospodarczej,
 - techników i szkół branżowych I i II stopnia, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej,
 - publicznych i prywatnych uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej.

Analiza danych zastanych polegała przede wszystkim na ogólnym rozpoznaniu badanej tematyki poprzez zaznajomienie się zespołu badawczego z regulacjami prawnymi dotyczącymi badanego obszaru oraz dokumentami strategicznymi – krajowymi i regionalnymi, a także dostępnymi wynikami badań.

Posłużyła ona także do zebrania informacji na temat występujących w województwie śląskim inicjatyw współpracy biznesu i edukacji. Wykonując to zadanie,

zidentyfikowano również najbardziej pożądanym respondentów do badania jakościowego. Poszukiwania źródeł internetowych pozwoliły zidentyfikować te organizacje otoczenia biznesu, które wydawały się potencjalnie najlepszymi informatorami w sprawach związanych ze współpracą pomiędzy szkołami i uczelniami a przedsiębiorstwami działającymi w objętych badaniem obszarach.

Badania jakościowe, realizowane w formie indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzono z przedstawicielami 8 organizacji:

- Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach,
- Zagłębiowskiej Izby Gospodarczej,
- Regionalnej Izby Przemysłowo-Handlowej w Częstochowie,
- Śląskiej Izby Budownictwa,
- Izby Rzemieślniczej oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach
- Śląskiego Związku Pracodawców Lewiatan,
- Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- Śląskiego Klastra Internetu Rzeczy SINOTAIC.

Ze względu na niemożność uzyskania wywiadu od reprezentanta Śląskiej Izby Pracodawców, wywiad ten zastąpiono dodatkowym wywiadem z izbą gospodarczą.

Badania ilościowe

W niniejszej ewaluacji przeprowadzone zostały trzy badania ilościowe z:

- pracodawcami funkcjonującymi w województwie śląskim;
- dyrektorami (lub zastępcami dyrektorów lub osobami upoważnionymi) techników i szkół branżowych I i II stopnia z terenu województwa śląskiego;
- rektorami (lub zastępcami lub osobami upoważnionymi) publicznych i prywatnych uczelni wyższych z terenu województwa śląskiego.

W ramach badania ilościowego z wymienionymi powyżej grupami zastosowano podejście mixed-mode łączące techniki CAWI (CAWI - Computer Assisted Web Interview) i CATI (CATI - Computer Assisted Telephone Interview) w realizacji badania. Jest to podejście powszechnie stosowane w ostatnim czasie w badaniach ewaluacyjnych. Zapewnia wykorzystanie potencjału bazy kontaktowej (możliwość dotarcia do respondenta różnymi kanałami komunikacji – e-mail lub telefon) i

zrealizowanie założeń metodologicznych wynikających z przyjętego sposobu doboru próby i jej zakładanej liczebności.

Zgodnie z zapisami OPZ minimalna zwrotność badania z dyrektorami i rektorami powinna wynieść 50%¹. Natomiast minimalna wielkość próby badania pracodawców zakładała 25 respondentów dla każdej z 5 sekcji PKD², co w sumie daje 125 efektywnie zrealizowanych wywiadów.

Tabela 1 Badanie ilościowe szkół - opracowany dobór próby wraz z poziomem jej osiągnięcia

Subregion	Liczebność szkół/wymagana próba	Proporcje	Osiągnięta próba/% założeń
Subregion Centralny	230 / 115 (50%)	58,1%	118 (102,6%)
Subregion Południowy	62 / 31 (50%)	15,7%	31 (100%)
Subregion Północny	46 / 23 (50%)	11,6%	23 (100%)
Subregion Zachodni	58 / 29 (50%)	14,6%	31 (106,9%)
Ogółem	396 / 198 (50%)	100%	203 (102,5%)

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Badanie ilościowe uczelni – opracowany dobór próby wraz z poziomem jej osiągnięcia

Subregion	Liczebność szkół/wymagana próba	Proporcje	Osiągnięta próba/% założeń
Subregion Centralny	11 / 5 (50%)	55,0%	5 (100%)
Subregion Południowy	5 / 2 (50%)	25,0%	4 (200%)
Subregion Północny	3 / 2 (50%)	15,0%	2 (100%)
Subregion Zachodni	1 / 1 (50%)	5,0%	1 (100%)
Ogółem	20 / 10 (50%)	100,0%	12 (120%)

Źródło: Opracowanie własne.

¹ Populację badania stanowiły 396 placówki szkolne (w tym 180 branżowych szkół I stopnia; 26 branżowych szkół II stopnia; 190 techników) oraz 20 uczelni.

² Sekcja C, F, H, J, K.

Tabela 3 Badanie ilościowe pracodawców - opracowany dobór próby wraz z poziomem jej osiągnięcia

Sekcja PKD	Wymagana próba	Osiągnięta próba/% założeń
C	25	27 (108%)
F	25	25 (100%)
H	25	31 (124%)
J	25	25 (100%)
K	25	31 (124%)
Ogółem	125	139 (111,2%)

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach poszczególnych badanych grup Wykonawca starał się³, aby liczebność próby każdej zdefiniowanej populacji odzwierciedlała proporcje wg reprezentacji subregionalnej.

Wykonawca dążył do zachowania proporcji subregionalnych w ramach każdej sekcji PKD. Choć struktura geograficzna próby została w większości przypadków utrzymana, proporcje te nie odzwierciedlają w 100% populacji docelowej. Wynikało to z faktu, że populacja referencyjna (wykorzystywana do ustalenia proporcji) obejmowała spółki (jedynie takie dane są dostępne w GUS BDL), podczas gdy badanie dotyczyło wszystkich firm zatrudniających pracowników. Pomimo tego, osiągnięta próba jest wysoce reprezentatywna sektorowo (PKD) i zróżnicowana subregionalnie, co pozwoliło na wiarygodne uogólnienie wyników.

³ W metodyce badania uzyskanie proporcji subregionalnej nie było obligatoryjne.

4. WYNIKI ANALIZY FORM WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNI WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI I ICH WPŁYWU NA ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH UCZNIÓW I STUDENTÓW

4.1 OGÓLNA OCENA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIETLE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Z perspektywy organizacji otoczenia biznesu, jakie były uczestnikami badań jakościowych, wskazać należy **jedno ważne uwarunkowanie opisywanej tu problematyki, wspólne wszystkim branżom, które były przedmiotem prezentowanego tutaj badania. Jest nim wysoki poziom zapotrzebowania na pracowników we wszystkich specjalnościach, któremu towarzyszy zarazem dość niski poziom ich podaży, wynikający z demograficznego niżu.** Czynniki te powoduje, że **pracodawcy są generalnie zainteresowani współpracą ze szkołami, które są dla nich potencjalnym źródłem uzupełniania zasobów ludzkich.** W owej współpracy napotykają jednak rozmaite bariery, które powodują, że współpraca ta nie zawsze jest dla nich możliwa i w pełni opłacalna.

W rezultacie, współpraca ta generalnie jest realizowana. Niemniej jednak, wielu badanych jest zdania, że jej poziom daleki jest od optymalnego. Obserwacje badanych dotyczące form i intensywności współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkolnictwem w różnych objętych badaniem branżach trudno jest jednak sprowadzić do wspólnego mianownika. Są one bowiem bardzo różnorodne, a co za tym idzie, **w różnych miejscach i branżach, uwarunkowania prowadzonej współpracy wyglądają bardzo rozmaicie.**

Spośród pięciu obszarów działalności gospodarczej, które były przedmiotem badania, w oczach badanych, **pozytywnie wyróżnia się branża informatyczna.**

Tu chyba wygląda najlepiej. My mamy takie firmy, które zajmują się informatyką, automatyką, taką budową maszyn przemysłowych. Wiem, że mają bezpośrednio zawarte umowy z poszczególnymi szkołami, które kształcą w tym zakresie. Bardzo sobie chwalą tę współpracę. (IDI Izba Gospodarcza)

Jest to pochodną dynamicznego rozwoju tej branży i wynikającego stąd szczególnie dużego zapotrzebowania na pracowników, któremu towarzyszy jeszcze dodatkowa okoliczność sprzyjająca, jaką jest wysokie zainteresowanie tą tematyką ze strony młodego pokolenia. W przypadku szeroko rozumianej informatyki, współpraca ze szkolnictwem rozwija się zarówno w firm małych, jak i dużych. Przedsiębiorcy są tu zainteresowani przede wszystkim formami kształcenia dualnego, a więc takimi, w których uczniowie uczą się w szkole jednocześnie pracując już w przedsiębiorstwie. Wynika to z przekonania, że tylko w przedsiębiorstwie mogą oni mieć kontakt z rozwiązaniami rzeczywiście najnowszymi. Rozwój branży jest bowiem tak szybki, że szkoły prowadzące kształcenie zawodowe nie są w stanie za nim nadążyć. Z drugiej strony, w związku z faktem, że w tej dziedzinie, wiedza teoretyczna jest potrzebna w nie mniejszym stopniu niż praktyczna, pracodawcy są zainteresowani tym, by młodzi pracownicy jak najwięcej się kształcili. Bardzo często zachęcają ich więc, by podejmowali również studia – w formie zaocznej, łącząc studia i pracę.

Na drugim biegunie (z pięciu badanych obszarów działalności gospodarczej) lokuje się natomiast **poziom współpracy na linii szkolnictwo – biznes w branży budowlanej, który jest oceniany jako niewystarczający.** Jest to, zdaniem badanych, problem bardzo poważny. Ma on jednak przyczyny systemowe⁴, polegające na tym, że większość faktycznie funkcjonujących na rynku firm tej branży, nie posiada uprawnień, by przyjmować uczniów na praktyki zawodowe. Problem ten częściowo omija się w ten sposób, że przedsiębiorstwami, współpracującymi ze szkołami są często firmy, które nie mają charakteru przedsiębiorstw budowlanych, lecz są producentami materiałów na użytek tej branży. Jest to dla nich o tyle korzystne, że przyzwyczajają uczniów do korzystania z produktów swojej marki. Korzyści, jakie z takich praktyk uzyskują uczniowie są jednak ograniczone – gdyż doświadczenie praktyczne, jakie uzyskują

⁴ Zagadnienie to omawiamy w rozdziale 5.1.

jest specyficznie ukierunkowane i polega na zapoznaniu się z dostępnymi rodzajami materiałów budowlanych, a nie z doświadczeniem pracy na budowie.

Jeśli chodzi o transport i logistykę oraz przetwórstwo przemysłowe, badani nie wskazywali, by sytuacja tych branż szczególnie się wyróżniała. W obszarze transportu - odnotowywali współpracę, jaką ze szkołami o odpowiednim profilu prowadzą przedsiębiorstwa transportu miejskiego. Narzekali natomiast na mniejszą liczbę szkół kształcących pracowników na potrzeby kolejnictwa. W obszarze przetwórstwa przemysłowego – zauważali duże zapotrzebowanie na pracowników dla firm przetwórstwa spożywczego, w szczególności w branży mięsnej. Wyrażali opinię, że, pomimo że współpracę z biznesem w tej branży prowadzi wiele szkół w regionie, zapotrzebowanie na uczniów jest stale wysokie, gdyż wiele jest przedsiębiorstw zajmujących się tego typu produkcją.

W obszarze przetwórstwa przemysłowego, respondenci wskazywali także na inne, specyficzne trudności, przed którymi stoi kształcenie zawodowe. Z jednej strony, wynikają one z wysokich wymagań sanitarnych, jakie stawia się przed przetwórstwem spożywczym, co przekłada się na oczekiwanie rzeczywiście dobrego przygotowania ucznia do pracy, zanim przedsiębiorca wpuści go na halę produkcyjną. Z drugiej, przynajmniej w niektórych obszarach polegają na tym, że praca z uczniami powinna być realizowana na zasadach właściwych rzemiosłu: w systemie mistrz szkolący – uczeń, który to model jest obecnie w zaniku.

Innym czynnikiem mającym wpływ na intensywność i formy współpracy, wskazywanym przez przedstawicieli organizacji otoczenie biznesu w badaniu jakościowym, jest z kolei **wielkość przedsiębiorstw. Ma ona znaczenie zarówno dla liczby potencjalnie przyjmowanych uczniów, jak i dla zakresu takiej współpracy.** W opinii badanych, współpracę taką prowadzą przede wszystkim firmy duże, w szczególności zaś te, o zasięgu międzynarodowym. Dysponując dużymi środkami, a zarazem mając duże zapotrzebowanie na pracowników, wielkie przedsiębiorstwa mają zarówno możliwości, jak i motywację do tego, by współpracę ze szkołami prowadzić i – z punktu widzenia tych ostatnich – są bardzo pożądanymi partnerami. Niemniej jednak współpracę utrzymują również firmy mniejsze. W tych przypadkach, jej zakres jest, ze zrozumiałych przyczyn, zazwyczaj niewielki. Niemniej jednak jest to również zjawisko na regionalnym rynku obecne (a organizacje otoczenia biznesu takie, jak te, z którymi prowadzono wywiady, są bardzo często jego animatorami).

Zróźnicowanie uwarunkowań współpracy pomiędzy biznesem a szkołami wynika wreszcie z tego, że inaczej kształtuje się ona w chwili, gdy partnerem współpracy jest szkoła ponadpodstawowa prowadząca kształcenie zawodowe, a inaczej, gdy jest nim uczelnia wyższa. W tych dwóch rodzajach szkół poszukuje się bowiem innych pracowników i inne są formy ich szkolenia. Co więcej, w przypadku szkół wyższych, obecne jest jeszcze jedno zróźnicowanie. Dotyczy ono poziomu orientacji uczelni na współpracę z biznesem, który na poszczególnych uczelniach nie jest jednakowy. Ośrodki akademickie bowiem, inaczej niż szkoły kształcenia zawodowego, nie są prawnie zobligowane do współpracy z przedsiębiorstwami. **Część z nich orientuje się na kształcenie, które w opinii przedsiębiorców jest nazbyt teoretyczne i niedostatecznie nastawione na przygotowywanie przyszłych kadr dla zakładów przemysłowych. Wśród placówek szkolnictwa wyższego występują jednak również podmioty zdecydowanie nastawione na współpracę z biznesem i czynnie dostosowujące swoje formy kształcenia do potrzeb rynkowych.** W świetle zebranego materiału, w województwie śląskim, wyróżniającą się uczelnią tego typu jest Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej, należąca zresztą do czołówki placówek tego typu w skali kraju.

Powyżej zasygnalizowane rozróżnienie silnie przekłada się na praktyki współpracy z przedsiębiorstwami. O ile bowiem w uczelniach zachowujących model kształcenia bardziej „teoretycznego” współpraca z przedsiębiorstwami jest poniekąd pobocznym aspektem ich funkcjonowania, to **w uczelniach o orientacji biznesowej, taka współpraca stanowi nieodłączną część kształcenia, systemowo wbudowaną w program nauczania.** W konsekwencji, modele współpracy podejmowane na uczelniach pierwszego typu, mają na ogół charakter jednostkowy: wiążą się ze współpracą z pojedynczymi studentami bądź wynikają z potrzeby rozwiązywania konkretnych problemów technologicznych, z którymi firma zwraca się do zatrudnionych na uczelniach specjalistów. Na uczelniach „biznesowych” natomiast, jak we wspomnianej Akademii WSB, beneficjentami takiej praktyki są wszyscy studenci podejmujący naukę na tak zaprojektowanych kierunkach studiów. Kształcenie na nich jest bowiem od początku zbudowane na założeniu kształcenia dualnego, gdzie czas studenta jest stale podzielony pomiędzy dni, które spędzić ma on na zajęciach teoretycznych oraz dni, które spędza w przedsiębiorstwie, jako jego pracownik.

4.2 OGÓLNA OCENA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIETLE BADAŃ ILOŚCIOWYCH

PRZEDSIĘBIORSTWA

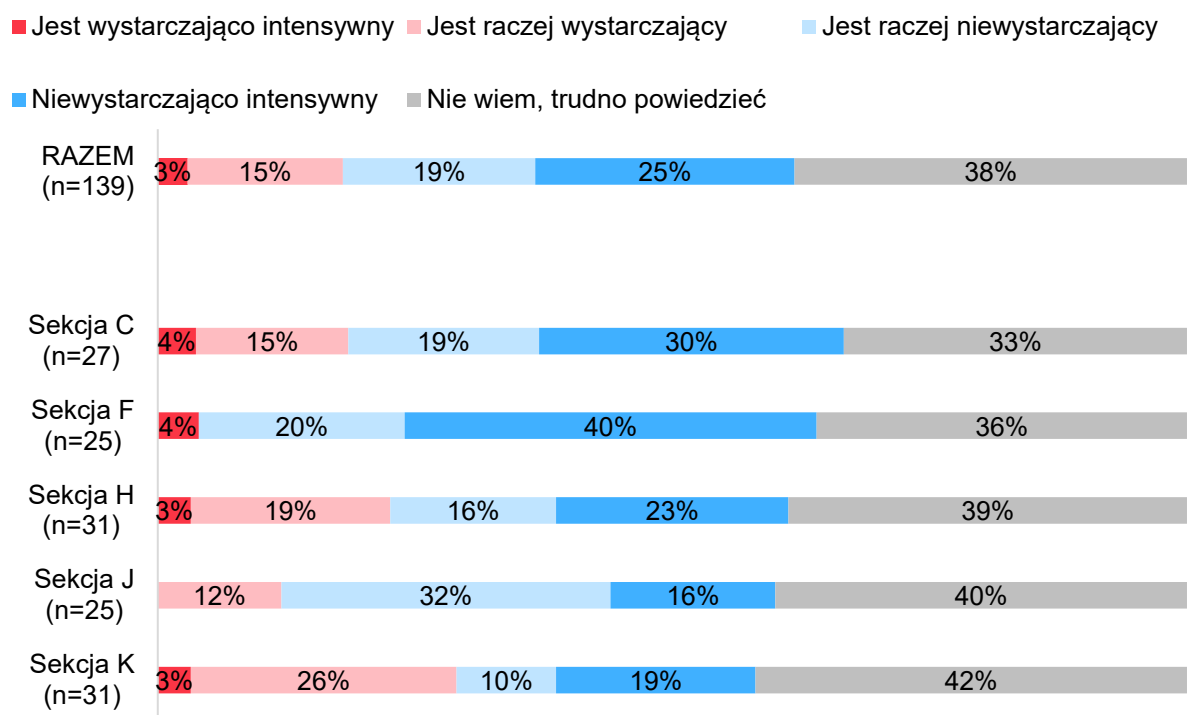
Badanie ilościowe w znacznej mierze potwierdza zreferowane przed chwilą obserwacje pozyskane w toku badania jakościowego. Pokazuje ono, że **opinie pracodawców, dotyczące intensywności współpracy firm ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe są podzielone.**

Warto jednak zwrócić uwagę, że znaczna część pracodawców pozostaje wobec tych zagadnień po prostu obojętna. W skali całej próby, postawę taką wykazuje aż 38% ogółu badanych, którzy, w odpowiedzi na pytanie o poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami w ich branży, deklarują brak zdania. Taki sposób udzielenia odpowiedzi na pytanie ankiety można jednak potraktować też jako wskaźnik mówiący, że nie odczuwają oni szczególnych braków w tym zakresie. 15% badanych pracodawców stoi na stanowisku, że poziom tej współpracy jest raczej wystarczający. Za w pełni wystarczający uważa go jednak tylko 3% badanych przedsiębiorców. **Fracje respondentów oceniających poziom intensywności tej współpracy jako niewystarczający (25%) lub raczej niewystarczający (19%) są jednak wyraźnie większe od części badanych, którzy jej poziomem są usatysfakcjonowani. Tworzą oni w sumie 44% całej próby badanych przedsiębiorców.**

Stosowny materiał poglądowy pokazano na wykresie nr 1, na następnej stronie. Przedstawiono na nim najpierw wynik dla całej badanej próby. Poniżej zaś, osobno, wyniki uzyskane w zależności od obszaru głównej działalności przedsiębiorstwa.

Tak uporządkowane dane pokazują, że **poszczególne branże wyraźnie różnią się między sobą w ocenie poziomu tej współpracy. Jako szczególnie niezadowolony z istniejącego stanu rzeczy, jawi się w ich świetle sektor budownictwa (sekcja F), w którym tylko 4% respondentów uznało go za wystarczający, za niewystarczający zaś – aż 60% z nich.** Jest to jednak jedyna branża, w której deklaracje niezadowolenia stanowią bezwzględną większość zebranych opinii. Jest to zgodne z informacjami, jakie uzyskano w jakościowej części badania, co opisano już w poprzednim rozdziale, a także z danymi ilościowymi, które zostaną omówione dalej.

Wykres 1 Opinie pracodawców na temat intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe a pracodawcami – w zależności od obszaru działalności

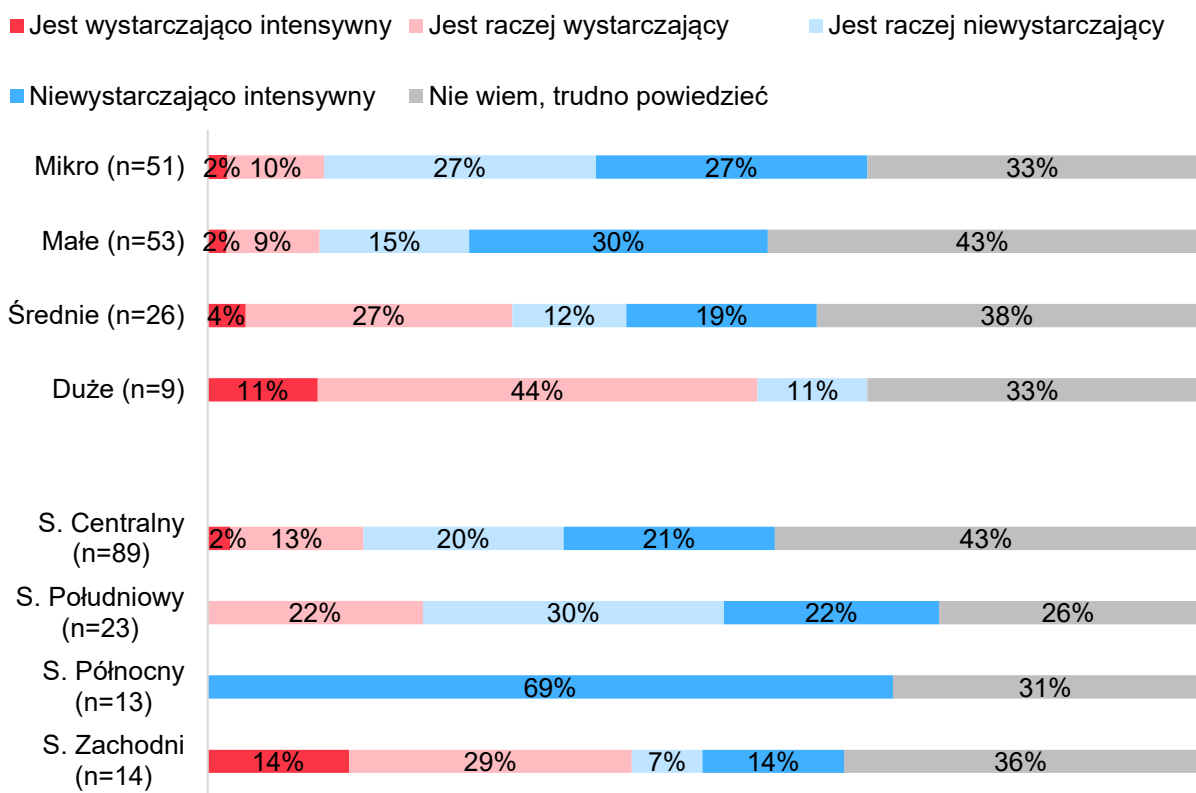
Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej: sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, sekcja F - budownictwo, sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści, sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

Przewaga niezadowolonych nad zadowolonymi widoczna jest również w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), gdzie frakcja niezadowolonych wyniosła w sumie 49% oraz w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza), gdzie liczy ona 48% badanych. W sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) również odnotowujemy przewagę niezadowolonych (39%) nad zadowolonymi (22%), ale przewaga frakcji niezadowolonych jest w tym przypadku znacznie mniejsza. **Za grupę relatywnie najbardziej zadowoloną uznać należy przedsiębiorców z sekcji K** (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego), wśród których opinie afirmatywne i krytyczne wobec aktualnego stanu współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe a biznesem są wyrównane (po 29% zadowolonych i niezadowolonych).

Następny wykres (nr 2) pokazuje zróżnicowania opinii, jakie obserwujemy na dwóch płaszczyznach – zależnie od wielkości przedsiębiorstwa (górna część wykresu) oraz zależnie od subregionu, w którym ono działa (dolna część wykresu). Analiza przedstawiona w górnej części wykresu pokazuje, że najbardziej zadowolone z obserwowanego przez siebie poziomu współpracy pomiędzy szkolnictwem a biznesem są przedsiębiorstwa duże (o zatrudnieniu od 250 osób w górę). Ponad połowa (55%) reprezentujących ich badanych jest zdania, że współpraca ta jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Za raczej niewystarczającą uznaje ją zaledwie 11% badanych, a pozostali nie mają zdania. **W przypadku firm średnich** (od 50 do 249 zatrudnionych), **odnotowujemy względną równowagę pomiędzy zadowolonymi i niezadowolonymi** (po 31% wskazań), przy czym jednak grupa deklarująca, że poziom współpracy uważa za w pełni satysfakcjonujący, jest bardzo niewielka (4%) – tych zaś, którzy są zdania przeciwnego jest zaś znacznie więcej (19%). **W firmach małych i mikroprzedsiębiorstwach natomiast przeważa opinia, że istniejący poziom współpracy biznesu ze szkolnictwem jest zbyt niski** (odpowiednio 45% i 54% niezadowolonych). Odsetek respondentów stojących na stanowisku, że jest on wystarczający, lokuje się w tych grupach na poziomie kilkunastu procent (odpowiednio 11% i 12%).

Zróżnicowane opinie na badany temat obserwujemy również w subregionach. Przekonanie, że poziom badanej współpracy jest raczej wystarczający (29%) lub wystarczający (14%) zyskuje przewagę nad opiniami przeciwnymi tylko w Subregionie Zachodnim. W pozostałych częściach województwa, przedsiębiorcy skłaniają się raczej ku opiniom przeciwnym (Subregion Południowy – w sumie 52% nieusatysfakcjonowanych, Subregion Centralny – 41%). **Szczególnie wyraziste niezadowolenie z istniejącego stanu współpracy pomiędzy biznesem a szkolnictwem zawodowym wyrazili przedsiębiorcy z Subregionu Północnego,** spośród których aż 69% uznało go za niewystarczający. Uzasadnienie dla tych opinii znajdziemy w dalszych wynikach badania, pokazujących, że w tej części województwa, współpraca jest w istocie najsłabsza.

Wykres 2 Opinie pracodawców na temat intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie a pracodawcami – w zależności od wielkości firmy i subregionu

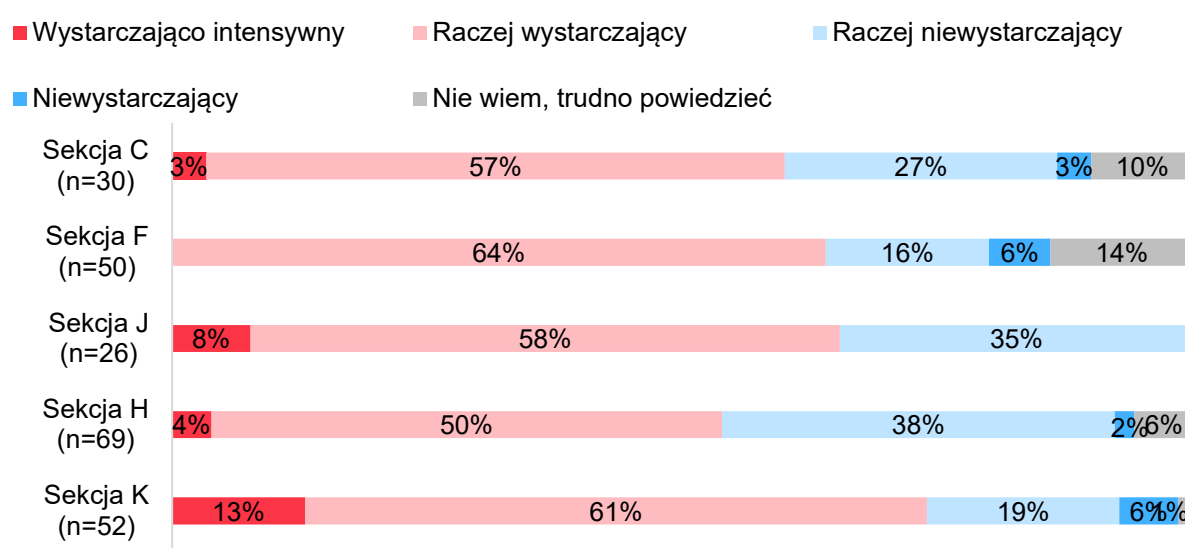

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej (n=139).

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Zupełnie inaczej, sprawa współpracy na linii biznes – szkolnictwo zawodowe, wygląda **w oczach przedstawicieli szkół**⁵. Wypowiadając się w odniesieniu do branż, z którymi prowadziły one współpracę, zdecydowana **większość z nich oceniła obserwowany przez siebie poziom kooperacji między stronami jako wystarczający**.

Wykres 3 Ocena intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi z przedsiębiorstwami w poszczególnych branżach - przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe współpracujące z przedsiębiorstwami

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej, które zadeklarowały współpracę z przedsiębiorstwami (n=134). Szkoły często deklarowały po kilka kierunków współpracy z biznesem, stąd liczebności szkół współpracujących z przedsiębiorstwami z różnych sekcji PKD sumują się do liczby większej niż wielkość próby.

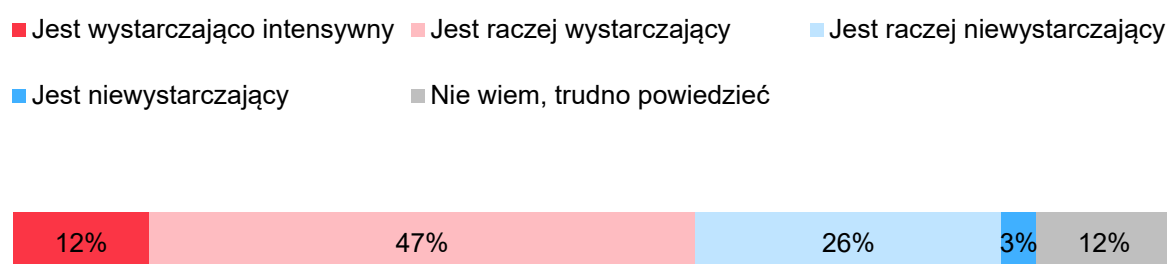
Choć odnotowano pewne pomniejsze zróżnicowania, stwierdzić należy, że **poziom wskazań mówiących, że współpraca szkół ponadpodstawowych z przedsiębiorstwami jest na poziomie wystarczającym, był jednolicie wysoki niezależnie od branży respondenta**. W przypadku budownictwa, którego przedstawiciele – przedsiębiorcy – prezentowali opinie najbardziej krytyczne, aż 64% reprezentantów szkół uznało, że istniejący poziom współpracy jest wystarczający. Relatywnie najniższe oceny od reprezentantów szkolnictwa uzyskał stan współpracy

⁵ Zastrzec należy, że, pytanie to w szkołach zadawano tylko tym przedstawicielom placówek szkolnictwa branżowego i techników, którzy z biznesem (z konkretnych sekcji PKD) współpracowali.

w sekcji H (transport i gospodarka magazynowa), niemniej jednak i w tym przypadku przewagę zyskały opinie, że jest on raczej wystarczający (50%) lub wystarczający (4%). Czynnikiem godnym odnotowania w tym kontekście jest jedynie to, że odpowiadający na te pytania respondenci nie wypowiadali się na ogół w sposób zdecydowany. Tylko niewielki margines badanych decydował się na wybranie odpowiedzi „wystarczający”, zdecydowanie preferując „raczej wystarczający”. Zjawisko to można interpretować, jako sygnał, że zdają sobie oni sprawę, że istniejący stan rzeczy nie dla wszystkich jest satysfakcjonujący.

UCZELNIE WYŻSZE

Wykres 4 Ocena intensywności współpracy pomiędzy szkołami wyższymi z przedsiębiorstwami przez szkoły wyższe w badanych branżach - dane zagregowane dla różnych branż

Źródło: badanie uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=12).

Podobne odpowiedzi, dotyczące intensywności współpracy pomiędzy szkolnictwem wyższym a przedsiębiorstwami, uzyskano od **przedstawicieli uczelni wyższych**⁶. W tym przypadku również, **bezwzględna większość (59%) respondentów stała na stanowisku, że poziom współpracy jest raczej wystarczający (47%) lub wystarczający (12%)**. Podobnie, jak w przypadku szkół, ten pierwszy rodzaj odpowiedzi, (poprzedzony słowem „raczej”) występował częściej niż drugi, co interpretować należy jako wyraz zrozumienia, że, nawet jeśli poziom współpracy jest

⁶ Podobnie, jak w przypadku szkół ponadpodstawowych, reprezentanci uczelni wyższych na pytanie to odpowiadali w odniesieniu do poszczególnych branż, z którymi ich uczelnie współpracowały. Dlatego odpowiedzieli na nie tylko przedstawiciele podmiotów współpracujących z biznesem (11 z 12 respondentów). Na wykresie prezentujemy dane stanowiące agregację wielu odpowiedzi, które dotyczyły kilku branż, z którymi prowadzona była współpraca.

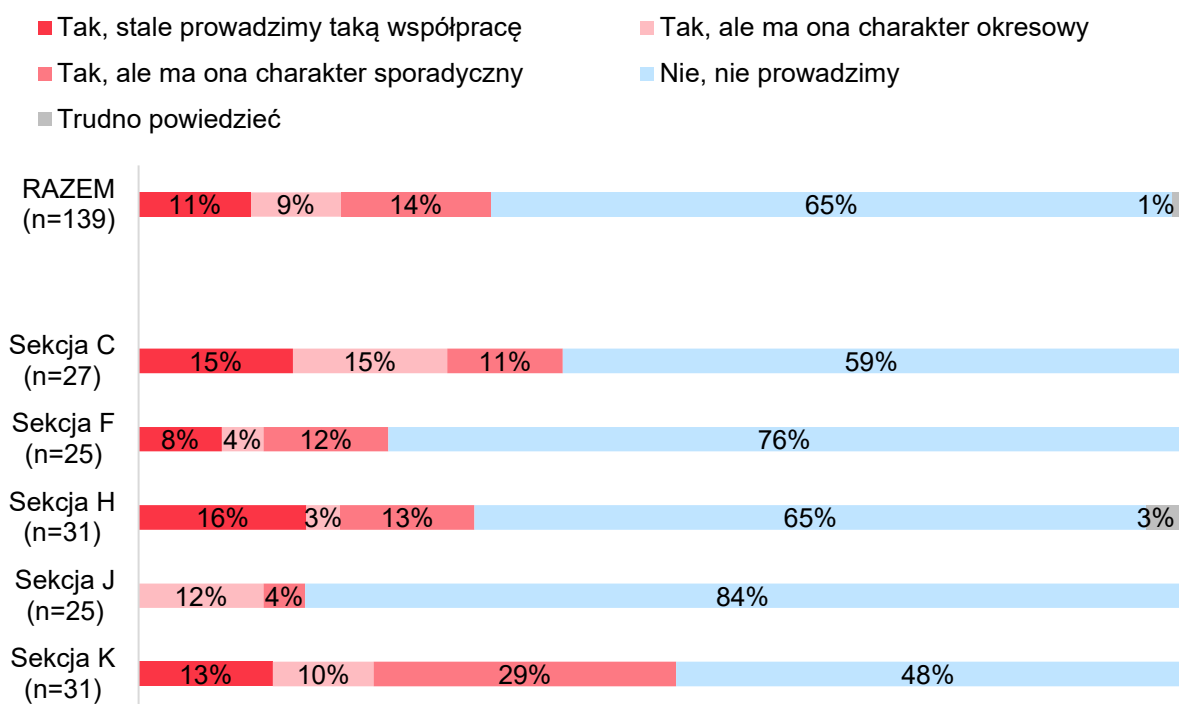
dla nich względnie satysfakcjonujący, to widzą oni, że mógłby on być wyższy i że nie wszyscy są z niego w pełni zadowoleni.

4.3 REALIA WSPÓŁPRACY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I WYŻSZYCH Z PRACODAWCAMI W ŚWIECIE BADAŃ ILOŚCIOWYCH

PRZEDSIĘBIORSTWA

W odpowiedzi na pytanie o stan faktyczny ich współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe, praktykowanie takiej współpracy potwierdziła 1/3 badanych przedsiębiorstw. 19% przedsiębiorców zadeklarowało, że współpracę taką prowadzą stale lub okresowo, a dalszych 14% stwierdziło, że zdarza się im to, ale sporadycznie.

Wykres 5 Ocena pracodawców deklarujących współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi w zależności od obszaru działalności

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej: sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, sekcja F - budownictwo, sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści, sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

Grupą respondentów, która taką współpracę deklarowała najczęściej, byli przedsiębiorcy działający w sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego itd.). Przypomnieć należy, że jest to grupa relatywnie najbardziej zadowolona z poziomu współpracy swojej branży ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe. W sumie, jakąś formę współpracy w tej grupie wskazała ponad połowa badanych (52%). Odnotować można jednak, że jest to obszar działalności gospodarczej, w którym najczęściej deklarowano współpracę o charakterze sporadycznym (29% wskazań). Mimo to, poziom uzyskanych odpowiedzi mówiących zarówno o współpracy stałej (13%), jak i o okresowej (10%) w tej grupie lokowały się również powyżej średniej dla całej próby.

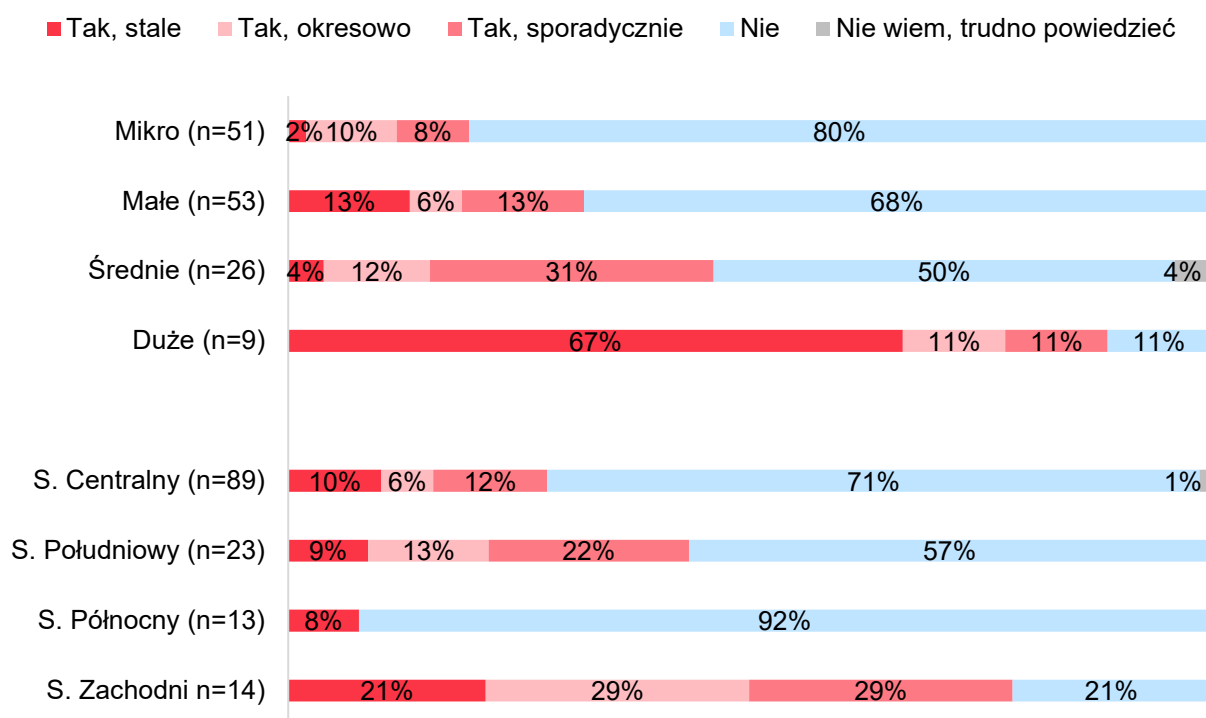
Branżą, która w świetle zebranego materiału współpracuje ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe najrzadziej, jest natomiast sekcja J (działalność wydawnicza i nadawcza), której przedstawiciele w ogóle nie wykazali współpracy stałej. 12% z nich zadeklarowało okresową, a 4% sporadyczną. Jak pokazały to wyniki pytania poprzednio omawianego (dotyczącego tego, czy poziom współpracy jest wystarczający), brak współpracy przedsiębiorców tej branży ze szkołami nie jest przez nich odbierany jako poważny problem.

Inaczej jest w przypadku **drugiej najrzadziej współpracującej ze szkolnictwem zawodowym grupy - przedstawicieli sekcji F** (budownictwo), w przypadku której tylko 8% z badanych deklarowało, że współpracuje ze szkolnictwem stale, dalszych 4% - że okresowo, a 12%, że sporadycznie. Ta grupa bowiem sytuację tę wyraźnie odbiera jako niesatysfakcjonującą i w największym stopniu sygnalizuje, że w ich branży poziom współpracy ze szkolnictwem jest niewystarczający.

Następny prezentowany wykres (nr 6) poświęcony jest zróżnicowaniu współpracy ze szkołami w zależności od wielkości firmy (górna część wykresu) oraz od jej lokalizacji w którymś z subregionów (część dolna). Wyraźną zależność obserwujemy przede wszystkim w odniesieniu do liczby zatrudnionych. **Przedsiębiorstwa duże** (zatrudniające po 250 pracowników lub więcej) **współpracę taką prowadzą najczęściej** (tylko 11% z nich w ogóle nie deklaruje takiej współpracy). Przypomnieć należy, że jest to też grupa, która z poziomu tej współpracy jest najbardziej zadowolona. W przypadku firm największych, **podejmowana przez nie współpraca ma na ogół charakter stały** (67% wskazań). Jest to również czynnik odróżniający je od przedsiębiorstw pozostałych. W firmach tych zdarzają się również formy współpracy

okresowej lub sporadycznej. Przypadki, w których przedsiębiorstwa duże deklarowałyby tylko formy okresowe bądź sporadyczne⁷ są jednak stosunkowo rzadkie, podobnie, jak przypadki, by firmy tej współpracy nie prowadziły w ogóle (po 11% badanych – co w niewielkiej, zrealizowanej próbie oznacza: po 1 respondencie dającym taką odpowiedź).

Wykres 6 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe w zależności od wielkości firmy i subregionu

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej (n=139).

Relatywnie często, współpracę ze szkolnictwem deklarują również firmy średnie (od 50 do 249 pracowników). Jej istnienie potwierdza 46% badanych. Jednak, w ich przypadku **jest to zasadniczo współpraca sporadyczna** (31% wskazań). 12% badanych z tej grupy deklaruje współpracę okresową, a stałą – zaledwie 4%.

Najliczniej reprezentowane w badaniu, **przedsiębiorstwa małe oraz mikro, generalnie współpracują ze szkołami rzadko**. W przypadku tych pierwszych,

⁷ Pytanie dotyczyło jednej, dominującej formy współpracy. Więc w przypadkach, w których przedsiębiorstwo deklarowało współpracę stałą, można przypuszczać, że współistniały również inne, mniej intensywne formy współpracy, o które już nie pytano.

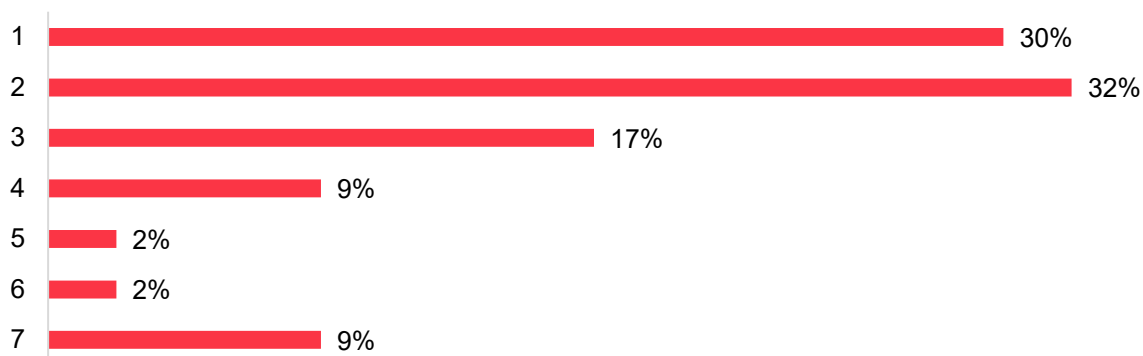
przeprowadzona ankieta zebrała 32% wskazań potwierdzających jakąś formę kooperacji. W przypadku mikroprzedsiębiorstw – 20%. W firmach małych, przeważa współpraca stała lub sporadyczna (po 13% wskazań). W mikroprzedsiębiorstwach zaś – okresowa (10%) lub sporadyczna (8% wskazań).

Gdy na deklaracje utrzymywania współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkolnictwem zawodowym spojrzymy z perspektywy ich rozłożenia przestrzennego w województwie śląskim, również dostrzeżemy wyraźne zróżnicowania. W oczy rzuca się przede wszystkim fakt, że w zrealizowanej próbie, **w Subregionie Północnym, znalazła się tylko jedna firma z prowadzącą współpracę ze szkołami.** Stanowi to dobre wyjaśnienie do odnotowanej wcześniej obserwacji, że przedstawiciele tej części województwa śląskiego w największym stopniu, poziom omawianej tu współpracy oceniali jako niewystarczający. Na drugim biegunie, znalazł się natomiast **Subregion Zachodni.** W jego przypadku zaobserwowano **tylko 21% przedsiębiorstw, które takiej współpracy nie prowadzą.** Jako występujące najczęściej, odnotowano natomiast formy współpracy okresowej i sporadycznej (po 27% wskazań). Prowadzenie współpracy stałej zadeklarowało zaś 21% badanych.

W Subregionie Południowym jakieś formy współpracy zadeklarowało 43% badanych. Jednak najczęściej była to współpraca sporadyczna (22% wskazań). Współpracę okresową zadeklarowało 13% respondentów, a stałą – 9%. **W Subregionie Centralnym** odnotowano wreszcie poziom współpracy, który określić należy jako niski (29% wskazań potwierdzających istnienie współpracy). Jednocześnie najczęściej występującą tu formą współpracy była forma sporadyczna (12% wskazań). 10% badanych deklarowało współpracę stałą. 8% zaś – okresową.

Omawiając realia współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe odnotować należy, że tylko w części przypadków jest to współpraca na wyłączność. **Tylko 30% firm podejmujących współpracę ze szkołami, deklaruje, że ma tylko jednego takiego partnera. Nieco ponad drugie tyle badanych (32%) przedsiębiorców przyznaje, że współpracuje równolegle z dwoma szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe.** Następnich 38% respondentów stwierdziło zaś, że współpracują z jeszcze większą ich liczbą – 17% badanych z trzema, po 9% z czterema i siedmioma oraz po 2% z pięcioma lub sześcioma.

Wykres 7 Deklarowana liczba szkół ponadpodstawowych, z którymi firma prowadzi współpracę (liczba wskazań)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47).

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Do badania ilościowego szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe zakwalifikowano 396 szkół, których programy nauczania wykazywały zbieżność z obszarami działalności gospodarczej będącymi przedmiotem prowadzonej analizy. Liczba takich szkół była w poszczególnych sekcjach zrównoważona, a ich rozkład pokazuje tabela poniżej.

Tabela 4 Liczebność szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe w badanych obszarach działalności – w całej populacji oraz w badanej próbie

Sekcja PKD	Liczebność w całej populacji	Liczebność w próbie
Sekcja C	139	70
Sekcja F	158	69
Sekcja H	150	72
Sekcja J	159	78
Sekcja K	155	79
Ogółem	396	203

Źródło: opracowanie własne.

Analizując powyższe dane, zwrócić należy uwagę, że **szkoły deklarują na ogół, że ich programy nauczania są zbieżne z wieloma obszarami działalności gospodarczej**. Wyniki zrealizowanego badania pokazują zarazem, że **formalna deklaracja zbieżności programu nauczania z daną sekcją PKD, wcale nie musi oznaczać, że szkoła z przedsiębiorstwami działającymi w danym obszarze rzeczywiście współpracuje**. Kiedy bowiem badanym szkołom zadano pytanie o to,

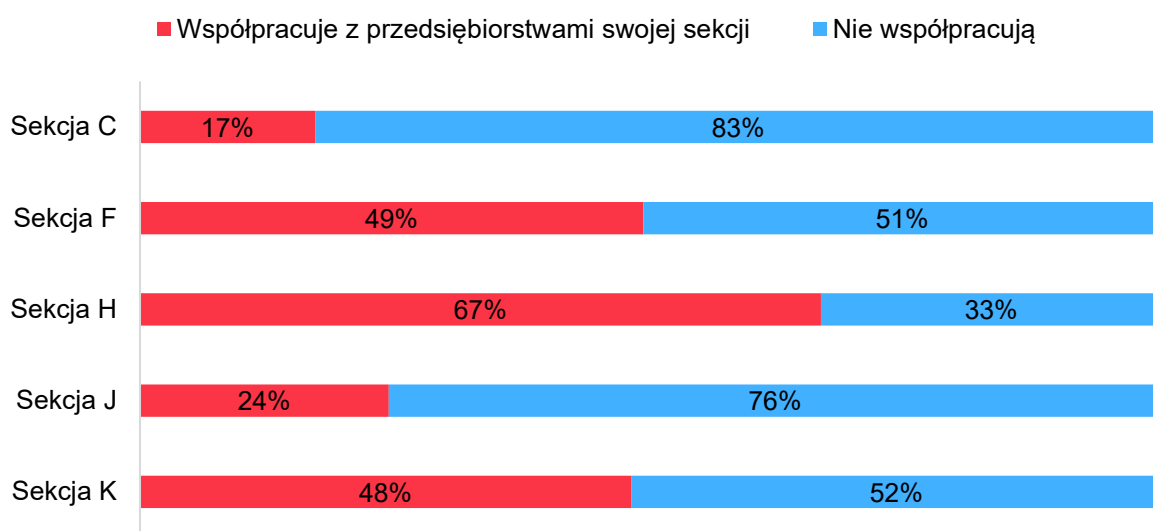
czy taką prowadzą współpracę z biznesem, okazało się, że w poszczególnych obszarach, odsetek szkół potwierdzających jej realizację jest stosunkowo niewielki.

I tak, **spośród szkół formalnie deklarujących zbieżność swoich programów nauczania z sekcją C** (przetwórstwo przemysłowe) polskiej klasyfikacji działalności, które wzięły udział w badaniu, **jedynie 17% zadeklarowało, że prowadzi współpracę z przedsiębiorstwami działającymi w tym obszarze**. Gdy analogiczne pytanie zadawano szkołom deklarującym zbieżność ich programów nauczania z **sekcją F** (budownictwo) – **odsetek odpowiedzi potwierdzających współpracę z biznesem w tym obszarze był znacząco większy**, niemniej jednak również w tym przypadku okazało się, że realną współpracę z jakimiś pracodawcami z tej branży prowadzi niecała połowa z nich (49%).

W przypadku szkół deklarujących, że ich program nauczania jest zbieżny z **sekcją H** (transport i gospodarka magazynowa), odsetek podmiotów potwierdzających utrzymywanie realnej współpracy w tym obszarze jest największy w całej próbie i wynosi 67%. W **sekcji J** (działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści) jest on natomiast znowu bardzo niski i sięga zaledwie 24%. Wreszcie, w przypadku **sekcji K** (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji) prowadzenie współpracy z przedsiębiorstwami potwierdza około połowy badanych podmiotów (48%).

Pomimo, że odsetki szkół potwierdzających współpracę z biznesem w obszarach, z którymi są zbieżne ich programy nauczania, w niektórych obszarach uznać należy za wyraźnie niskie, **nie oznacza to, że szkoły takiej współpracy w ogóle nie prowadzą**. Prowadzą ją bowiem zapewne w innych obszarach działalności, zarówno tych, objętych badaniem, jak i tych, które w nim nie zostały uwzględnione. Zebrany materiał pokazuje jednak, że składane przez szkoły **deklaracje dotyczące zbieżności programu nauczania z danym kodem PKD w bardzo niewielkim stopniu przekładają się na faktyczną współpracę z przedsiębiorcami danej branży**. Szkół realnie współpracujących z przedsiębiorstwami poszczególnych branż jest znacząco mniej niż szkół deklarujących, że realizują zbieżne z nimi programy. W niektórych obszarach zaś (zwłaszcza w sekcjach C i J) jest ich wyraźnie mało.

Wykres 8 Odsetek szkół ponadpodstawowych deklarujących zbieżność programów nauczania z daną sekcją, które deklarują faktyczną współpracę z przedsiębiorstwami z tego obszaru

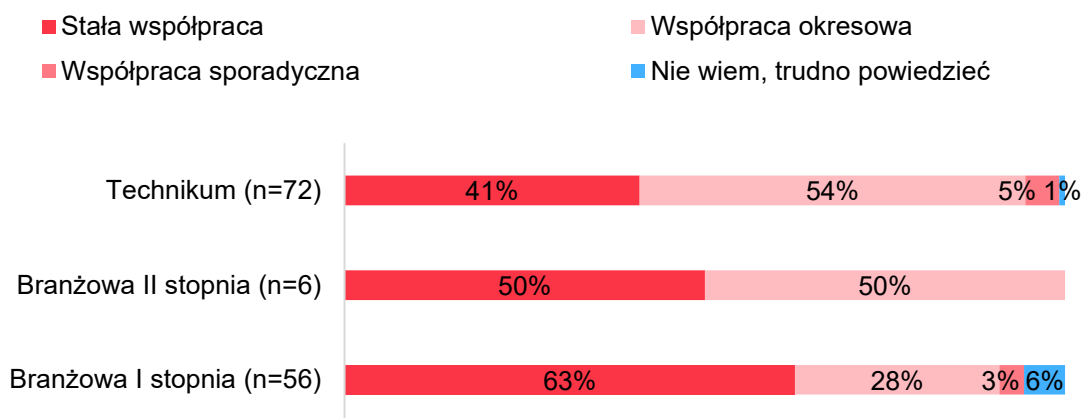

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=203).

Z drugiej strony, jest rzeczą godną odnotowania, że **powyżej opisane dane w niskim stopniu korespondują z ocenami intensywności współpracy ze szkołami formułowanymi przez przedsiębiorców** (por. wykres nr 1). I tak, pomimo, że z zebranych danych wynika, że w obszarze wyznaczonym przez sekcję F (budownictwo), szkół deklarujących współpracę z przedsiębiorstwami jest relatywnie dużo, to zupełnie nie znajduje to odzwierciedlenia w opiniach przedsiębiorców, którzy są zdania, że współpraca w tym obszarze jest zdecydowanie nie dość intensywna. Gdy z kolei weźmiemy pod uwagę sekcję J (działalność wydawnicza i nadawcza), w której liczba szkół deklarujących współpracę z przedsiębiorstwami jest mała, poziom zadowolenia przedsiębiorców z intensywności współpracy jest relatywnie duży, a w każdym razie większy niż w odniesieniu do pozostałych sekcji. Świadczy to, że, wobec stwierdzonego już wcześniej zróżnicowania uwarunkowań związanych z kształceniem zawodowym w różnych branżach, dane o samych tylko liczbach szkół prowadzących współpracę, nie jest miernikiem wystarczającym do oceny czy przedsiębiorcy efektywnie znajdują w nich partnerów do współpracy.

Ogólnie rzecz ujmując⁸, **szkoły ponadpodstawowe prowadzące kształcenie zawodowe, które współpracują z biznesem, robią to na ogół w sposób stały lub okresowy**. Na stałą współpracę nastawione są przede wszystkim szkoły branżowe I stopnia (63% wskazań, przy 28% wskazań na współpracę okresową). Na okresowy charakter współpracy jako na występujący równie często co współpraca stała (po 50%), wskazali przedstawiciele szkół branżowych drugiego stopnia. Reprezentanci techników natomiast odpowiadali najczęściej, że ich współpraca z przedsiębiorstwami ma charakter stały (54% wskazań, przy 41% - na formę okresową). **Tylko marginalne odsetki badanych wskazywały na prowadzenie współpracy sporadycznej**, co wyjaśnić należy faktem, że pytanie dotyczyło dominującego charakteru kooperacji. Deklaracje współpracy stałej lub okresowej nie wykluczają więc możliwości występowania mniej intensywnych form współpracy, które w takich przypadkach nie były odnotowywane. Zebrany materiał pokazuje jednak, że sytuacje, w których szkoły współpracowałyby z przedsiębiorstwami badanych branż tylko dorywczo i sporadycznie, zdarzają się po prostu rzadko.

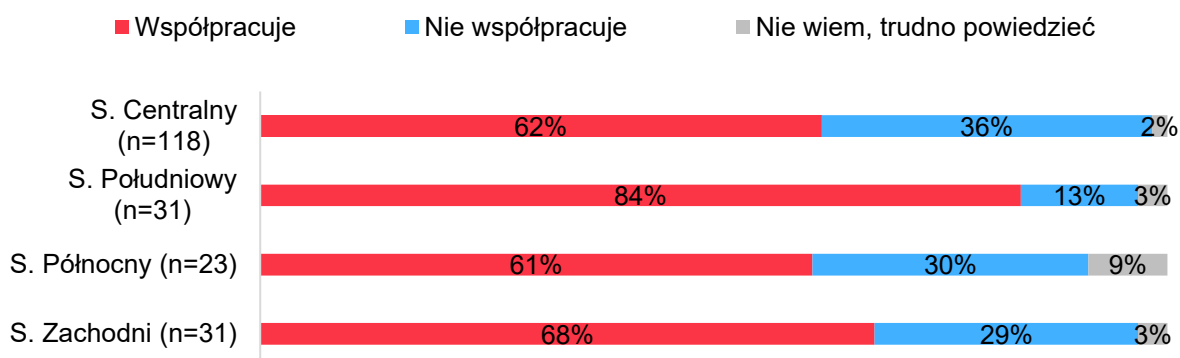
Wykres 9 Częstotliwość współpracy szkół ponadpodstawowych z przedsiębiorstwami wybranych obszarów działalności gospodarczej w zależności od typu szkoły

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej, które zadeklarowały współpracę z przedsiębiorstwami (n=134).

⁸ Następane dwa wykresy dotyczą już ogółu szkół deklarujących współpracę z biznesem w badanych obszarach działalności gospodarczej i nie rozróżniamy w nich już szkół prowadzących współpracę w poszczególnych badanych sekcjach.

Wykres 10 Odsetek szkół ponadpodstawowych deklarujących współpracę z przedsiębiorstwami wybranych obszarów działalności gospodarczej w zależności od subregionu

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=203).

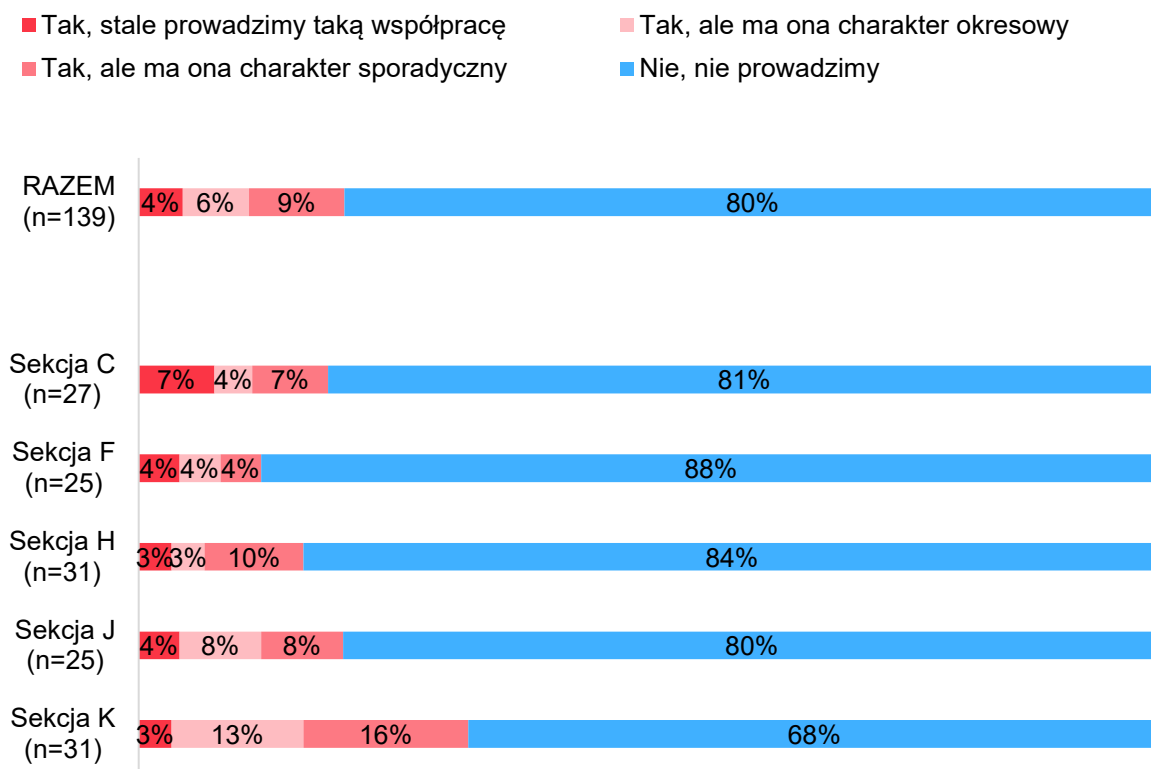
Odnótować należy też, że **odsetki szkół współpracujących z biznesem są różne, w zależności od subregionów województwa śląskiego**, w których się one znajdują. **Wskaźniki dotyczące szkół nie pokrywają się jednak z omówionymi wcześniej wskaźnikami częstości współpracy opartych na deklaracjach przedsiębiorców. Najwyższy wskaźnik takiej współpracy wykazują przedstawiciele Subregionu Południowego**, w którym współpracę z przedsiębiorstwami deklaruje 84% szkół. W pozostałych subregionach, jest on natomiast stosunkowo wyrównany i wynosi 68% - w Subregionie Zachodnim, 62% - w Subregionie Centralnym i 61% - w Subregionie Północnym.

UCZELNIE WYŻSZE

Utrzymywanie współpracy ze szkołami wyższymi potwierdza 20% przedsiębiorców działających w badanych branżach w województwie śląskim. **9% badanych zadeklarowało, że współpraca ta ma charakter sporadyczny.** Odpowiedź wskazującą na współpracę okresową dało 6% badanych. O stałej kooperacji mówiło jedynie 4% ankietowanych.

Współpracę z uczelniami wyższymi relatywnie najczęściej deklarują firmy z sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego itd.), od których uzyskano w sumie 32% takich wskazań. Jednakowoż połowa z nich, to wskazania na formy sporadyczne (16%). 13% przedsiębiorstw z tej sekcji deklaruje współpracę okresową, a 3% - stałą.

Wykres 11 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę z uczelniami wyższymi w zależności od obszaru działalności

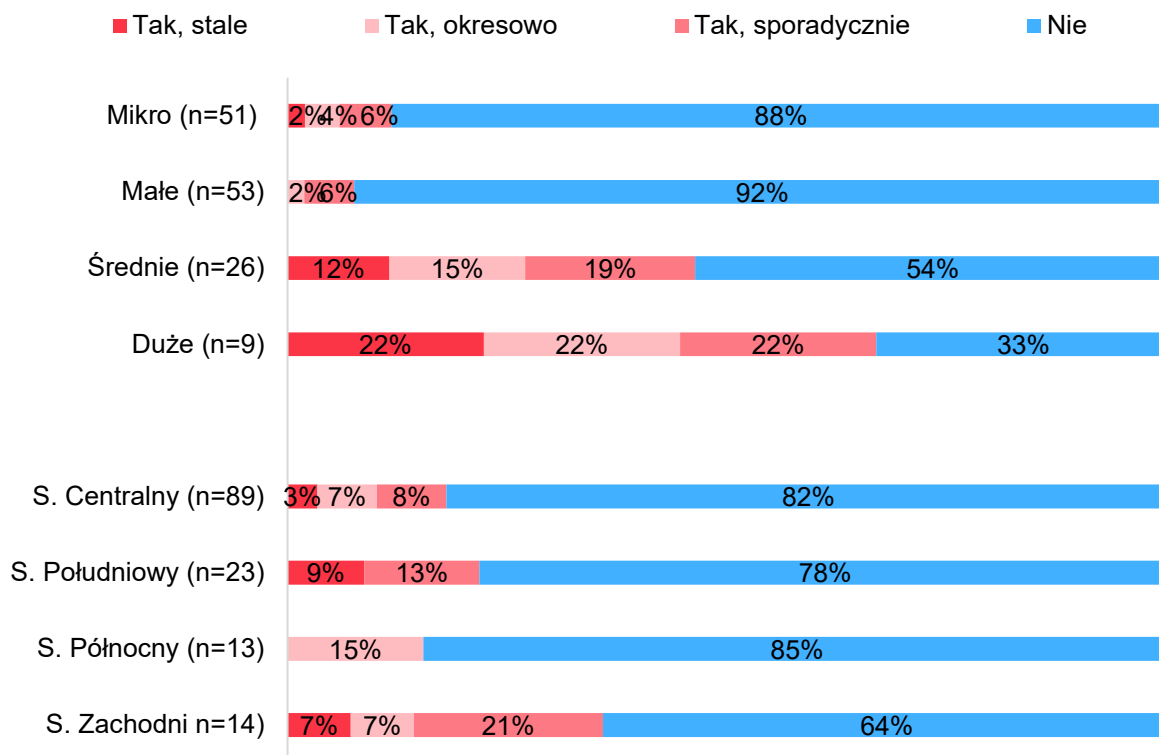
Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej: sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, sekcja F - budownictwo, sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści, sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

W przedsiębiorstwach z pozostałych badanych sekcji PKD, odsetek podmiotów deklarujących współpracę z uczelniami nie przekracza 10%, co przy próbie, którą operujemy, oznacza pojedyncze przypadki. Współpracę z instytucjami akademickimi najrzadziej deklarują przedstawiciele budownictwa, spośród których 88% z uczelniami nie współpracuje.

Poziom współpracy z podmiotami szkolnictwa wyższego wyraźnie zależy od wielkości przedsiębiorstwa. Odsetek firm dużych deklarujących podobną współpracę sięga w zrealizowanej próbie nawet 66%. Składa się na nie po 22% respondentów informujących, że ich kooperacja ma charakter sporadyczny, okresowy lub stały. W przypadku przedsiębiorstw średnich (od 50 do 249 zatrudnionych) uzyskano 46% deklaracji prowadzenia takiej współpracy. W tym przypadku, na znaczącą część z nich składają się wskazania na współpracę sporadyczną (19%). Niemniej jednak 15% respondentów, mówi o współpracy okresowej, a 12% - stałej. W przypadku

przedsiębiorstw małych i mikroprzedsiębiorstw, poziom wskazań na jakąkolwiek formę współpracy z uczelniami oscyluje wokół 10%.

Wykres 12 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę z uczelniami wyższymi w zależności od wielkości firmy i subregionu

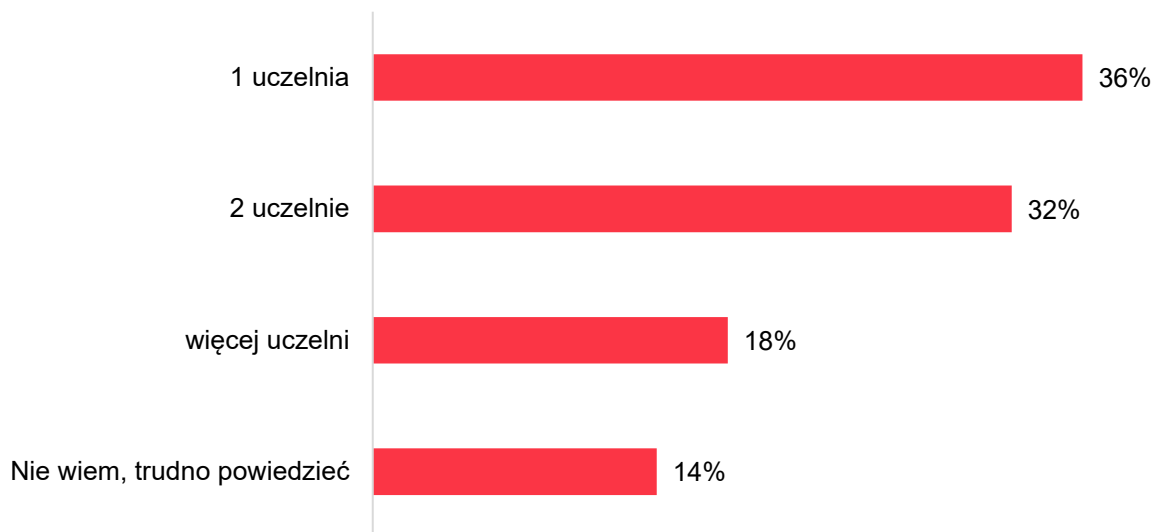

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej (n=139).

Jeśli spojrzymy na poziom współpracy z uczelniami z perspektywy jej rozkładu terytorialnego, dostrzeżemy, że najczęściej prowadzą ją firmy mające siedziby w Subregionie Zachodnim. Utrzymywanie takiej współpracy potwierdza aż 35% respondentów z tej części województwa. Większość tych deklaracji dotyczy jednak współpracy sporadycznej (21% wskazań). Po 7% badanych wskazuje na formy okresowe oraz stałą. Poziom deklaracji podobnej współpracy w pozostałych subregionach waha się pomiędzy 15 a 22% wskazań. Przy próbie, jaką dysponujemy, ich szczegółowa analiza nie znajduje uzasadnienia.

Odnosić można także, że w przypadku współpracy ze szkolnictwem wyższym, **badani deklarują najczęściej, że zdarza im się współpracować z jedną (36%) lub z dwoma uczelniami (32%).** Aczkolwiek 18% badanych wskazuje na większą liczbę partnerów – od trzech, nawet do siedmiu.

Wykres 13 Deklarowana liczba uczelni, z którymi firma prowadzi współpracę (odsetek firm prowadzących taką współpracę)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28).

Jeśli spojrzeć na zagadnienie współpracy pomiędzy biznesem a szkolnictwem wyższym ze strony uczelni, to deklarowana częstotliwość jej podejmowania jest znacząco większa. Wynika to z faktu, że uczelnie wyższe grupują na ogół wiele specjalizacji i z założenia kształcą specjalistów dla bardzo wielu kierunków gospodarki. W rezultacie, inaczej niż to jest w przypadku przedsiębiorstw i szkół ponadpodstawowych, **rzadko zdarza się, by szkoły wyższe nie prowadziły jakiejs współpracy z partnerami biznesowymi**. Podobnie jest w niewielkiej próbie uczelni województwa śląskiego, które wzięły udział w badaniu. Spośród badanych 12 podmiotów, które odpowiedziały na ankietę, tylko jeden wskazał, że takiej współpracy nie prowadzi. Podmiotem tym była uczelnia niepubliczna.

4.4 FORMY WSPÓŁPRACY

Współpraca pomiędzy przedsiębiorcami a szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe i uczelniami nie zawsze przebiega w oparciu o formalnie podpisaną umowę. Spośród 47 przedstawicieli firm, którzy współdziałali ze szkołami, tylko 13 wskazało (28%), że robią to na podstawie obowiązującej umowy. Na 28 przedsiębiorców, którzy zadeklarowali utrzymywanie współpracy z uczelniami wyższymi, posiadanie ich potwierdzało tylko 11 z nich (39%). Co oznacza, że jest ich generalnie niewiele. **Najczęściej podpisują je firmy duże i**

średnie – tak przynajmniej jest w zidentyfikowanych w badaniu przypadkach. Na 13 umów podpisanych ze szkołami ponadpodstawowymi – 5 z nich za partnerów miało firmy duże, a 5 z nich średnie. Przedsiębiorstwa małe podpisały 2 umowy, a mikroprzedsiębiorstwa – 1. W przypadku 11 umów z uczelniami, 7 zostało podpisane przez firmy średnie, a 3 przez duże. Jedną umowę o współpracy zawarła firma mała, spośród mikroprzedsiębiorców nikt nie mógł się pochwalić jej posiadaniem.

Jeśli chodzi o formy współpracy, to absolutnie dominują wśród nich staże i praktyki zawodowe. Na tę formę współdziałania wskazuje 89% pracodawców deklarujących współpracę ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe. Jako względnie często spotykane wskazać można jeszcze zapraszanie uczniów na odbywanie wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach (15%). 13% przedsiębiorców współpracujących ze szkołami twierdzi, że ich pracownicy prowadzą gościnnie zajęcia w szkole, a następnych 13% - że szkoła uzyskuje od nich wsparcie materialne (na przykład w postaci przekazywanych urządzeń i pomocy dydaktycznych). 9% deklaruje współprowadzenie klasy patronackiej, a 6% - prowadzenie dni kariery. **We wszystkie te rodzaje działań w podobnym stopniu angażują się mikroprzedsiębiorstwa, firmy małe, średnie i duże.** A przedstawione proporcje stosowania różnych form współpracy są podobne we wszystkich pięciu badanych obszarach aktywności gospodarczej.

Wykres 14 Deklarowane formy współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47).

Wykres 15 Deklarowane formy współpracy ze szkołami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28).

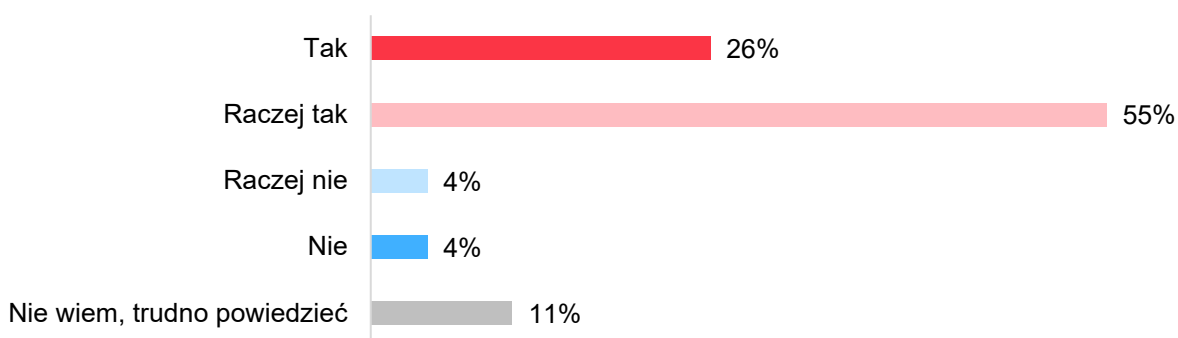
Bardzo podobnie wygląda lista form współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi. Wskazywane przez badanych praktyki są zaś, podobnie jak i w przypadku szkół, są tu stosowane na równi przez firmy niezależnie od ich rozmiarów i zadeklarowanej sekcji PKD. **Bezwzględnie przeważającą formą są staże i praktyki,** których realizację deklaruje 82% badanych współpracujących z uczelniami. Na następnym miejscu wskazywane są znowu wizyty studyjne – studentów w siedzibie firmy, na które wskazuje 18% badanych. Taki sam odsetek wskazuje na wykłady gościnne – następną formę współpracy, którą stosunkowo często obserwujemy w relacjach przedsiębiorstw ze szkołami. Rzeczą godną odnotowania jest fakt, że **tylko 14% przedsiębiorców realizujących współpracę z uczelniami deklaruje współpracę z ich Biurami Karier,** co wyraźnie świadczy o słabości tych jednostek na śląskich uczelniach. Niewielki odsetek badanych (11%) deklaruje też organizację dni otwartych dla studentów. Taki sam, niewielki, odsetek badanych wskazuje, że pracownicy ich firm korzystają z pomocy uczelni w rozwiązywaniu swoich problemów. Również **wspólne prace badawcze, prezentacje technologii oraz współpraca przy doskonaleniu stosowanych rozwiązań i produktów wyraźnie nie należą do częstych praktyk omawianej współpracy.**

4.5 UŻYTECZNOŚĆ WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI W OPINII PRZEDSIĘBIORCÓW

Przedsiębiorcy prowadzący współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe generalnie potwierdzają, że taka kooperacja jest dla ich firm przydatna. Jednak na zdecydowane potwierdzenie tej przydatności w ankiecie zdecydowało się tylko 26% badanych. Większość (55%) wybrało natomiast opcję „raczej przydatna”, co może wskazywać, że nie są oni w pełni zadowoleni. Za nieprzydatną lub raczej nieprzydatną uznało ją tylko 8% badanych. 11% powstrzymało się od wydania opinii na ten temat.

WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

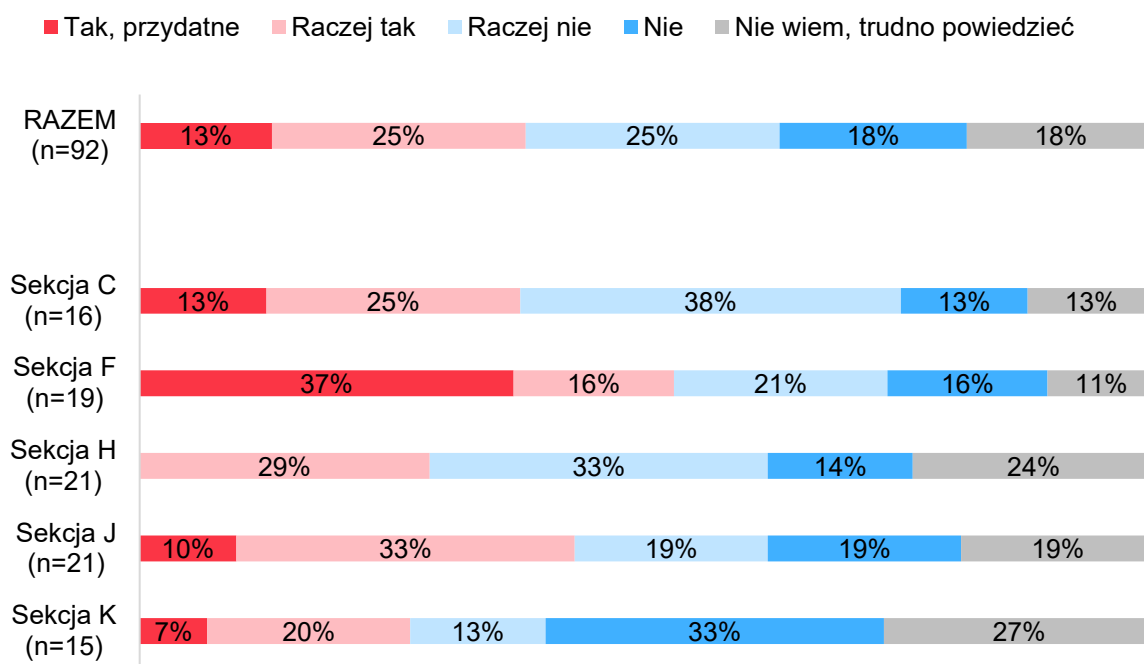
Wykres 16 Przekonania pracodawców o przydatności realizowanej współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi (odsetki wskazań)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47).

Jeśli zaś chodzi o przedsiębiorców, którzy takiej współpracy nie prowadzą, zdania na temat jej przydatności są podzielone, z niewielką przewagą pracodawców wypowiadających w tej kwestii opinie negatywne. 38% badanych uważa bowiem, że taka współpraca byłaby dla nich przydatna lub raczej przydatna. Więcej jednak – 43% podziela opinię przeciwną. 18% zaś nie ma na ten temat zdania.

Wykres 17 Przekonania pracodawców niewspółpracujących ze szkołami ponadpodstawowymi o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od obszaru działalności (odsetki wskazań)

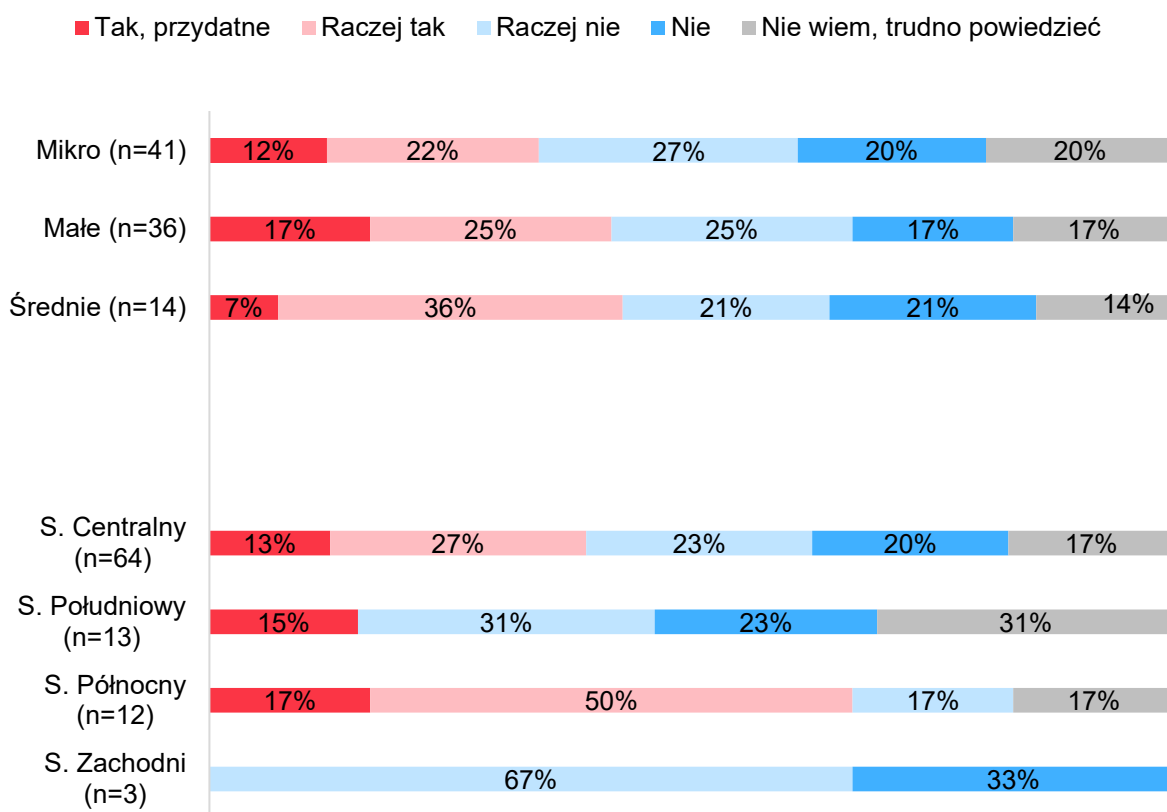
Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej: sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, sekcja F - budownictwo, sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści, sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, którzy nie współpracują z uczelniami wyższymi (n=92).

Grupą, której najwyraźniej brakuje takiej współpracy są przedsiębiorcy z sekcji F (budownictwo). Tutaj aż 53% badanych stwierdza, że nawiązanie takiej współpracy by im się przydało. **Opinię o potencjalnej przydatności takiej współpracy podzielają również przedstawiciele sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza).** W omawianej ankiecie, zdanie takie wyraża 43% badanych z tej grupy. Przedstawiciele pozostałych badanych obszarów działalności gospodarczej natomiast częściej wybierają odpowiedzi o nieprzydatności takiej współpracy. Dotyczy to w szczególności pracodawców z sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego itd.), o której wiemy, że jest sekcją najintensywniej ze szkolnictwem współpracującą. W przypadku tej grupy, można przypuszczać, że mamy tu do czynienia z przedsiębiorcami, którzy (w odróżnieniu od

reszty kolegów z branży) świadomie zrezygnowali z podejmowania współpracy ze szkołami, uznając właśnie, że na nic im się ona nie przyda⁹.

Jeśli chodzi o ocenę potencjalnej przydatności współpracy ze szkołami przez firmy, które takiej współpracy nie prowadzą, czynnik wielkości firmy nie różnicuje ich postaw. We wszystkich przypadkach rozkład opinii o przydatności i nieprzydatności współpracy jest zrównoważony (firm dużych nie brano tu pod uwagę, ze względu na fakt, że w próbie znalazła się tylko jedna taka, która ze szkołami nie współpracuje).

Wykres 18 Przekonania pracodawców niewspółpracujących ze szkołami ponadpodstawowymi o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od wielkości firmy i subregionu (odsetki wskazań)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy nie współpracują z uczelniami wyższymi (n=92).

Jeśli zaś chodzi o **rozkłady opinii na ten temat w zależności od terytorialnej lokalizacji firmy**, również dostrzec można pewne zróżnicowanie. Na tle pozostałych

⁹ Analogiczna analiza dotycząca przedsiębiorców współpracujących ze szkołami nie była możliwa ze względu na niewielką liczebność tej grupy w próbie.

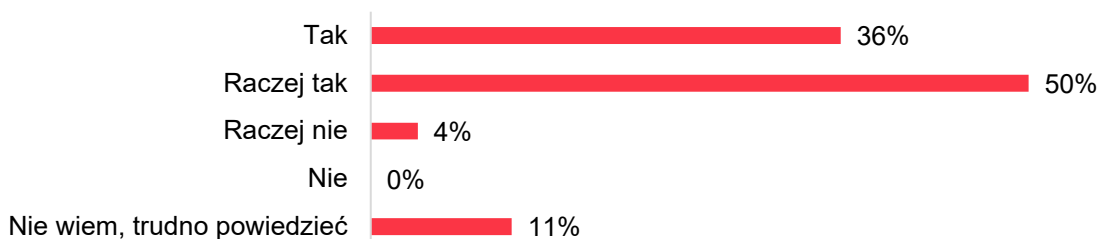
wyróżniają się w szczególności dwa subregiony: Zachodni i Północny. Gdzie **reprezentanci pierwszego z nich, Zachodniego w absolutnej większości deklarują brak zainteresowania współpracą** (mamy tu jednak do czynienia z bardzo małą liczebnością próby). Znając dokonane wcześniej ustalenia, wiemy jednak, że w istocie jest to subregion, w którym poziom tej współpracy jest najwyższy – możemy więc podejrzewać, że w gronie respondentów odpowiadających na to pytanie, znaleźli się wyłącznie biznesmeni, którzy ze współpracy ze szkolnictwem zrezygnowali świadomie (właśnie dlatego, że nie uważają jej za przydatną). **W przypadku Subregionu Północnego mamy natomiast do czynienia z sytuacją dokładnie odwrotną.** Jest to region, w którym stwierdzono najniższy poziom współpracy w województwie. Tymczasem, jak pokazują to zebrane dane, obecna **jest w nim znacząca frakcja przedsiębiorców, która byłaby taką współpracą zainteresowana.**

Oceny potencjalnej przydatności współpracy ze szkolnictwem w Subregionie Południowym są również niskie. Ponad połowa badanych z tej części województwa nie uważa, by nawiązanie takiej współpracy mogło być użyteczne dla ich biznesu. Opinie przedsiębiorców z Subregionu Centralnego są natomiast w badanej tu kwestii podzielone i, jak pokazuje to wykres nr 18, istnieje tu istotna, 40% frakcja, która taką współpracą byłaby zainteresowana.

WSPÓŁPRACA Z UCZELNIAMI WYŻSZYMI

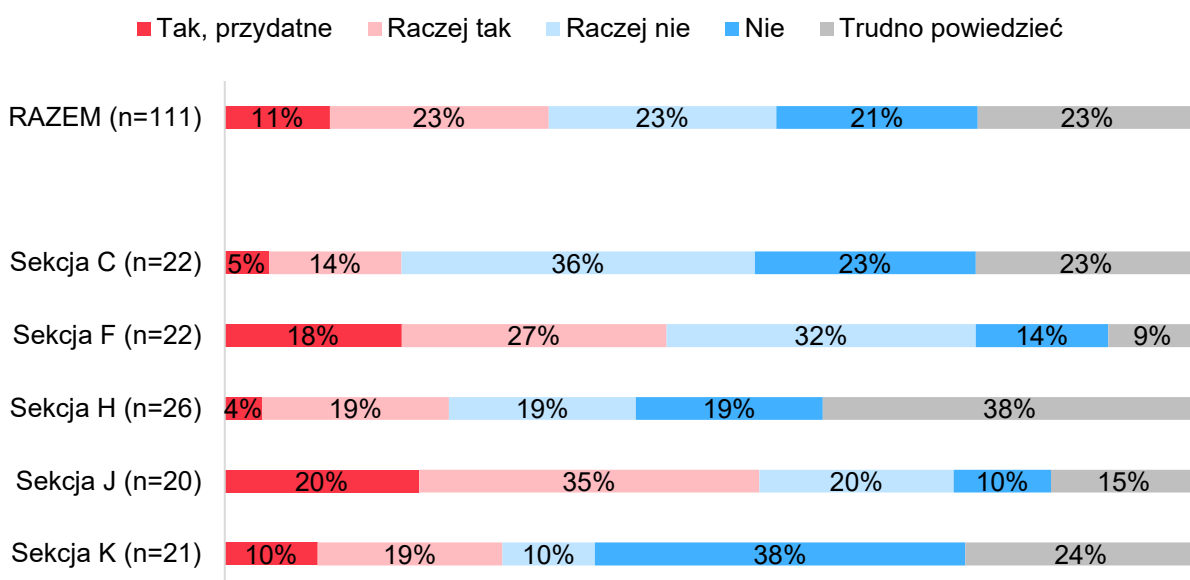
Przedsiębiorcy prowadzący współpracę z uczelniami, tak samo jak ci, którzy współpracują ze szkołami ponadpodstawowymi generalnie potwierdzają, że taka kooperacja jest dla ich firm przydatna. Na zdecydowaną przydatność takiej współpracy wskazuje jednak więcej respondentów współpracujących z uczelniami 36% (przy 26% potwierdzających pożytki ze współpracy ze szkołami). Za raczej przydatną uznało ją natomiast 50% badanych. Jako raczej nieprzydatną ocenił ją jeden respondent, co przełożyło się na 4% tej grupy. 11% powstrzymało się od wydania opinii na ten temat.

Wykres 19 Przekonania pracodawców o przydatność współpracy z uczelnią (odsetki wskazań pracodawców, którzy współpracę prowadzą)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28).

Wykres 20 Przekonania pracodawców niewspółpracujących z uczelniami o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od obszaru działalności (odsetki wskazań)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej: sekcja C - przetwórstwo przemysłowe, sekcja F - budownictwo, sekcja H - transport i gospodarka magazynowa, sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści, sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, którzy nie współpracują z uczelniami wyższymi (n=111).

Opinie na ten temat ewentualnych pożytków, jakie współpraca z uczelniami mogłaby przynieść pracodawcom z nimi niewspółpracującymi są podzielone. Przy czym większość przychyliła się albo do opinii o niskiej użyteczności takiej współpracy (23% - nieprzydatne i 21% - raczej nieprzydatne), albo nie ma w tej kwestii

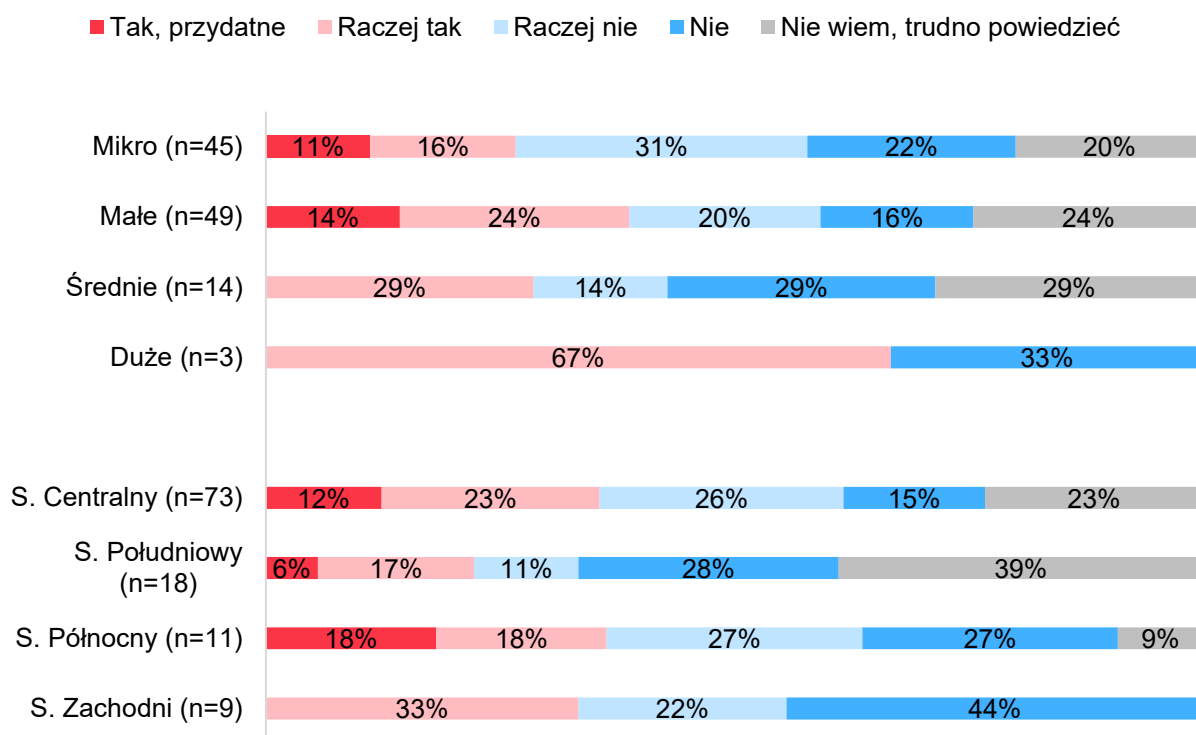
wyrobionego zdania. Pozytywnie na ten temat wypowiada się tylko 34% badanych – 11% stwierdzając, że współpraca taka byłaby użyteczna, a 23%, że raczej użyteczna.

Patrząc z perspektywy obszarów działalności gospodarczej, **grupą najczęściej wskazującą na potencjalną użyteczność z takiej współpracy są przedstawiciele sekcji J** (działalność wydawnicza i nadawcza).

Ocena przydatności współpracy z uczelniami w przypadku pracodawców, którzy jej nie podejmują jest nieco niższa niż w przypadku ocen współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi i zdecydowanie niższa niż analogiczne deklaracje pracodawców ze szkołami i uczelniami współpracujących. Za przydatną uznaje ją łącznie 34% respondentów: 11% “tak” i 23% “raczej tak”. Pożytku z takiej współpracy nie dostrzega 44% (23% “raczej nie” i 21% “nie”). Stosunkowo duża grupa respondentów (23%) nie ma zdania na ten temat. **Przekonanie o wartości współpracy z uczelniami najpowszechniejsze jest w dwóch sekcjach: w sekcji J** (działalność wydawnicza i nadawcza) **i w sekcji F** (budownictwo). W pierwszej z nich, pozytywne przekonanie na ten temat wyraża 55%, a w drugiej 45% badanych. W obu jednak, równolegle widoczne są znaczące frakcje respondentów, którzy deklarują, że nie spodziewają się, by podobna współpraca przyniosła im korzyści. Dotyczy to zwłaszcza branży budowlanej, w której 46% badanych podziela taką opinię. Najmniej zainteresowani współpracą z uczelniami są pracodawcy z sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), gdzie odsetek zainteresowanych współpracą kształtuje się na poziomie 19%.

Potencjalna współpraca z uczelniami oceniana jest w sposób zróżnicowany zarówno ze względu na wielkość firmy, jak też jej lokalizację. Ze względu na to, że liczba firm dużych w próbie wyniosła tylko 3 jednostki, trudno wynik dla tej kategorii uznać za miarodajny. W przypadku mikroprzedsiębiorstw o przydatności takiej współpracy przekonanych jest 27% respondentów. Dla firm małych odsetek ten wynosi 38%, a dla firm średnich 43%. W każdym przypadku obserwujemy zarazem duże odsetki odpowiadających: “trudno powiedzieć”, co może wskazywać, że nie jest to temat szczególnie istotny w strategiach tej grupy pracodawców.

Wykres 21 Przekonania pracodawców niewspółpracujących z uczelniami o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od wielkości firmy i subregionu (odsetki wskazań)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy nie współpracują z uczelniami wyższymi, ale widzą potencjalne korzyści takiej współpracy (n=37).

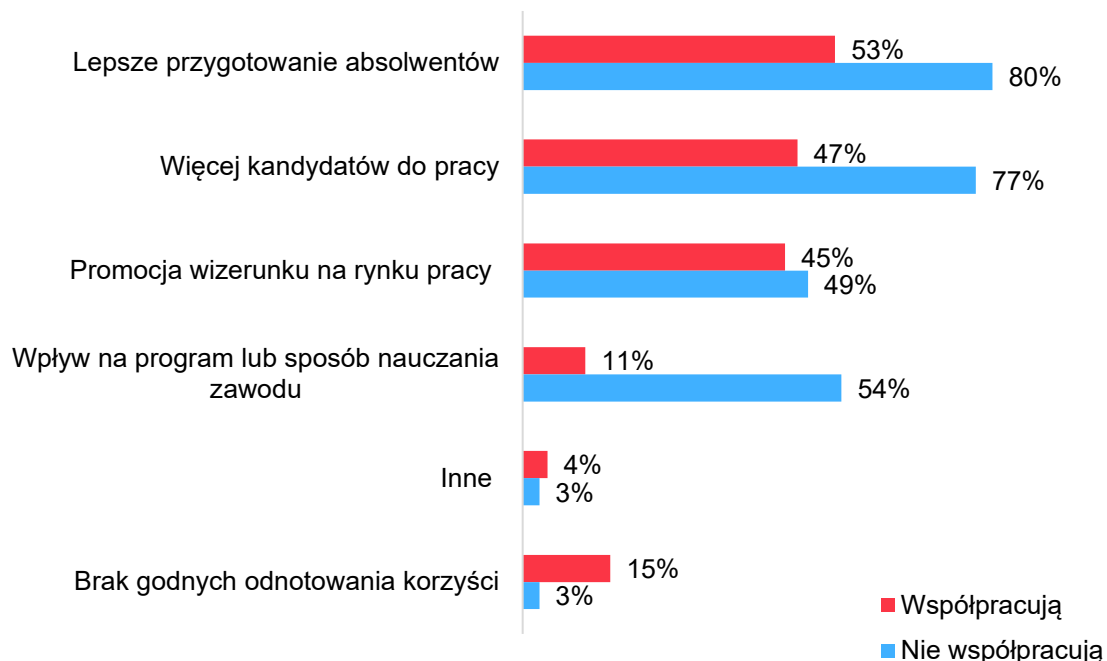
Ocena zróżnicowania opinii o potencjalnej współpracy z uczelniami w podziale na regiony jest o tyle trudna do przeprowadzenia, że większość respondentów odpowiadających tej charakterystyce zlokalizowana jest w regionie centralnym. Odsetek uznających za przydatną współpracę z uczelniami w tym subregionie wynosi 35% wobec 41% będących zdania przeciwnego. W subregionie południowym wypowiadających taką opinię jest 23%, w północnym 34%, a w zachodnim 33%, przy czym liczby respondentów z tych subregionów są zdecydowanie niższe (18, 11 i 9). Opinie badanych są więc podzielone, jednak obraz tych różnic nie daje podstaw do żadnego wnioskowania.

4.6 KORZYŚCI ZE WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI W OPINII PRZEDSIĘBIORCÓW

Rozważając zagadnienie, na czym polegają (lub polegać by mogły) korzyści płynące dla przedsiębiorstw ze współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, zestawiono ze sobą opinie pracodawców praktykujących i niepraktykujących takiej współpracy. Założono, że takie podejście pozwoli z jednej strony ocenić, czego przedsiębiorcy od takiej współpracy oczekują (niewspółpracujący), z drugiej zaś zobaczyć, co realnie od niej dostają.

Przeprowadzona w ten sposób analiza pokazuje niestety, że **formułowane przez przedsiębiorców oczekiwania często się nie spełniają**. Jeśli bowiem potraktować odpowiedzi respondentów na postawione w ankiecie pytanie „Jakie korzyści, Pana/i zdaniem, Państwa przedsiębiorstwo mogłoby czerpać ze współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe?”, zadawane respondentom niewspółpracującym ze szkołami, jako ekspresję ich oczekiwań wobec ewentualności takiej współpracy, to stwierdzić należy, że najważniejszym z nich jest perspektywa docelowego pozyskania większej liczby, lepiej wykształconych pracowników. **Oczekiwanie uzyskania lepiej wykształconych respondentów formułuje aż 80% przedsiębiorców niewspółpracujących ze szkołami. Oczekiwanie większej liczby kandydatów do pracy – 77% z nich.** Jeśli natomiast zestawimy to z odpowiedziami na analogiczne pytanie: „Jakie korzyści czerpie Państwa przedsiębiorstwo ze współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe?” zadawane przedsiębiorcom, którzy ze szkołami współpracują, to widać, że oczekiwania te w znacznej mierze się nie sprawdzają. **Możliwość pozyskiwania lepiej przygotowanych pracowników potwierdza bowiem tylko 53% badanych współpracujących ze szkołami, a przyrost liczby kandydatów do pracy – 47% z nich. Przesadą byłoby być może powiedzieć, że szkoły w ogóle nie realizują oczekiwań, które żywią przedsiębiorcy z nimi niewspółpracujący. Niemniej jednak realizują je one w znacznie mniejszym stopniu niż spodziewaliby się tego pracodawcy.**

Wykres 22 Przekonania pracodawców o korzyściach ze współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi (w zależności od realnego prowadzenia takiej współpracy)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy albo zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47), albo zadeklarowali, że taka współpraca byłaby dla nich potencjalnie przydatna (n=35).

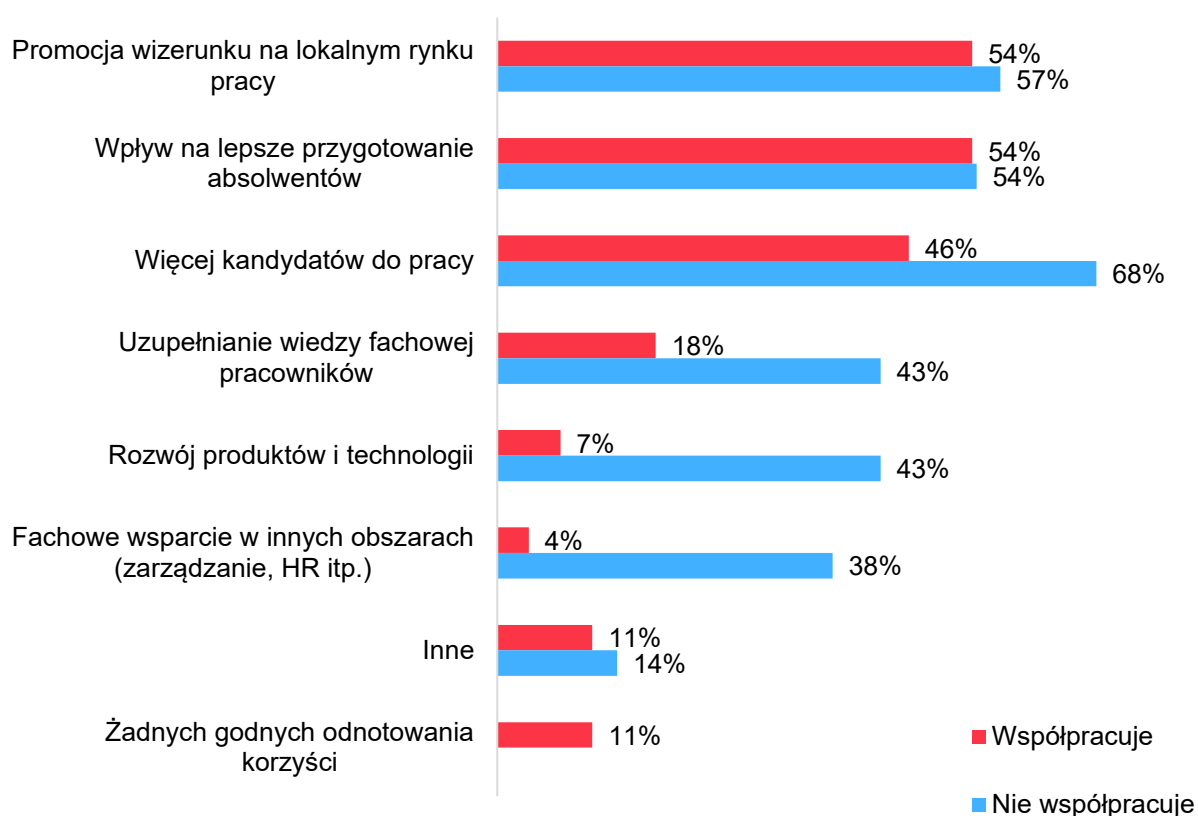
Jako oczekiwanie, które jest rzeczywiście realizowane we współpracy ze szkołami, można natomiast wskazać czynnik promocji firmy na lokalnym rynku pracy – gdyż tutaj poziomy wskazań w grupach współpracujących są podobne (odpowiednio 45% i 49% wskazań).

Największa rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami a faktycznym doświadczeniem przedsiębiorców współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe dotyczy natomiast potencjalnego uzyskiwania przez nich wpływu na program nauczania. W możliwość osiągnięcia takiego wpływu wierzy ponad połowa przedsiębiorców niewspółpracujących ze szkołami. Tymczasem wśród tych, którzy taką współpracę podjęli, zaledwie 11% badanych potwierdza, że go osiągnęło. Informacje uzyskane w toku jakościowej części badania, potwierdzają, że brak elastyczności programów w szkołach kształcących w zawodach jest dla przedsiębiorców dużym problemem.

Podobną analizę podjęto w odniesieniu do oczekiwań żywionych wobec współpracy z uczelniami. Jak widać na wykresie nr 23, **gdy pracodawcy myślą o współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego, większe znaczenie niż w przypadku**

współpracy ze szkołami, przywiązują oni do promocji swojej firmy na rynku pracy. Oczekiwanie takie formułuje 57% badanych i – zgodnie z uzyskanymi danymi – (podobnie jak w wypadku współpracy ze szkołami) **te oczekiwania nie zostają zawiedzione.** 54% faktycznie współpracujących z uczelniami potwierdza, że takie korzyści uzyskuje.

Wykres 23 Przekonania pracodawców o korzyściach ze współpracy z uczelniami wyższymi (w zależności od realnego prowadzenia takiej współpracy)

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28), albo zadeklarowali, że taka współpraca byłaby dla nich potencjalnie przydatna (n=37).

Dwa następne, najczęściej wybierane wskazania, dotyczą natomiast tych samych oczekiwań, które żywią pracodawcy myślący o współpracy ze szkołami. Są bowiem zdania, że ewentualna współpraca z uczelniami może im przynieść szansę na **pozyskiwanie lepszych i większej liczby kandydatów do pracy.** Jak pokazują przytoczone dane, te nadzieje spełniają się tylko częściowo. W istocie uzyskują oni wpływ na lepsze przygotowanie absolwentów. Odsetek tych, którzy liczą na uzyskanie takiego efektu, odpowiada dokładnie odsetkowi badanych, którzy osiągnięcie go potwierdzają (54%). Nadzieja na możliwość pozyskania większej liczby kandydatów

do pracy, którą deklaruje aż 68% przedsiębiorców niewspółpracujących z uczelniami, realizuje się jednak w dużo mniejszym stopniu. Ci, którzy faktycznie współpracują z uczelniami, uzyskanie takiego efektu potwierdzają jednak tylko w 46% wskazań.

Obok omówionych trzech najczęściej wskazywanych potencjalnych korzyści, pracodawcy ze współpracą z uczelniami wiążą jednak również **kilka innych oczekiwań**. Odnoszą się one do możliwości wsparcia przedsiębiorstwa poprzez **rozwinięcie wiedzy fachowej już pracujących w firmie pracowników** (43% wskazań), **pracę nad nowymi technologiami** (43%) oraz **współpracę w innych obszarach** (takich, jak HR, zarządzanie, marketing itd. – 38% wskazań). **W tych obszarach niestety, ich oczekiwania się nie sprawdzają**. Jedynie 18% badanych potwierdza, że faktycznie zrealizowana współpraca z uczelnią przyczyniła się do uzupełnienia wiedzy pracowników. Tylko 7%, że miała wpływ na rozwój produktów i technologii, a zaledwie 4% - że zaowocowała wsparciem w innych obszarach.

4.7 KORZYŚCI JAKIE ZE WSPÓŁPRACY Z PRACODAWCAMI CZERPIĄ UCZNIOWIE I STUDENCI

O ile część respondentów-przedsiębiorców wyrażała niekiedy wątpliwości dotyczące tego, w jakim stopniu współpraca ze szkołami jest użyteczna dla nich samych, to jednocześnie, rzeczą bezdyskusyjną było, że jest ona przydatna dla samych uczniów. Na pewne aspekty tej przydatności zwracali oni również w toku badań jakościowych. Odpowiadając na pytania zadawane im pytania wywiadów indywidualnych wskazywali oni na **2 zasadnicze grupy tych korzyści**. Dotyczyły one:

1. **zdobycia praktycznych umiejętności,**
2. **poprawy perspektyw zawodowych.**

AD 1. Zwłaszcza pierwszy z wymienionych aspektów wydaje się badanym oczywisty, gdyż tylko bezpośrednio stykając się z realiami zakładu, faktycznych trudności, jakie napotyka praca w danej specjalności czy sytuacji społecznej, w której się ją wykonuje daje **możliwość praktycznego nabycia potrzebnych w zawodzie umiejętności**.

Bo gdzie on ma się nauczyć tego zawodu? No nie nauczysz się z książki jak obcinać włosy, czy jak budować domy. W realnych warunkach prawidłowo uczysz się. (Izba Rzemieślnicza)

Praktyka w zakładzie stanowi też okazję do konfrontacji wyobrażeń na temat planowanego przez ucznia zawodu z jego realiami. Może to stanowić poważną motywację do większego zaangażowania się w naukę. Może jednak również stanowić „zimny prysznic”, który pozwoli mu, póki nie jest za późno, zweryfikować swoje wyobrażenia i podjąć decyzję o rezygnacji. W obu przypadkach jest to sytuacja dla niego korzystna, bo wspomaga ona podejmowanie racjonalnych decyzji życiowych.

Wiele uczniów [...] po udziale w takim stażu, w takiej praktyce utwierdza się w przekonaniu, że dobrze wybrali, że to jest ten kierunek, [...] to, co chcą robić i teraz i w przyszłości. Ale są też uczniowie, którzy po zderzeniu z realiami tego, czego się nauczyli w szkole, czyli teorii z praktyką, po jakimś czasie podejmują decyzję, że to jest jednak nie to. Praktyki pokazują im, że ta rzeczywistość to nie jest jednak taka jak sobie wyobrażali. (Izba Gospodarcza)

Często wskazywanym przez przedsiębiorców problemem jest bowiem to, że szkoły ponadpodstawowe prowadzące kształcenie zawodowe, zwłaszcza w niektórych specjalnościach, nie nadążają za dynamicznym rozwojem, jaki ma miejsce w ich dziedzinach. Szkoła nie daje im w związku z tym **możliwości zapoznania się z**

rozwiązaniami technologicznymi, które są rzeczywiście stosowane, a które w pracowni szkolnej są nieobecne. W niektórych przypadkach źródłem problemu jest niedoinwestowanie placówek szkolnych, które dysponują sprzętem przestarzałym. Niekiedy jednak jest to również kwestia tempa zachodzących zmian, które do przedsiębiorstw docierają szybciej aniżeli do szkół.

AD 2. Jak pokazały dane przytaczane w rozdziale 4.5, do najczęściej występujących intencji pracodawców podejmujących współpracę ze szkolnictwem, należy perspektywa pozyskania tą drogą dobrze przygotowanych pracowników. Dlatego, w obecnej sytuacji panującej na rynku pracy, bardzo powszechną praktyką jest obserwowanie uczniów i praktykantów pod kątem możliwości ich późniejszego zatrudnienia. Choć odbycie praktyki w danej firmie nie gwarantuje uczniowi propozycji pracy – bo pracodawcy pilnie przyglądają się umiejętnościom i zaangażowaniu kandydatów – to jednak **stanowią one okazję do wykazania się, wyróżnienia i uzyskania propozycji zatrudnienia**.

Oni za chwilę wchodzi na rynek pracy, więc taki kontakt tego biznesu z edukacją, taki staż u pracodawcy kończy się tym, że oni po prostu po szkole zostają u tych przedsiębiorców, podpisują umowę o pracę. (KSSE)

Z drugiej strony jednak, badanie wskazuje również, że – zwłaszcza w przypadku zawodów rzemieślniczych – nabycie umiejętności praktycznych w danej specjalności **stanowi przygotowanie nie tylko do pełnienia roli pracownika, ale również do samodzielnego podjęcia działalności gospodarczej**.

Wspomnieć należy również, że przynajmniej niektóre praktyki mogą wiązać się z atrakcyjnym dla uczniów wynagrodzeniem. Rozwiązanie takie zastosowano w prowadzonym w województwie śląskim projekcie „Śląskie. Zawodowcy”, który cieszy się wśród respondentów bardzo dobrą renomą. Satysfakcjonujące wynagradzanie praktyk i staży uczniowskich nie jest jednak zjawiskiem powszechnym.

W opinii badanych przedstawicieli organizacji przedsiębiorców, **korzyści osiągnane przez studentów, którzy mają możliwość odbycia praktyki w przedsiębiorstwie, są analogiczne** do tych osiągniętych przez uczniów: po pierwsze, **polegają one na konfrontowaniu się z realiami funkcjonowania przedsiębiorstw i nabywaniu praktycznych umiejętności, po drugie zaś, ułatwiają wykazanie się przed potencjalnym pracodawcą i pozyskanie oferty zatrudnienia**.

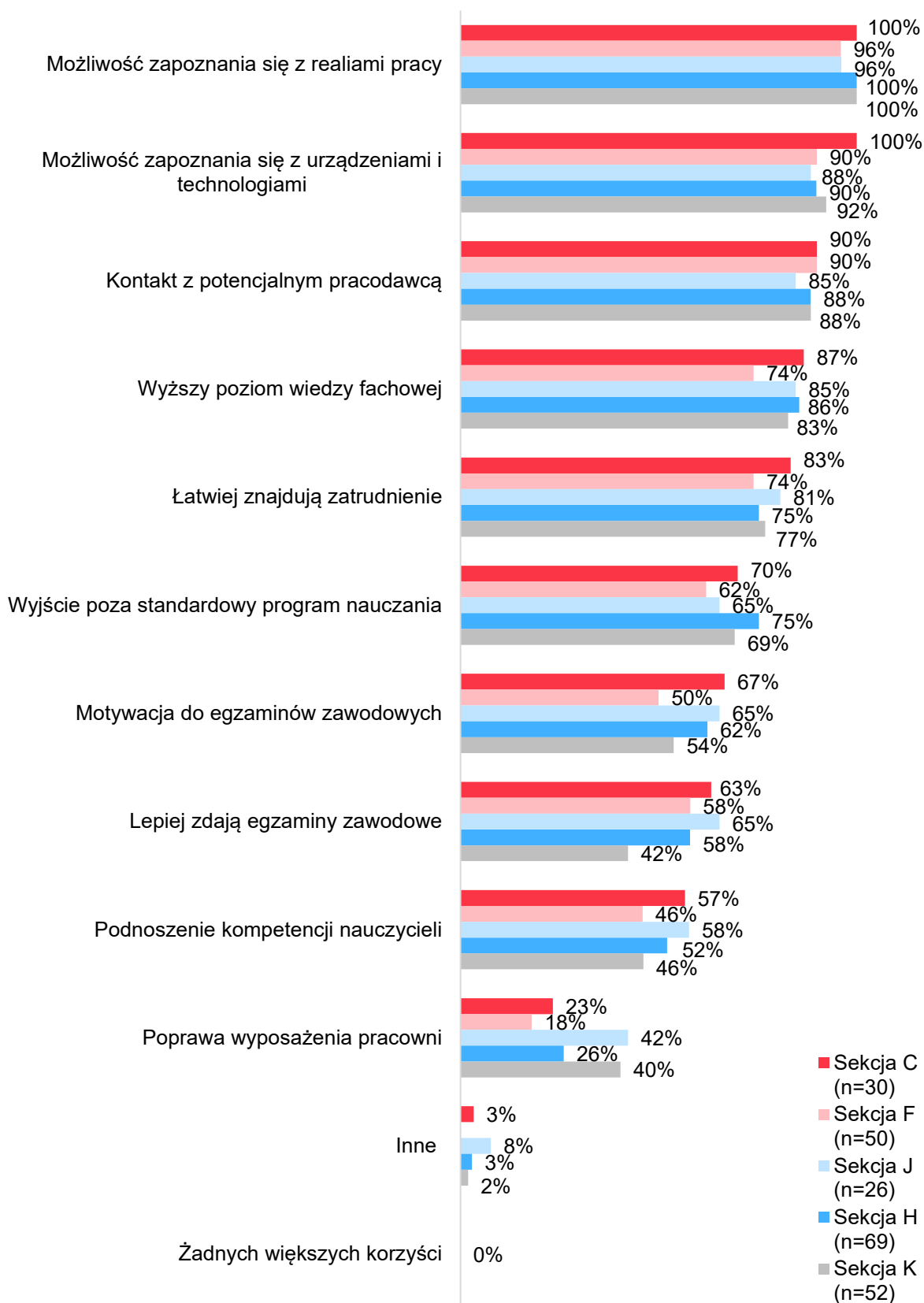
Warto jednak zauważyć, że mają one również swoją specyfikę, wynikającą z tego, że praktykanci – studenci mają docelowo pełnić inne zawodowe role i wykonywać inne funkcje. Z punktu widzenia studentów, badani wymieniają więc na przykład istotne znaczenie, jakie ma dla nich nawiązywanie – przy okazji wizyt w przedsiębiorstwie – **sieci znajomości czy poznawanie specjalistów, zajmujących się specyficznymi, interesującymi ich dziedzinami**. Biorąc pod uwagę dostępne na niektórych uczelniach programy kształcenia dualnego, korzystnym rozwiązaniem dla części studentów może być również powiązanie studiowania z odpłatną pracą zarobkową, która zapewnia im samodzielne utrzymanie.

W badaniu ilościowym, o korzyści, jakie ze współpracy szkół z przedsiębiorstwami wynikają dla uczniów, spytano przedstawicieli szkół. Ich **odpowiedzi potwierdziły to, co napisano przed chwilą na podstawie badań jakościowych: współpraca taka niesie dla uczniów bardzo wiele korzyści i że większość nich jest dzięki takiej współpracy osiągnana**. Analizując to zagadnienie, podjęto próbę zidentyfikowania ewentualnych różnic w zakresie korzyści płynących ze współpracy z uczelniami, w zależności od branży kształcenia oraz typu szkoły, do której uczęszczają uczniowie. Próby znalezienia istotnych zróżnicowań nie przyniosły jednak żadnych godnych odnotowania rezultatów.

Lista i hierarchia korzyści, jakie, zdaniem szkół wynikają dla uczniów ze współpracy z firmami jest niekontrowersyjna i bardzo podobna niezależnie od innych zróżnicowań próby. Na wykresie nr 24, przykładowo, przedstawiono rozkłady odpowiedzi zależne od obszaru działalności gospodarczej. Na prezentowane tu pytanie odpowiadali zaś przedstawiciele szkół współpracujących z przedsiębiorstwami.

Widać na nim, że wszyscy w zasadzie (między 88% a 100% wskazań) zgadzają się, że nauka zawodu w warunkach współpracy z przedsiębiorstwem stanowi dla uczniów okazję do zapoznania się z realiami pracy w firmie oraz z wykorzystywanymi tam urządzeniami i technologiami. Od 85% do 90% badanych wskazuje, że ważny jest też dla nich fakt nawiązania bezpośredniego kontaktu z potencjalnym pracodawcą. Zdaniem od 74% do 87% respondentów, uczniowie zyskują w ten sposób wyższy poziom wiedzy fachowej. W podobnym przedziale mieszczą się odsetki wskazań na to, że współpraca taka ułatwia im znalezienie zatrudnienia.

Wykres 24 Obserwowane korzyści dla uczniów zależnie od obszaru działalności gospodarczej

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej, które zadeklarowały współpracę z przedsiębiorstwami (n=134).

Na nieco niższym poziomie, aczkolwiek nadal wysokim (od 62% do 75%), lokują się odpowiedzi potwierdzające, że współpraca taka daje uczniom szansę na wyjście poza standardowy program nauczania. O tym, że ma to wpływ na ich motywację do zdawania egzaminów zawodowych jest przekonanych od 50% do 67% badanych przedstawicieli szkół. Odsetek respondentów twierdzących, że realnie wpływa to na lepsze wyniki tych egzaminów oscyluje już tylko wokół 55% (od 42% do 62%).

Około połowy badanych (od 46% do 58%) jest zdania, że dzięki takiej współpracy, uczniowie mogą pobierać wiedzę od lepiej przygotowanych nauczycieli. Argumentem wskazywanym najrzadziej (od 18% do 42% wskazań) jest to, że współpraca ze szkołami przekłada się w szkołach na lepsze wyposażenie pracowni. W przypadku tej odpowiedzi odnotowujemy zarazem największy poziom zróżnicowania odpowiedzi, co może wskazywać na to, że w szkołach współpracujących z przedsiębiorstwami z sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza) i K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego itd.) częściej mamy do czynienia z wyposażaniem pracowni przez partnerów biznesowych, a w przypadku sekcji pozostałych – rzadziej.

Podsumowując, można powiedzieć, że **o ile korzyści ze współpracy z biznesem, osiąmane przez samą szkołę i nauczycieli nie zawsze się realizują, to zyski dla ucznia, polegające na lepszym zaznajomieniu się z zawodem oraz łatwiejszym uzyskaniu zatrudnienia są, zdaniem respondentów, niewątpliwe.**

Podobne pytanie zadane zostało przedstawicielom uczelni – w odniesieniu do pożytków, jakie ze współpracy z przedsiębiorcami odnoszą studenci. Pomimo, że lista potencjalnych odpowiedzi, jakie przedstawiono im do wyboru była inna niż w przypadku szkół, ich odpowiedzi można uznać za podobne. Czołowe miejsca na liście wskazywanych korzyści zajmują: możliwość zapoznania się z realiami pracy, uzyskania wyższego poziomu wiedzy fachowej i kontakt z potencjalnym pracodawcą. Wszystkie te odpowiedzi zbierają zarazem 85 i więcej procent wskazań. Powyżej 70% badanych uważa, że współpraca taka niesie za sobą możliwość zapoznania się z nowymi technologiami, 68% - że ułatwia zatrudnienie, 65% - że daje możliwość wyjścia poza standardowy program nauczania. **Nie ulega więc wątpliwości, że zdaniem badanych, tego rodzaju współpraca przynosi studentom same korzyści i że dotyczą one rzeczy bardzo istotnych dla ich przyszłej kariery.**

Wykres 25 Obserwowane korzyści dla studentów - dane zagregowane dla różnych obszarów współpracy

Źródło: badanie uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=12).

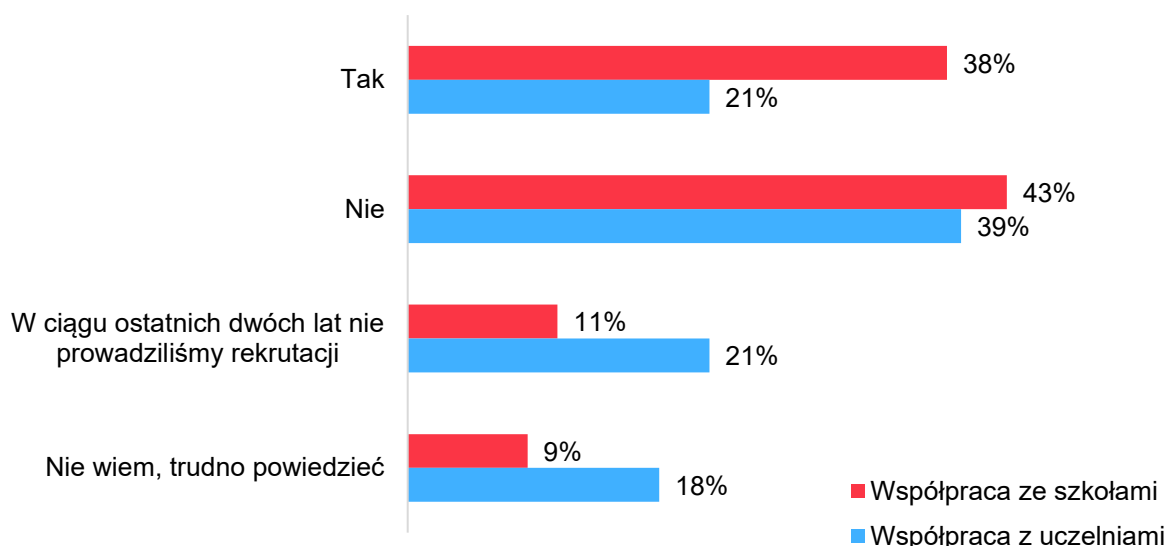
Efektem, który współpraca między uczelnią a biznesem przynosi w mniejszym stopniu jest wpływ na jakość wyposażenia pracowni (tylko 29% wskazań potwierdza istnienie tutaj pozytywnego wpływu), skłaniania studentów do specjalizacji branżowej (26% wskazań) oraz podniesienie poziomu wiedzy na egzaminach związanych z branżą (21% wskazań). W przypadku studentów jednak, wydaje się oczywiste, że nie są to rzeczy pierwszej wagi.

REKRUTACJA ABSOLWENTÓW

W celu zbadania korzyści, odnoszonych przez uczniów i studentów w chwili, gdy ich szkoły i uczelnie współpracują z biznesem, zadano jeszcze pytania dotyczące tego, w jakim stopniu przedsiębiorstwa współpracujące ze szkołami, oferują ich absolwentom zatrudnienie.

Zebrany materiał potwierdza, że **przedsiębiorstwa współpracujące ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w istocie zatrudniają ich absolwentów**. Choć oczywiście nie ma tu automatyzmu, który polegałby na przyjmowaniu do pracy wszystkich kończących daną placówkę. Procesy rekrutacji nie są przecież ciągłe, a pracodawcy kierują się również innymi kryteriami. W przypadku przedsiębiorstw, które brały udział w badaniu, przypadki zatrudniania absolwentów szkół, z którymi firma współpracowała zdarzyły się w ciągu ostatnich dwóch lat w 38% przedsiębiorstw. W przypadku zaś firm współpracujących z uczelniami, wskaźnik ten wyniósł mniej i wyniósł 21%.

Wykres 26 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół ponadpodstawowych i wyższych, z którymi firma współpracuje – odpowiedź na pytanie: Czy w ciągu ostatnich dwóch lat, Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło jakichś niedawnych absolwentów szkoły/uczelni, z którą firma współpracowała?

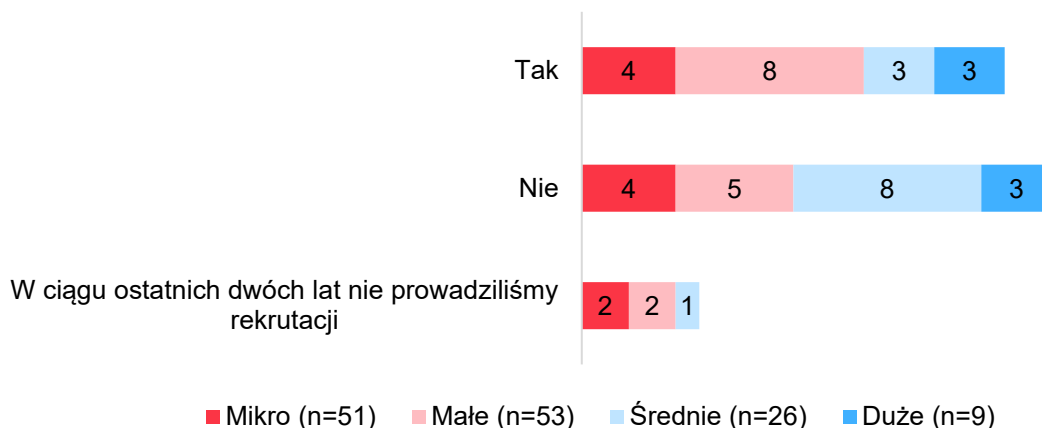

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47) oraz tymi, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28).

Przeprowadzono również analizę, która umożliwiła poglądową charakterystykę firm, które zadeklarowały takie zatrudnienie. Jak pokazano na wykresach nr 27 i 28,

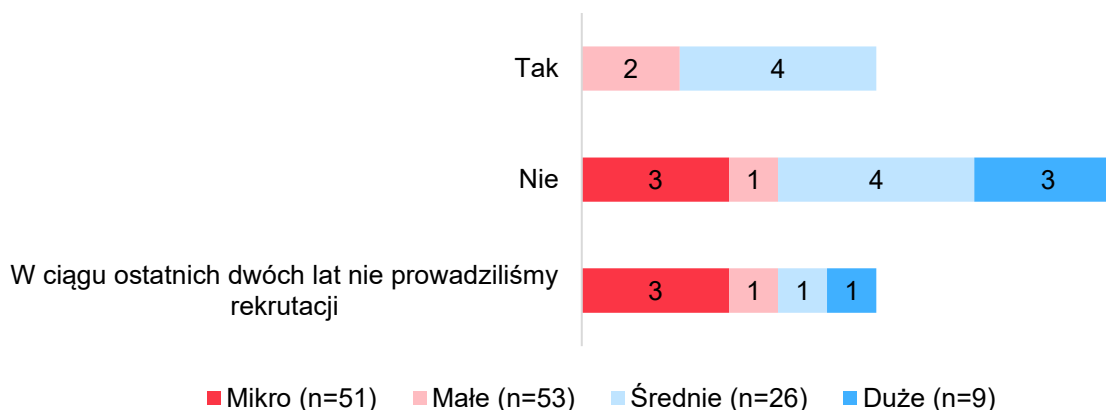
absolwentom szkół, z którymi prowadzono współpracę, **zatrudnienie oferowały zarówno firmy mikro, małe, średnie jak i duże**. Czynnikiem, niemożliwym do poddania kontroli były jednak liczby zatrudnionych na tej podstawie. Można bowiem przypuszczać, że sumarycznie w przedsiębiorstwach mniejszych przyjęto mniej nowych pracowników, a w przedsiębiorstwach dużych – odpowiednio więcej.

Wykres 27 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół ponadpodstawowych: liczba firm, które zadeklarowały takie zatrudnienie w zależności od ich wielkości

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi (n=47).

Wykres 28 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół wyższych: liczba firm, które zadeklarowały takie zatrudnienie w zależności od ich wielkości

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, którzy zadeklarowali współpracę z uczelniami wyższymi (n=28).

4.8 PODSUMOWANIE

Ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe współpracuje około jednej trzeciej przedsiębiorstw badanych branż, choć różne robią to w różnym stopniu. Przykładowo, w sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji i programowania komputerowego) jej poziom wydaje się satysfakcjonujący. W sekcji F (budownictwo) ma on poważne braki. Współpracę prowadzą przede wszystkim firmy duże. Mniejszym natomiast zdarza się to znacznie rzadziej.

Zdania na temat użyteczności takiej współpracy dla biznesu są jednak wśród przedsiębiorców podzielone. Celem współpracy ze szkołami jest, z punktu widzenia pracodawców, możliwość pozyskiwania dobrze przygotowanych kandydatów do pracy. Przedsiębiorcy uważają na ogół współpracę ze szkołami za przydatną. Szkoły jednak nie w pełni spełniają ich oczekiwania.

To, że współpraca szkół z przedsiębiorstwami przynosi uczniom i studentom same korzyści jest rzeczą niekontrowersyjną. Lista tych korzyści jest szeroka i obejmuje różne aspekty dotyczące pozyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz ułatwiające przyszłe zatrudnienie.

5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW I BARIER WPŁYWAJĄCYCH NA BRAK PODJĘCIA WZAJEMNEJ WSPÓŁPRACY PRZEZ SZKOŁY PONADPODSTAWOWE PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE, UCZELNIE WYŻSZE I PRACODAWCÓW

5.1 BARIERY STOJĄCE NA PRZESZKODZIE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SZKOŁAMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE A PRZEDSIĘBIORSTWAMI – PERSPEKTYWA PRACODAWCÓW

WYNIKI BADANIA JAKOŚCIOWEGO

Zagadnienie barier stojących na przeszkodzie współpracy na linii biznes – szkolnictwo zawodowe było w większym stopniu niż omawiane wcześniej zagadnienia przedmiotem badań jakościowych. W związku z tym, jako wstęp do analizy tego tematu, przeprowadzony zostanie przegląd informacji uzyskanych w toku wywiadów pogłębionych z przedstawicielami organizacji pracodawców.

Badani tą metodą przedstawiciele biznesu, w pierwszym rzędzie wskazywali na problemy ponadpodstawowego szkolnictwa zawodowego, które w ich przekonaniu od początku stulecia pozostaje w głębokim kryzysie strukturalnym. W ich opinii, **szkół zajmujących się kształceniem zawodowym jest obecnie zbyt mało, a kształcenie w nich nie jest na dostatecznie wysokim poziomie**. Część badanych zwracała uwagę w szczególności na niedostateczną ich zdaniem liczbę szkół branżowych. Ich zdaniem, istotą problemu jest nie tyle to, że je niepotrzebnie zlikwidowano, ile to, że **są one mało atrakcyjne dla potencjalnych uczniów**. To zaś wynika z negatywnego wizerunku, jaki od lat mają one wśród młodzieży. Problem niedostatku uczniów i kandydatów na uczniów tych szkół pogłębiany jest przez sytuację demograficzną. Zdaniem badanych, w obecnej sytuacji potrzebna jest zarówno promocja tego rodzaju kształcenia wśród młodych ludzi, jak i zmiany systemowe mające na celu jego wzmocnienie.

W opinii przedstawicieli biznesu, **współpraca ze szkolnictwem napotyka jednocześnie szereg barier o charakterze systemowym**. Ich zdaniem, jest to wynik niekorzystnych polityk, jakie państwo polskie od lat przyjmuje w odniesieniu do szkolnictwa zawodowego i długoletnich zaniedbań w tym zakresie. Znajduje to wyraz w braku harmonizacji regulacji prawnych dotyczących edukacji ponadpodstawowej z realiami współczesnego rynku pracy i poszczególnych branż.

Przykładem złożonych problemów systemowych, z jakimi styka się współpraca pomiędzy biznesem a szkołami może być sytuacja branży budowlanej. Jak wyjaśniają badani, w tym przypadku obowiązujące regulacje prawne dotyczące praktyk zawodowych i staży rozeszły się ze spontanicznymi procesami, jakie kierowały ewolucją branży. Problem polega zasadniczo na tym, że znakomita większość przedsiębiorstw budowlanych, to firmy niewielkie, które nie posiadają pracowników posiadających formalne uprawnienia. Wynika to z faktu, że zarówno nabycie uprawnień mistrzowskich w zawodach budowlanych (dekarzy, zbrojarzy itd.) jak i zdobycie pełnych uprawnień budowlanych (magistra-inżyniera, kierownika budowy) nie jest potrzebne do praktycznego wykonywania zawodu i funkcjonowania na rynku. Na prowadzonych przez siebie budowach, dla uzyskiwania formalnych zgód i potwierdzania prawidłowości wykonywanej pracy, firmy posilkują się specjalistami zewnętrznymi, którzy na etapie wykonywania zadań nie są im potrzebni. Posiadający praktykę zawodową fachowcy są na rynku na tyle pożądanymi, że, jeśli nie prowadzą jakichś rzeczywiście dużych projektów, nie potrzebują podejmować dodatkowego wysiłku, by swe umiejętności certyfikować.

Tymczasem, **reguły obowiązujące w szkolnictwie, realiów funkcjonowania branży nie uwzględniają**. Zgodnie z obowiązującym prawem, by uczeń mógł trafić na praktykę do firmy, musi tam znaleźć się pod opieką pracownika z uprawnieniami zawodowymi, co oznacza, że, pomimo obfitości na rynku firm budowlanych, przedsiębiorstw, które mogłyby ze szkołą współpracować brakuje. Do problemów tego rodzaju, badani specjalizujący się w budownictwie zwracali jeszcze uwagę na problemy związane z bezpieczeństwem pracy uczniów, które w tej branży są kwestią szczególnie wrażliwą i również nieuregulowaną dostatecznie na poziomie systemowym.

Zagwarantowanie opiekuna ze stosownymi uprawnieniami jest zresztą problemem dotyczącym nie tylko branży budowlanej. Nawet jeśli firmy dysponują takimi

pracownikami, to ich delegowanie do opieki jest kosztem, który niekoniecznie zachęca do przyjmowania praktykantów. Jedną z kwestii często przywoływanych przez badanych, jest problem, który pojawił się stosunkowo niedawno. Wynika on z obowiązujących od kilku lat Standardów Ochrony Małoletnich (tzw. ustawy Kamlikowej¹⁰). **Nakazują one, przedsiębiorcom chcącym sprowadzić do siebie praktykantów poniżej 18 roku życia, spełnić dodatkowe wymagania** (sądowe zaświadczenia o niekaralności). Jest to kolejne utrudnienie i koszt, który zniechęca pracodawców do podejmowania decyzji o przyjmowaniu uczniów do zakładu, zwłaszcza w firmach niewielkich. W przypadku firm dużych, w tym międzynarodowych korporacji, jest to zaś często wymóg nieoczekiwany i niezrozumiały, który również może spowodować, że **firma albo z takiej współpracy zrezygnuje, albo ograniczy ją do praktykantów dorosłych.**

Problemem systemowym, który całościowo ciąży na szkolnictwie zawodowym, a zarazem utrudnia kooperację z firmami jest również zła sytuacja materialna szkół. Fachowcom o wysokich kwalifikacjach nie opłaca się zatrudniać w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu, co powoduje, że zarówno zawód nauczyciela praktycznej nauki zawodu jak i nauczyciela przedmiotów zawodowych są dzisiaj zawodami deficytowymi i problem ten występuje zarówno w województwie śląskim jak i w całym kraju¹¹. Szkoły bazują więc na osobach starszych, często w wieku emerytalnym, które nie zawsze są na bieżąco ze stosowanymi dziś technologiami. **Obecnie pracującej kadry nie ma też komu zastąpić, co jest problemem nie tylko aktualnym, ale również źle wróżącym na przyszłość.**

Wobec problemu szczupłych budżetów, szkołom prowadzącymi kształcenie zawodowe nie zawsze opłaca się oddawanie uczniów na praktyki. Jeśli uczeń kształci się w warsztacie szkolnym, szkoła nie musi dzielić się subwencją edukacyjną, jaką na niego dostaje, co stanowi motywację do rezygnacji z angażowania się w formy kształcenia dualnego. Częstym problemem jest rozbieżność oczekiwań szkoły i przedsiębiorstwa oraz ograniczona elastyczność programów nauczania. Choć zrozumiała jest dla nich konieczność zachowania pewnych wymogów dotyczących

¹⁰ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich Dz. U. 2024 poz. 1802.

¹¹ [Barometr zawodów 2025 raport podsumowujący badanie w Polsce.](#)

wszechstronnego zapoznawania się z zawodem w ramach praktyk, to jednak **przedsiębiorcy zgłaszają problem sztywności ram wyznaczanych przez prawo, które nierzadko pozostają w kolizji z praktyką działania przedsiębiorstwa.**

Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe nie nadążają za rozwiązaniami stosowanymi w przedsiębiorstwach. Nawet względnie nowo wyposażone pracownie szybko się starzeją. Jednocześnie przepisy podatkowe utrudniają firmom doposażanie szkół w maszyny i urządzenia. Przekazywanie przez firmy wyposażenia szkołom jest utrudnione, gdyż jest obciążone koniecznością uiszczenia podatku VAT.

Zasygnalizowane wyżej problemy przekładają się na kwestię dla przedsiębiorcy zasadniczą: to, **czy przyjmowanie uczniów i stażystów jest dla firmy opłacalne.** Oczywiście, w pewnych sytuacjach i w odniesieniu do pewnych grup młodych ludzi, ich przyciągnięcie w ten sposób jest korzystne, gdyż w obecnej sytuacji rynkowej biznes potrzebuje pracowników. Nie jest to jednak regułą. A **problem wynika z braku zachęt systemowych dla przedsiębiorców: niskiego poziomu dofinansowania, jakie dostają oni z tytułu wykształcenia ucznia oraz braku systemu ulg podatkowych, które mogłyby stanowić dla pracodawców zachętę do współpracy ze szkołami** prowadzącymi kształcenie zawodowe. Proces ten zaś, jest związany z licznymi kosztami: materiałów wykorzystywanych do nauki, oddelegowania pracowników do opieki nad nim, sprawozdawczości itd. Choć pracodawca również odnosi tu korzyści, to jednak nie zawsze rachunek strat i zysków jest dla niego na tyle pozytywny, by skłaniał do współpracy ze szkołami.

Jeśli chodzi o współpracę z uczelniami wyższymi, to ich wizerunek również nie zawsze jest korzystny. **Uczelnia rzadko postrzegana jest przez nich jako potencjalny partner do realizacji projektów biznesowych.** Pracownicy naukowci polskich uczelni, w opinii respondentów biznesowych, mają inne priorytety niż tworzenie rozwiązań technologicznych gotowych do wdrożenia w biznesie (skupiają się na pisaniu artykułów naukowych, a nie na pracy nad wdrożeniami). Rzadko zdarza się w związku z tym, by ich prace były źródłem innowacji i patentów, które byłyby do wykorzystania w biznesie. W wypadku współpracy realizowanej na poziomie szkolnictwa wyższego, modelem bardziej atrakcyjnym niż oficjalna współpraca z uczelnią, jawi się model współpracy indywidualnej ze studentem, w który uczelnia zupełnie nie jest zaangażowana.

W oczach części badanych, lepszy wizerunek mają uczelnie niepubliczne niż publiczne. Jeden z nich zaznacza nawet, że w chwili, gdy w niektórych programach grantowych (np. w grantach wojewódzkich) wymaga się tworzenia konsorcjum z uczelnią publiczną, jest to dla niego czynnik zniechęcający do aplikowania. Odnotować należy bowiem, że **niektóre z uczelni prywatnych, inaczej niż tradycyjne uczelnie publiczne, są bardzo silnie zorientowane na współpracę z przedsiębiorczością**. Należy do nich Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej, oferująca model "Trzy dni studiujesz, dwa dni pracujesz", w ramach którego nauka prowadzona jest w modelu dualnym z wieloma bardzo silnymi podmiotami biznesowymi. W oczach respondentów jest to jednak zupełnie inny model podejścia do kształcenia w porównaniu z tym, który dominuje na większości śląskich uczelni.

WYNIKI BADANIA ILOŚCIOWEGO - BARIERY DLA WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI

PONADPODSTAWOWYM PROWADZĄCYMI NAUCZANIE ZAWODOWE

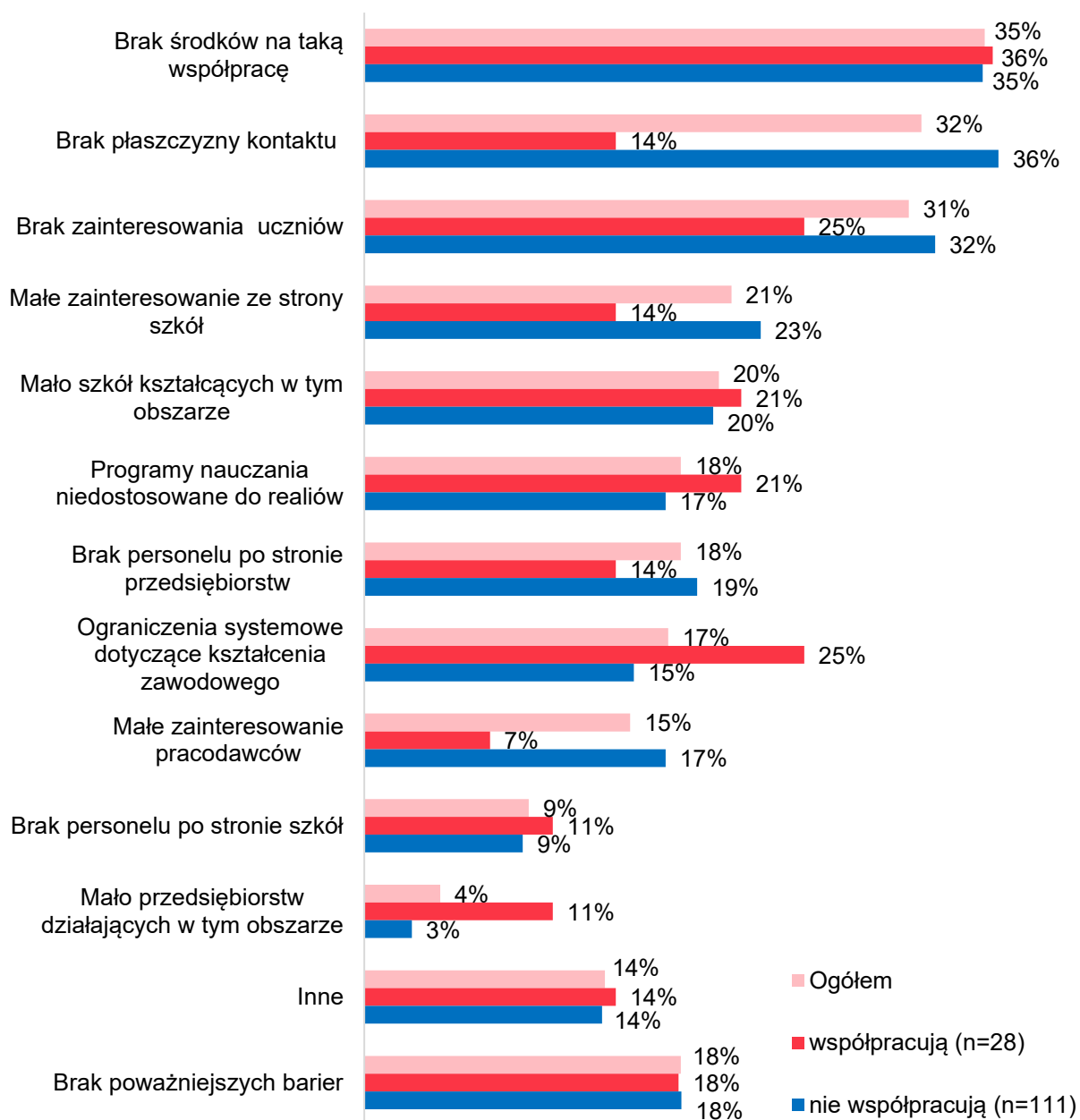
Opinie, jakie na omawiany tutaj problem, barier stojących przed współpracą między biznesem a instytucjami edukacyjnymi, uzyskano w ankiecie przedstawione zostały na wykresie nr 29. Zestawiono na nim opinie przedsiębiorców współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe oraz takich, którzy jej nie prowadzą. Jako punkt odniesienia wykres zawiera również informację o tym, jaki był rozkład odpowiedzi w całej próbie (jest on na ogół bliski opiniom przedsiębiorców niewspółpracujących ze szkołami, gdyż w zrealizowanym badaniu była to grupa liczniejsza).

Zapytani o opinie na temat barier współpracy pomiędzy firmami a szkołami ponadpodstawowymi, przedsiębiorcy relatywnie najczęściej wskazywali aspekt finansowy tego zagadnienia. Odpowiedź „brak środków na taką współpracę” wybrało około 35% badanych (zarówno współpracujących, jak i niewspółpracujących ze szkołami).

Na drugim miejscu, pojawił się inny problem, który już był sygnalizowany w omówieniu badania jakościowego, który jednak nie wybrzmiał dostatecznie donośnie. Jest to **kwestia braku płaszczyzny kontaktu pomiędzy przedsiębiorstwami i szkołami**. Zagadnienie to zbiera około 32% wskazań ogółu badanych. Warto jednak zauważyć, że jest to problem, na który wskazują przede wszystkim przedsiębiorcy niewspółpracujący ze szkołami (36% wskazań przeciwko 14% wśród przedsiębiorców współpracujących) i w tej grupie jest to w ogóle kwestia najczęściej wskazywana. Jest

to więc z pewnością aspekt istotny z punktu widzenia badanego tematu, gdyż otrzymany wynik wskazuje go jako czynnik, wyraźnie skorelowany z faktycznym brakiem współpracy przedsiębiorstw ze szkołami.

Wykres 29 Opinie pracodawców na temat barier współpracy pomiędzy firmami a szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe zależnie od faktycznego prowadzenia takiej współpracy

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, n=139

Na trzecim miejscu w prezentowanym zestawieniu znajdujemy kwestię braku zainteresowania ze strony uczniów (31%). Jest to również kwestia wskazywana częściej przez firmy niewspółpracujące ze szkołami – tym razem różnica jest

minimalna. Mając na uwadze wiedzę z badań jakościowych zwrócić należy uwagę, że słabo zmotywowani uczniowie są dla pracodawcy problemem, jako źródło rozmaitych ryzyk – przede wszystkim zaś ryzyka niskiej opłacalności szkolenia takiego praktykanta.

Kolejną, często wskazywaną przez przedsiębiorców **barierą dla współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe jest brak zainteresowania nią ze strony szkół**. Sygnalizuje ją 23% pracodawców niewspółpracujących ze szkolnictwem. Jest jednak to kwestia, której ocena nie jest jednoznaczna wśród badanych, gdyż spośród przedstawicieli firm, które taką współpracę prowadzą, tylko 14% odnotowuje istnienie takiego problemu.

Barierą wskazywaną na kolejnym miejscu (na poziomie 20% przez obie grupy badanych), jest problem silnie zasygnalizowany w części rozdziału poświęconej omówieniu badania jakościowego, a mianowicie niewielka liczba szkół, kształcących w branżach będących przedmiotem badania. Dwa ostatnio omówione czynniki składają się na jeden, skumulowany problem – polegający na tym, że **przedsiębiorcy nie zawsze mają z kim współpracować**.

Choć omawianie kolejnych odpowiedzi, wybieranych przez odsetki respondentów, które w całej próbie nie przekraczają już 20%, nie ma już poważniejszego uzasadnienia, zwrócić należy jeszcze na 2 z nich, które znajdują wsparcie w omówionych wynikach jakościowych. Są to bariery wskazywane przede wszystkim przez przedsiębiorców mających doświadczenie współpracy, którzy skarżą się na **bariery systemowe dotyczące kształcenia zawodowego** (aż w 25% w tej grupie) i **niedostosowanie programów nauczania do realnych potrzeb przedsiębiorstw** (21% wskazań w tej grupie).

Na zakończenie analizy omawianego tu pytania, należy zasygnalizować wreszcie, że **tylko 18% badanych (we wszystkich grupach) stanęło na stanowisku, że przed kooperacją na linii przedsiębiorstwa – szkolnictwo zawodowe nie ma większych barier**. Wskaźnik ten świadczy, że zdecydowana większość respondentów takie bariery dostrzega.

W następnej kolejności przeprowadzono analizę deklarowanych barier w zależności od sekcji PKD, w których działały badane przedsiębiorstwa. Ze względu na dużą ilość zmiennych, zebrane dane zdecydowano się przedstawić na wykresach 30 – 34,

osobnych dla każdej z badanych sekcji. Zostały one zamieszczone na następnych stronach.

Opis przedstawianego na nich materiału rozpocząć należy od przypomnienia poziomów faktycznej współpracy przedsiębiorstw ze szkołami w poszczególnych sekcjach¹². W szczególności faktu, że sekcjami, w których taka współpraca zdarza się najczęściej są sekcje K (52% firm deklaruujących współpracę), sekcja C (41%). Sekcjami, w których jest ona praktykowana najrzadziej, są zaś sekcje J (16% takich wskazań) oraz sekcja F (24%). O sekcji H, z 32% wskazań potwierdzających prowadzenie współpracy ze szkołami można powiedzieć, że utrzymuje się ona na poziomie średnim.

Wykres 30 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji C na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), n=27

¹² Por. rozdział 4.3, wykres nr 5.

Wykres 31 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji F na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi

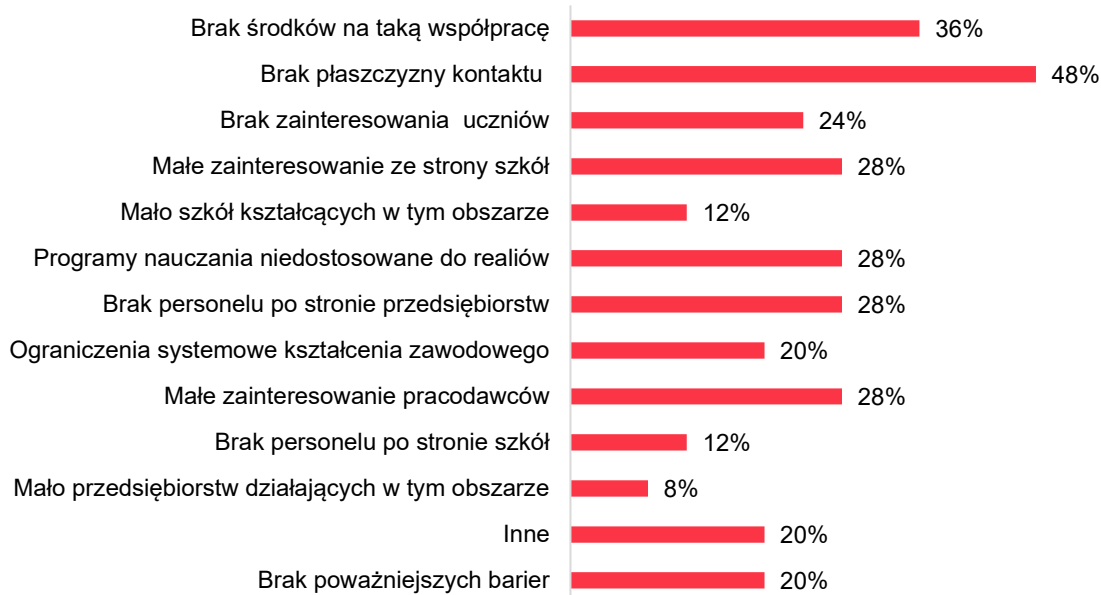
Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji F (budownictwo), n=25

Wykres 32 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji H na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji H (transport i gospodarka magazynowa), n=31

Wykres 33 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji J na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści), n=25

Wykres 34 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji K na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji), n=31

Zróznicowanie to wyraźnie przekłada się na wskazania respondentów dotyczące barier stojących przed taką współpracą. Znajduje wyraz w tym, że **respondenci**

prowadzący działalność w sekcjach, w których mamy do czynienia z najniższym poziomem deklarowanej współpracy, wskazywali generalnie o połowę większą liczbę barier niż respondenci działający w pozostałych sekcjach. I tak, przedstawiciele sekcji J (działalność wydawnicza itd.), na pytanie o stojące przed nimi bariery wskazywali średnio po 2,9 bariery z przedstawionej im listy, a przedstawiciele sekcji F (budownictwo) – średnio po 3,2 bariery, podczas gdy średnia liczba barier wskazywanych przez respondentów z pozostałych sekcji oscylowała wokół 2, a w przypadku sekcji K – informatyka wyniosła 1,7.

Respondenci z sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) relatywnie najczęściej wskazywali na brak istotnych barier dla omawianej tu współpracy (sygnałizuje go 26% badanych). W największym stopniu natomiast skarżyli się oni na brak zainteresowania ze strony uczniów (37%) oraz na brak płaszczyzny kontaktu ze szkołami (33%). Poziom wskazań na brak funduszy na taką współpracę lokował się w tej grupie na tym samym poziomie, co odpowiedzi mówiących o niedostatecznej liczbie szkół kształcących dla tej branży (26%).

Respondenci reprezentujący sekcję F (budownictwo) skarżyli się przede wszystkim na brak płaszczyzny kontaktu ze szkołami (wskazuje na nią 52% respondentów), brak zainteresowania ze szkoły uczniów (48%) oraz brak środków na taką współpracę (44%). Na poziomie 40% lokował się również odsetek badanych twierdzących, że same szkoły są mało zainteresowane współpracą z przedsiębiorstwami tej branży. W opinii kolejnych 32% badanych z tej grupy problemem była wreszcie niedostateczna liczba szkół kształcących dla tej branży.

Problemem przywoływanym przez **przedsiębiorców z sekcji H** (transport i gospodarka magazynowa) był przede wszystkim brak środków na współpracę ze szkołami – i wskazania nań wyraźnie górowały nad wszystkimi innymi udzielanymi przez nich odpowiedziami (problem sygnalizowany przez 45% badanych). Sygnalizowanymi problemami był jednak również brak zainteresowania ze strony uczniów (wskazało go 29% badanych) oraz brak płaszczyzny kontaktu ze szkołami (24%).

Barierą najczęściej wskazywaną przez przedsiębiorców, których działalność koncentruje się w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza) jest, podobnie jak w było to w przypadku budownictwa, brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy firmami a szkołami. Na drugim miejscu – ze wskazaniem 36% badanych – lokował się zaś brak

środków na współpracę ze szkołami. Wskazania pozostałych barier w tej grupie były już natomiast wyraźnie rozproszone. Na problemy takie, jak małe zainteresowanie ze strony szkół, niedostosowanie programów nauczania, brak personelu po stronie przedsiębiorstw oraz małe zainteresowanie ze strony samych pracodawców, wskazało po 28% badanych.

Wskazania dotyczące barier dla współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkołami w sekcji K (informatyce) wskazują się jeszcze większym rozproszeniem. Zagadnieniem, które badani sygnalizują najczęściej jest brak środków na taką współpracę, ale poziom wskazań na ten problem jest relatywnie bardzo niski w porównaniu z innymi, omówionymi już grupami. Wskazuje na niego 26% respondentów. Następne sygnalizowane problemy: brak zainteresowania ze strony uczniów, niedostosowanie programów nauczania do realiów branży oraz brak personelu do obsługi takiej współpracy po stronie firmy wskazuje już tylko po 19% przedsiębiorców z tej branży – tyle samo, ile stwierdza, że przed współpracą nie widzi żadnych poważniejszych barier.

WYNIKI BADANIA ILOŚCIOWEGO - BARIERY DLA WSPÓŁPRACY Z UCZELNIAMI WYŻSZYMI

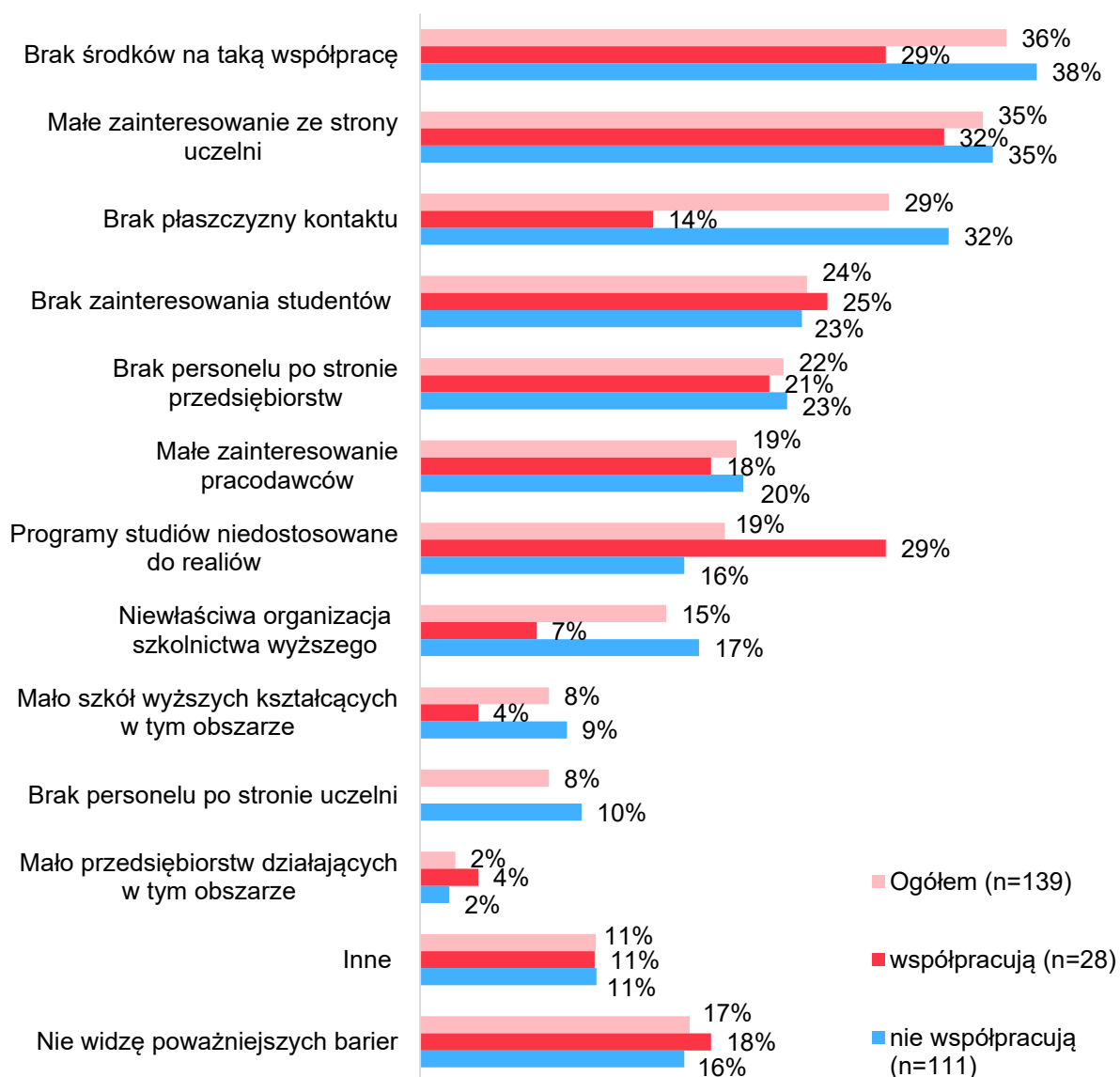
Odpowiedzi na pytanie o **bariery odczuwane przez przedsiębiorców w odniesieniu do współpracy z uczelniami wyższymi**, prezentujemy w sposób analogiczny, jak odpowiedzi dotyczące współpracy ze szkołami – zestawiając odpowiedzi ogółu, tych co z uczelniami współpracują i tych, którzy tego nie robią¹³. Bariera najczęściej wskazywaną, podobnie często jak było to w odniesieniu do współpracy ze szkołami (36% wskazań), jest znowu **brak środków na taką współpracę**. Jest to jednak problem w większym stopniu odczuwany przez tych, którzy realnie takiej współpracy nie prowadzą.

Na drugim miejscu (35% ogółu), badani sygnalizują **problem braku zainteresowania ze strony uczelni**. Względnie wysoki odsetek takich wskazań ze strony przedsiębiorstw niewspółpracujących można by było wyjaśnić tym, że jest rzeczą zrozumiałą, że uczelnie nie są zainteresowane współpracą z każdym przedsiębiorstwem i firmy zdają sobie z tego sprawę. Jednakowoż fakt, że podobnie

¹³ W tym przypadku, jeszcze bardziej niż było to w odniesieniu do współpracy ze szkołami, mamy do czynienia z niewielką próbą współpracujących z uczelniami. Powoduje to, że rozkłady odpowiedzi w grupie niewspółpracujących w większości przypadków są bardzo podobne do odpowiedzi ogółu.

często (32%) taką odpowiedź uzyskujemy od podmiotów prowadzących taką współpracę wskazuje, że omawiane zjawisko jest pewnym problemem systemowym, związanym z niedostatecznym zorientowaniem uczelni na praktykę i zastosowanie nauki do wdrożeń. Problem ten sygnalizowali już respondenci badania jakościowego.

Wykres 35 Opinie pracodawców na temat barier współpracy pomiędzy firmami a szkołami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej, n=139

Na trzecim miejscu lokuje się znowu problem, wyraźnie zaakcentowany już w odniesieniu do współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe – brak płaszczyzny kontaktu. Wskazuje nań 29% ogółu badanych i 32% niewspółpracujących z uczelniami. Ci, którzy realnie prowadzą taką współpracę odczuwają go w małym stopniu (14% wskazań), co nakazuje sądzić, że podobnie jak było to w poprzednim

wypadku – **brak okazji do spotkań pomiędzy przedsiębiorcami i uczelniami jest czynnikiem realnie utrudniającym im nawiązanie współpracy.**

Następne wskazanie: **brak zainteresowania ze strony studentów** (24%) sygnalizuje problem analogiczny, do tego z jakim zetknięto się w odniesieniu do współpracy ze szkołami. Badanie nie dostarczyło materiału jakościowego, który pozwoliłby szerzej rozwinąć to zagadnienie, niemniej jednak wydaje się on mieć związek z wizerunkiem uczelni zorientowanych bardziej na zagadnienia teoretyczne niż rynkowe. Następny problem, brak personelu po stronie przedsiębiorstw, odnosi się do zagadnień już omawianych – kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców w związku z koniecznością opieki nad stażystą oraz braku wykwalifikowanych kadr, które można by do takich zadań delegować.

Znów, unikając odnoszenia się do wszystkich odpowiedzi uzyskujących poniżej 20% wskazań jako problem często zgłaszany przez respondentów współpracujących ze szkolnictwem (29% wskazań) zasygnalizować należy **niedostosowanie programów nauczania do realiów pracy w przedsiębiorstwach.**

Jeśli wreszcie chodzi o przedsiębiorców, którzy stwierdzili, że przed współpracą pomiędzy biznesem a uczelniami poważniejszych barier nie ma – jest ich, na poziomie ogółu próby tylko 17%. Jest to odsetek podobny do tego, jaki odnotowano w odniesieniu do współpracy ze szkołami, co oznacza, że współpracę tę badani postrzegają jako podobnie trudną.

W następnej kolejności przeprowadzono analizę deklarowanych barier w relacjach z uczelniami w zależności od sekcji PKD, w których działały badane przedsiębiorstwa. Ze względu na dużą ilość zmiennych, zebrane dane przedstawiono na wykresach osobnych dla każdej z badanych sekcji (wykresy nr 36 – 40). Zostały one zamieszczone na następnych stronach.

Przystępując do analizy zaprezentowanego tu materiału przypomnieć należy, że odsetek przedsiębiorstw deklarujących jakieś formy współpracy z uczelniami jest w badanych obszarach działalności gospodarczej dosyć niski i waha się od 12% w sekcji F (budownictwo) do 20% w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza). Wyjątkiem

na tym tle pozostają firmy działające w sekcji K (informatyka), spośród których aż 32% zadeklarowało jakieś formy współpracy ze światem akademickim¹⁴.

Wykres 36 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji C na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), n=27

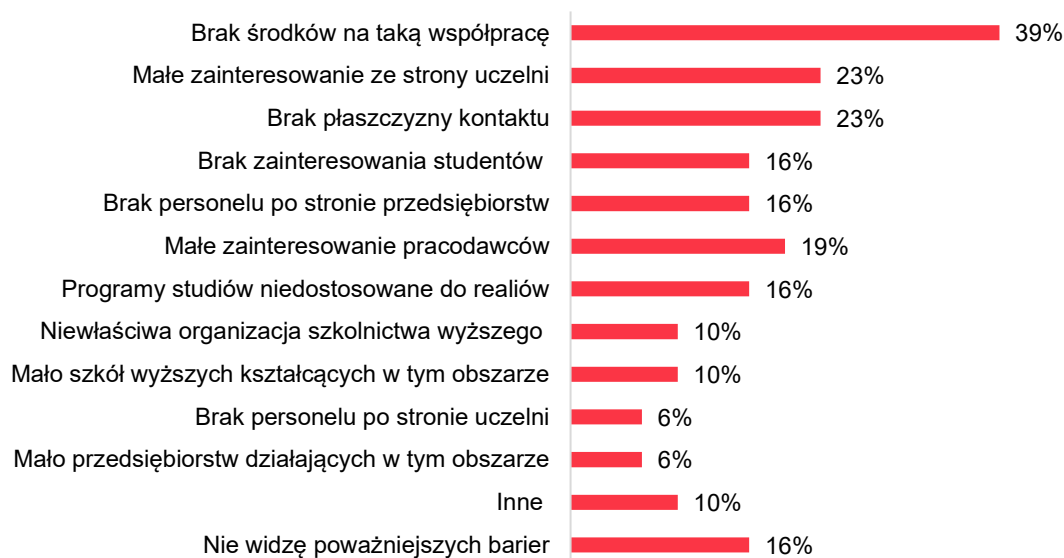
Wykres 37 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji F na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji F (budownictwo), n=25

¹⁴ Por. rozdział 4.3. wykres nr 11.

Wykres 38 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji H na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi

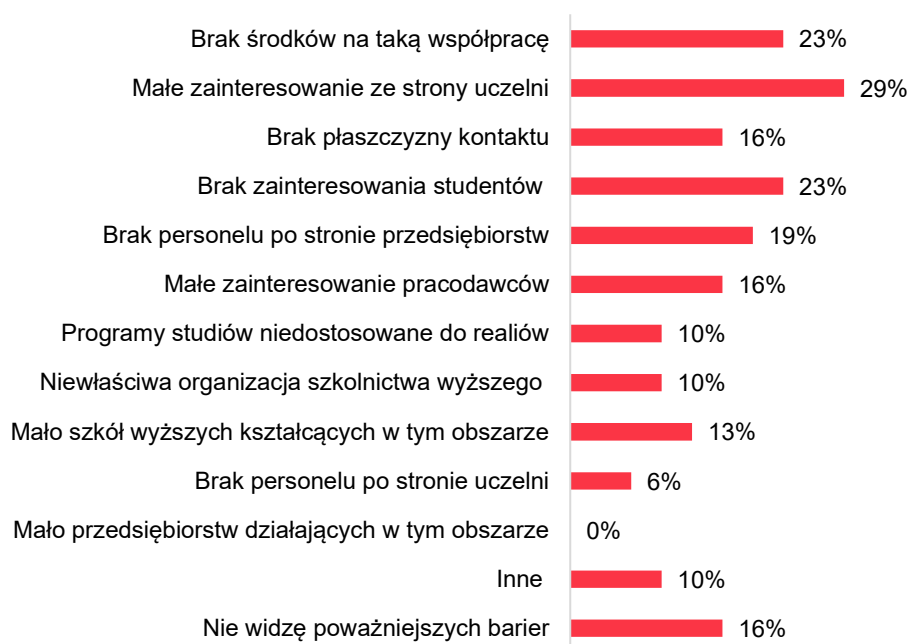
Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji H (transport i gospodarka magazynowa), n=31

Wykres 39 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji J na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza...), n=25

Wykres 40 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji K na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi

Źródło: badanie pracodawców działających w sekcji K (działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji), n=31

Barierą najczęściej wskazywaną przez **przedsiębiorców działających w sekcji C** (przetwórstwo przemysłowe) jest brak zainteresowania taką współpracą ze strony uczelni (barierę taką sygnalizuje 44% badanych s tej grupy). Następnymi najczęściej zaznaczanymi problemami jest brak środków finansowych oraz brak płaszczyzny kontaktów pomiędzy przedsiębiorstwami a uczelniami (po 33%). Na podobne problemy wskazują również **przedstawiciele sekcji F** (budownictwo). Na kolejne wymienione przed chwilą bariery wskazuje odpowiednio 48%, 40% i 36% reprezentantów firm budowlanych.

W opinii przedsiębiorców prowadzących działalność **w obszarze wyznaczanym przez sekcję H** (transport i gospodarka magazynowa), zasadniczą barierą dla współpracy z uczelniami jest brak środków na jej finansowanie (39% badanych wskazuje na tę trudność). Następne najczęściej wskazywane są zaś: małe zainteresowanie ze strony uczelni oraz brak płaszczyzny kontaktu z ich przedstawicielami. Otrzymują one po 23% wskazań.

Reprezentanci przedsiębiorców, działających w sekcji J (działalność wydawnicza i nadawcza) sygnalizują największą liczbę barier, stojących na drodze do ich

współpracy z uczelniami. Problemem wskazywanym przez nich najczęściej jest brak stosownych środków finansowych (problem ten zaznacza 48% z nich). Następną trudnością najczęściej wskazywaną jest brak płaszczyzny kontaktu z uczelniami (40%). Jako kolejne problemy, wskazują oni również (w każdym przypadku po 32% wskazań): brak zainteresowania po stronie uczelni i studentów, niedostosowane do realiów programu nauczania oraz brak personelu w przedsiębiorstwie, który mógłby się organizacją takiej współpracy zająć.

Pracodawcy działający w sekcji K (informatyka) wskazują z kolei na najmniejszą liczbę problemów dla omawianej tu współpracy. 29% z nich skarży się na małe zainteresowanie, jaką wykazują w tej kwestii same uczelnie. Odnotować można również, że jako problematyczne wskazują oni kwestię środków na finansowanie takiej współpracy oraz poziom zainteresowania nią ze strony studentów – obie te kategorie zbierają jednak już tylko po 23% wskazań.

5.2 BARIERY STOJĄCE NA PRZESZKODZIE WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SZKOŁAMI PONADPODSTAWOWYMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I UCZELNIAMI A PRZEDSIĘBIORSTWAMI – PERSPEKTYWA SZKÓŁ I UCZELNI

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Jeśli chodzi o to, jak problemy współpracy z przedsiębiorstwami postrzegane są przez szkoły, struktura zebranych danych okazała się inna niż była ona w przypadku przedsiębiorców. W związku z tym, że pytania dotyczyły opinii na temat rzeczywiście prowadzonej współpracy, ich respondentami byli tylko przedstawiciele szkół z biznesem współpracujących i ich odpowiedzi przedstawiamy na wykresach (nr 41 – 42).

Opinie przedstawicieli szkół ponadpodstawowych na temat barier stojących na drodze do ich współpracy z biznesem **są znacznie bardziej jednoznaczne** niż było to w przypadku przedsiębiorców. **Bezwzględna większość respondentów (60%) wskazała bowiem, że barierą taką jest brak zainteresowania taką współpracą ze strony biznesu.** W świetle opisanych wcześniej opinii przedstawicieli przedsiębiorstw, nie jest to informacja zaskakująca: pracodawcy przed taką współpracą widzą wiele barier. Jednocześnie – i to wybrzmiało przede wszystkim w wynikach badania

jakościowego – szkolnictwo zawodowe jawi im się jako partner mało interesujący. Wiąże się to z negatywnym wizerunkiem szkół prowadzących kształcenie zawodowe – jako niedostatecznie atrakcyjnych dla młodzieży i nieco zapóźnionych pod względem nauczanych treści. W sytuacji, w której współpracy z nimi nie postrzegają oni jako wyraźnie korzystnej finansowo i widzą zarazem, że wiąże się ona z licznymi problemami natury formalnej – można zrozumieć, że do jej prowadzenia nie są zdeterminowani. Opinie zebrane u przedstawicieli środowisk szkolnych tylko ten fakt potwierdzają.

Wykres 41 Bariery współpracy między pracodawcami a szkołami ponadpodstawowymi (w opinii szkół ponadpodstawowych – dane zagregowane dla wszystkich badanych obszarów działalności gospodarczej)

Źródło: badanie szkół ponadpodstawowych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej, które zadeklarowały współpracę z przedsiębiorstwami (n=134).

Dwie następne, najczęściej przez szkoły wskazywane bariery (obie zbierające po 44% odpowiedzi) można potraktować jako czynniki składające się na opisany przed chwilą brak zainteresowania: **brak pieniędzy na taką współpracę oraz brak personelu, który pracodawcy gotowi byłiby oddelegować do prowadzenia takiej współpracy**. Z najczęściej wskazywaną kategorią (brak zainteresowania ze strony firm) dobrze harmonizuje czwarta najczęściej wskazywana bariera: „mało przedsiębiorstw w tym obszarze działalności gospodarczej” (29% wskazań) – bo przy nikłym zainteresowaniu współpracą z ich strony, czynnikiem ułatwiającym współpracę

byłoby z pewnością, gdyby było ich więcej. Podobnie potraktować można, kolejny, sygnalizowany też przez pracodawców, problem braku płaszczyzny kontaktu (24%).

Przedstawiciele szkolnictwa zawodowego potwierdzają zarazem istnienie innych problemów wskazywanych przez przedsiębiorców, a leżących po stronie szkół: **niedostosowanie programów nauczania (24%), brak zainteresowania ze strony uczniów (22%), złą organizację szkolnictwa (22%) i brak nauczycieli mogących obsługiwać taką współpracę (20%). Tylko 10% respondentów uznaje, że na drodze szkół z przedsiębiorstwami nie widzą żadnych poważniejszych barier.**

UCZELNIE WYŻSZE

Respondenci reprezentujący szkolnictwo wyższe, barier w rozwoju współpracy z przedsiębiorstwami znowu najczęściej doszukują się w **braku pieniędzy na taką współpracę (65% wskazań)**. Podobnie jak przedstawiciele szkół, aczkolwiek sporo rzadziej (44% wskazań), jako ważne utrudnienie wskazują **brak zainteresowania nią ze strony firm**. 26% z nich odnotowuje **nikłe zainteresowanie nią ze strony studentów**. 21% z kolei – niewłaściwą organizację szkolnictwa, a 18% na **brak stosownego personelu po stronie przedsiębiorstw**.

Dane te po części potwierdzają sformułowane wcześniej obserwacje i pokazują, że również szkolnictwo wyższe, choć w mniejszym stopniu niż szkoły ponadpodstawowe prowadzące kształcenie zawodowe, nie jawi się pracodawcom jako partner bardzo atrakcyjny oraz że ma to związek z problemami na poziomie organizacji szkolnictwa – w tym przypadku wyższego. Z drugiej strony jednak, mieć należy na uwadze, że w przypadku uczelni wyższych, ustalenia statystyczne, zwłaszcza dokonywane na małej próbie mogą być mylące. Materiał z przeprowadzonych badań jakościowych świadczy bowiem, że **sytuacja pod omawianym tu względem jest bardzo zróżnicowana, gdyż zależy od specjalizacji poszczególnych uczelni oraz ich strategicznego podejścia do relacji przedsiębiorstwami**. Istnieją więc zarówno placówki dynamicznie wchodzące we współpracę z przedsiębiorstwami, które cały swój model kształcenia opierają na dzieleniu czasu swoich studentów pomiędzy zajęcia na uczelni i pracę, jak i takie, które takim modelem nie są zupełnie zainteresowane, bo starają się kształcić absolwentów o innym profilu.

Wykres 42 Bariery współpracy między pracodawcami a uczelniami (w opinii szkół wyższych dane zagregowane dla wszystkich badanych obszarów działalności gospodarczej)

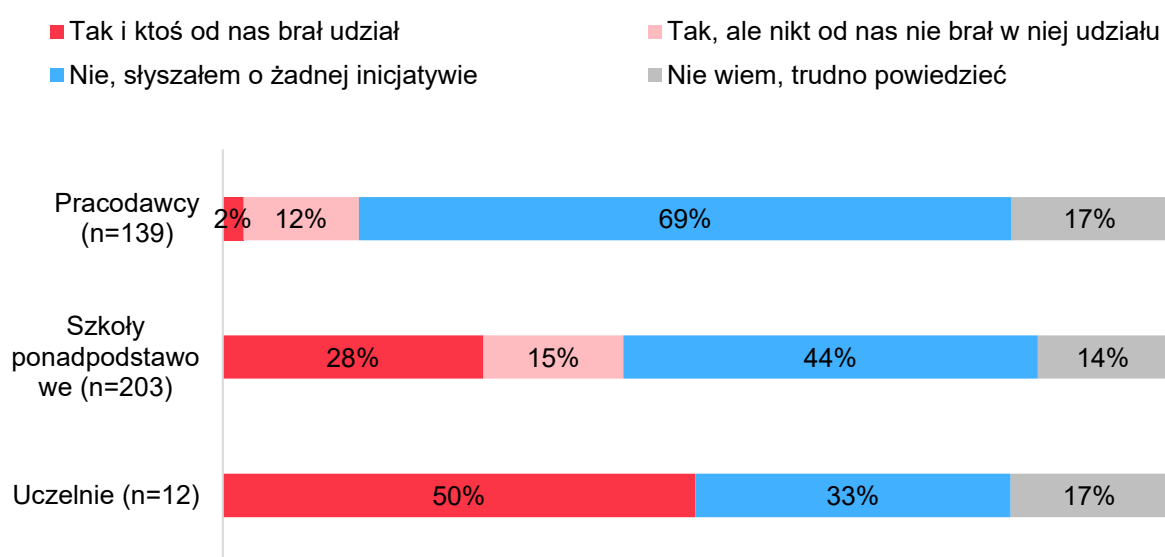
Źródło: badanie uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej, respondenci reprezentujący podmioty współpracujące z przedsiębiorstwami (n=9).

5.3 INICJATYWY OTOCZENIA BIZNESOWEGO

Badanie jakościowe, a także przeprowadzona ankieta pozwoliły zidentyfikować **szereg inicjatyw wspierających współpracę pomiędzy przedsiębiorczością a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe i uczelniami**. Część z nich, jak realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w partnerstwie z Regionalną Izbą Gospodarczą w Katowicach, Izbą Rzemieślniczą oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach oraz Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną Projekt „Śląskie. Zawodowcy” (i „Śląskie. Zawodowcy 2”) były oceniane jako zdecydowany sukces. Niemniej jednak, w chwili, gdy zapytano ogólnie o wiedzę na temat takich inicjatyw, okazało się, że są one znane przede wszystkim w szkołach (43% respondentów potwierdzających wiedzę na ten temat) i na uczelniach (50%).

Wśród pracodawców natomiast ich znajomość deklarowała dość niedużą część respondentów (14%). Podkreślić należy, że pytanie, które zadano badanym miało charakter otwarty, kwestionariusz nie przypominał więc nazw inicjatyw, co mogłoby być dla respondentów ułatwieniem. Uzyskane wyniki pozwalają więc mówić nie tyle o „rozpoznawalności marki” różnych przedsięwzięć, co są raczej miarą zaangażowania i zainteresowania nimi ze strony respondentów. Zaś wniosek, do którego prowadzą mówi, że **zainteresowanie nimi wśród przedsiębiorców pozostaje ograniczone**.

Wykres 43 Znajomość inicjatyw podejmowanych przez organizacje otoczenia biznesu mających na celu animowanie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi i/lub wyższymi a pracodawcami

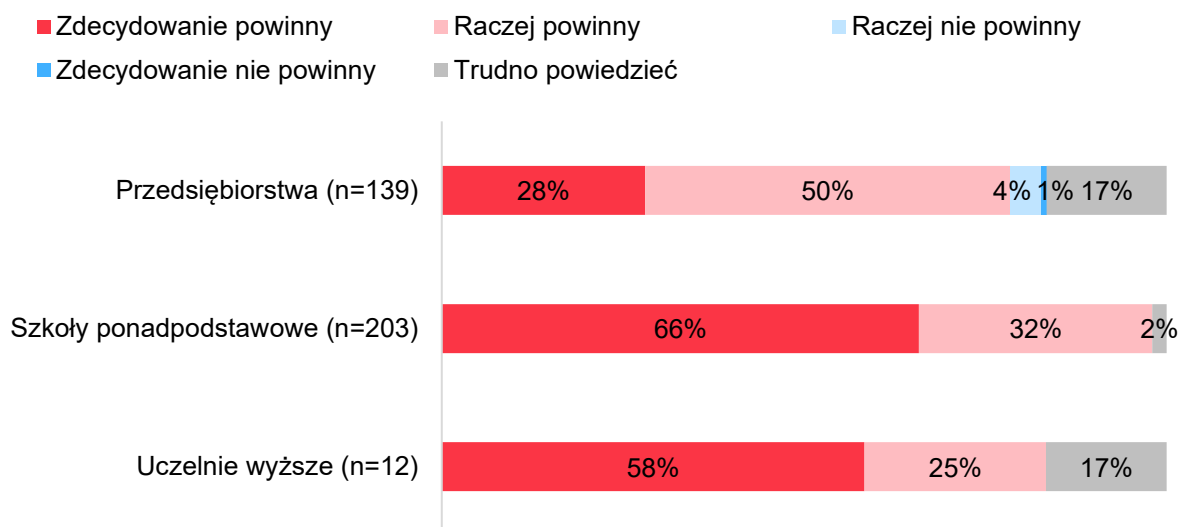
Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej (n=139), szkół ponadpodstawowych (n=203) i uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=12).

Z drugiej strony jednak, **w dość jednogłośnie opinii badanych, tego rodzaju inicjatywy są potrzebne i organizacje otoczenia biznesu są jak najbardziej postrzegane jako właściwe podmioty, które powinny takie działania podejmować**. Poparcie dla angażowania się otoczenia biznesu we wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami wyraziło 98% przedstawicieli szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe, 83% przedstawicieli uczelni oraz 78% pracodawców.

Z badań jakościowych wiemy zarazem, że wyrażone w ten sposób poparcie jest afirmacją stanu faktycznego, gdyż wszystkie uczestniczące w badaniu organizacje de facto taką działalność w większym lub mniejszym stopniu prowadzą – będąc

naturalnym łącznikiem pomiędzy przedsiębiorstwami i szkołami poszukującymi partnerów do takiej współpracy.

Wykres 44 Czy organizacje przedsiębiorców i otoczenia biznesowego powinny angażować się we wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami

Źródło: badanie pracodawców działających w wybranych obszarach działalności gospodarczej (n=139), szkół ponadpodstawowych (n=203) i uczelni wyższych, których programy nauczania są zbieżne z badanymi obszarami działalności gospodarczej (n=12).

Otwarty charakter pytania utrudnia podanie dokładnego brzmienia nazw projektów, które przypomnieli sobie respondenci. Niemniej jednak, zebrany materiał wskazał na istnienie co najmniej 34 podmiotów, identyfikowanych przez badanych i podejmujących większe lub mniejsze inicjatywy w analizowanym tu obszarze. Oto ich lista:

1. Akademia Górnośląska im. Wojciecha Korfanteo w Katowicach
2. Akademia Umiejętności Eurocash
3. Astor
4. BMW Polska
5. Cech Rzemieślników i Innych Przedsiębiorców
6. Cech Rzemiosł Różnych I Małej Przedsiębiorczości
7. Centrum Informacji Zawodowej w Częstochowie
8. Diehl Metering Sp. z o. o.
9. Eco Trade Gliwice Sp. z o.o.
10. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
11. Izba Rzemieślnicza w Katowicach
12. Jaworznicka Izba Gospodarcza
13. Koleje Śląskie
14. KSSE
15. Miasto Katowice
16. PKP Intercity
17. Polska Organizacja Logistyczna
18. Polskie Towarzystwo Wspierania Przedsiębiorczości
19. Powiat Cieszyński
20. Powiat Zawierciański

21. Rada Społeczna Politechniki Śląskiej	27. Śląskie Porozumienie Gospodarcze
ŚLĄSK.ONLINE
22. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach	28. Tauron Polska Energia S.A.
23. Regionalna Izba Przemysłowo Handlowa	29. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
24. Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach	30. Urząd miasta Częstochowy
25. Federacja Firm Lotniczych BIELSKO	31. Urząd miasta Piekary Śląskie
26. Stowarzyszenie Międzynarodowych Przewoźników Transportowych	32. Urząd Miejski w Bielsku Białej
	33. Związek Międzynarodowych Przewoźników Drogowych
	34. Związek Pracodawców i Przedsiębiorców - oddział Częstochowa.

Najważniejszą i największą inicjatywą systemową na Śląsku jest projekt „Śląskie. Zawodowcy” (w tym trwająca obecnie druga edycja), realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego we współpracy z kluczowymi partnerami biznesowymi, takimi jak Regionalna Izba Gospodarcza (RIG), Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE), Izba Rzemieślnicza oraz Akademia Górnośląska. Jego celem jest podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz zacieśnienie współpracy między firmami a szkolnictwem zawodowym.

W oczach badanych uczestników wywiadów pogłębionych, jest to projekt modelowy (aczkolwiek trzeba przyznać, że część badanych należała do realizatorów projektu). Polega on na organizacji płatnych staży i praktyk zawodowych, a także kursów i szkoleń dla uczniów. Co podkreślają badani – uczniowie otrzymują stypendium, dzięki czemu udział w projekcie jest często traktowany jako nagroda. Powoduje to, że korzystający z niego uczniowie mają zwiększoną motywację do nauki i są lepszymi uczniami niż uczniowie w ramach zwykłych praktyk i staży.

Refundację kosztów związanych z organizacją stażu otrzymują również przedsiębiorcy, co zwiększa ich motywację do przyjmowania uczniów. Dodatkowo, Projekt obejmuje również studia podyplomowe dla nauczycieli szkół zawodowych, organizowane w ramach partnerstwa z Akademią Górnośląską.

Programy staży są dostosowywane indywidualnie do predyspozycji ucznia i akceptowane przez pracodawcę i szkołę. Są więc bardziej elastyczne niż standardowe praktyki szkolne, co w oczach przedsiębiorców jest kolejną istotną ich zaletą.

Do inicjatyw wskazywanych przez badanych jako szczególnie wartościowe, zaliczyć należy również **Inicjatywy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE)**, do których należą:

- Patronaty i Staże: KSSE sprawuje patronat nad 21 szkołami i organizuje płatne staże, często koncentrując się na branżach twardych (np. informatyka, mechatronika, elektryka, mechanika).
- Automotive Strefa Academy (ASA): Inicjatywa mająca na celu przyciągnięcie przedsiębiorców do inwestowania w szkolnictwo zawodowe. W ramach tego przedsięwzięcia, realizowane są działania związane z doposażaniem szkół. Organizacja kupuje od przedsiębiorstw produkty (np. najnowsze generacje silników samochodowych) za symboliczną cenę i przekazuje je szkołom w formie darowizny, co pozwala ominąć sygnalizowane wcześniej problemy podatkowe związane z bezpośrednimi darowiznami.
- Wirtualne Turnieje i Kursy: Organizacja turniejów VR dla mechaników samochodowych i techników spawalnictwa, umożliwiających uczniom doskonalenie umiejętności wirtualnie, co jest bardziej efektywne i tańsze niż ćwiczenia na materiałach rzeczywistych. Zwycięzcy konkursów otrzymują sprzęt VR dla szkoły i licencje na oprogramowanie.
- Klub Innowatora: Platforma dla studentów Politechniki Śląskiej i Akademii Górnośląskiej, dla których KSSE finansuje specjalistyczne szkolenia i kursy (np. obsługa dronów).
- Inne, takie jak Techniczna Akademia Przyszłości, również polegająca na przekazywaniu sprzętu dydaktycznego, które jednak dotyczą już innych branż niż objęte badaniem.

Z kolei Regionalna Izba Gospodarcza jest organizatorem:

- Młodzieżowych Targów Pracy (wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy).
- Pośredniczy w nawiązywaniu współpracy między przedsiębiorcami (którzy zgłaszają problemy kadrowe) a szkołami.
- RIG działa jako pośrednik i organizator wydarzeń mających na celu sieciowanie.

Izba Rzemieślnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach

- Wspiera system dualnego kształcenia zawodowego w rzemiośle.

- Jest partnerem Branżowego Centrum Umiejętności BCU, które szkoli zarówno uczniów szkół branżowych, jak i dorosłych pracowników w zakresie robotyki i obsługi ramion roboczych (głównie dla mikro, małych i średnich firm).
- Organizuje szkolenia dla Doradców Zawodowych w szkołach podstawowych (klasy 7-8) i promuje ścieżkę kształcenia zawodowego.
- Bierze udział w projektach międzynarodowych, umożliwiających m. in. szkolenie mistrzów z branży budowlanej z nowoczesnych technik, takich jak termoizolacja budynków.

W świetle materiału uzyskanego w badaniach jakościowych, wyróżniającym się podmiotem ze strony edukacyjnej jest zlokalizowana w Dąbrowie Górniczej Akademia WSB, która realizuje:

- Program "Trzy dni studiujesz, dwa dni pracujesz". W jego ramach, przez cały okres studiów, studenci spędzają dwa dni w tygodniu u pracodawcy (np. w logistyce, transporcie, informatyce, zarządzaniu), trzy zaś na uczelni. Partnerami projektu jest ponad 100 firm partnerskich, w tym zarówno wielkie korporacje międzynarodowe np. Raben, Deloitte, IBM, Microsoft, jak i mniejsze podmioty krajowe. Za pracę wykonywaną w przedsiębiorstwach, studenci otrzymują wynagrodzenie bezpośrednio od pracodawcy.
- Doktoraty wdrożeniowe, w ramach których doktoranci WSB realizują badania u przedsiębiorcy pod opieką promotora naukowego i promotora z zakładu pracy, tworząc rozwiązania pod konkretne potrzeby firmy.
- Konferencja Edukacja Dualna – EDUAL skierowana do przyszłych studentów, przedstawicieli przemysłu oraz uczelni zainteresowanych ofertą kształcenia dualnego.
- Europejski Kongres KAIZEN, poświęcony tematyce ciągłego doskonalenia zawodowego.

W znacznej części projektów Akademii WSB uczestniczy jako partner Konfederacja Lewiatan

Respondent reprezentujący Klaster Internetu Rzeczy SINOTAIC zwrócił z kolei uwagę na udział swojego klastra w projektach Erasmus Plus, realizowanych przez niego ze studentami Uniwersytetu Ekonomicznego będącymi ich beneficjentami, co jest

odosobnionym co prawda, jednak przykładem współpracy, której centralnym aktorem byli studenci.

5.4 ZACHĘTY MOGĄCE WZMOCNIĆ WSPÓŁPRACĘ POMIĘDZY SZKOLNICTWEM A PRZEDSIĘBIORCAMI

Czynniki ograniczające możliwości rozwoju współpracy pomiędzy biznesem a szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe mają w znacznej mierze charakter systemowy. Pomimo więc, że przedsiębiorcy są generalnie zainteresowani współpracą ze szkolnictwem zawodowym, to jednak warunki, jakie obecnie oferują im szkoły nie są dla nich atrakcyjne. Współpraca ze szkołami jawi im się jako nieopłacalna, gdyż koszty związane z kształceniem uczniów nie są rekompensowane przez system dofinansowań czy ulg podatkowych. Jednocześnie regulacje prawne dotyczące tego szkolnictwa w wielu przypadkach są niekompatybilne z faktycznym funkcjonowaniem systemu.

Istniejące problemy wykraczają poza branżę objętą badaniem. **Wynikają z całościowego osłabienia szkolnictwa zawodowego**, do którego doszło na początku obecnego stulecia oraz obniżenia jego prestiżu, które przekłada się na zmniejszone zainteresowanie nim ze strony uczniów. Szkoły kształcenia zawodowego odczuwają również problemy finansowe, które utrudniają im nadążanie za dynamicznym postępem technologicznym. Czynniki te powodują, że szkoły te są dziś, z perspektywy znacznej części przedsiębiorstw, partnerem słabym i nieatrakcyjnym. Dlatego wymagają wielostronnego wzmocnienia.

Większość negatywnych uwarunkowań funkcjonowania szkół zajmujących się kształceniem zawodowym wynika z wadliwych rozwiązań prawnych i nie jest możliwe do rozwiązania na poziomie wojewódzkim. System ten wymaga gruntownej naprawy i harmonizacji reguł jego funkcjonowania z dzisiejszą rzeczywistością rynkową. Wynikającą z badania rekomendacją jest, by Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego zaangażował się w zainicjowanie regionalnej debaty na ten temat, która docelowo doprowadziłaby do sformułowania konkretnych wniosków skierowanych do Ministerstwa Edukacji. Partnerem w tej inicjatywie powinny być regionalne organizacje otoczenia biznesu, które, zgodnie z zebranymi danymi, odczuwają taką potrzebę.

Wsparcie, które może być realizowane na poziomie samorządowym, jest więc tylko środkiem doraźnym, który nie rozwiąże większości problemów. Dlatego zasadne jest

wspieranie wszelkich form artikulacji istniejących problemów przez wszystkich interesariuszy szkolnictwa zawodowego oraz wspólnej pracy nad ich rozwiązywaniem. **Samorząd województwa śląskiego powinien wspierać tego rodzaju debaty i fora, będące przestrzenią spotkania organizacji biznesu i podmiotów zajmujących się kształceniem zawodowym.** W szczególności dotyczy to branż objętych badaniem. Wszystkie organizacje, które były respondentami wywiadów są zainteresowane wspólnym rozwiązywaniem omawianych tutaj problemów. Konkluzje tych spotkań powinny prowadzić do:

- identyfikacji konkretnych problemów, które trapią badane obszary szkolnictwa zawodowego (w tym poszczególnych branż) i są możliwe do rozwiązania,
- formułowania rozwiązań docelowych i lobbyingu na rzecz ich wprowadzania na poziomie krajowym,
- generowania projektów możliwych do realizacji na szczeblu regionalnym, wzmacniających tutejsze szkolnictwo zawodowe i animujących współpracę pomiędzy biznesem a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe,
- możliwie efektywnej realizacji tych projektów na szczeblu regionalnym.

W kontekście akcentowanego tutaj osłabienia prestiżu szkolnictwa zawodowego, zasadne wydaje się prowadzenie działań mających na celu jego odbudowę. W okresie od sierpnia 2020 roku do października 2022 roku, w województwie śląskim podobna akcja była już realizowana. Była to kampania społeczna „Poznaj Moc Zawodowca”. **Podobne działania, promujące walory szkolnictwa zawodowego** powinny być kontynuowane. Powinny one być adresowane przede wszystkim do uczącej się młodzieży: obecnych i przyszłych uczniów tego rodzaju placówek. Powinny one objąć również rodziców uczniów i potencjalnych uczniów szkół kształcenia zawodowego. Przekazy komunikacyjne związane z tymi działaniami powinny zaś zmierzać do zdjęcia z tych szkół negatywnych stereotypów. Powinny wskazywać na racjonalność decyzji o kształceniu zawodowym umożliwiającym szybkie usamodzielnienie się po podjęciu pracy w zawodach, na które jest rynkowe zapotrzebowanie. Ich zadaniem powinna być odbudowa prestiżu szkolnictwa zawodowego i zwiększenie jego popularności wśród uczniów.

Istotnymi uczestnikami takiej kampanii powinni być w szczególności doradcy zawodowi. Urząd Marszałkowski powinien wesprzeć działania mające na celu

dokształcanie istniejących kadr doradztwa zawodowego tak, by mogli oni stać się efektywnym narzędziem zmiany wizerunku szkół kształcenia zawodowego.

Zdiagnozowanym problemem utrudniającym współpracę na linii szkolnictwo zawodowe – przedsiębiorcy są również **niewystarczająco rozwinięte płaszczyzny dialogu pomiędzy tymi dwoma stronami**. Działania mające na celu budowanie pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego powinny objąć też przedsiębiorców. W ich ramach, powinno wesprzeć się działania wspierające kontakty pomiędzy nimi i szkołami – w postaci cyklicznych spotkań i konferencji, w toku których przedsiębiorcy mogliby zapoznawać się z potrzebami szkół i oferowanymi przez nie możliwościami. Adresatami tych działań powinny być w szczególności firmy małe i mikroprzedsiębiorcy, którzy najsilniej odczuwają tego typu niedostatki. Geograficzna lokalizacja działań powinna uwzględniać stwierdzone w raporcie problemy dotyczące szczególnie niskich wskaźników współpracy – dotyczące w szczególności Subregionu Północnego.

Poważną barierą dla rozwoju współpracy pomiędzy szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe a biznesem jest **brak środków**, który powoduje, że współpraca ta jest – zarówno dla przedsiębiorstw, jak i dla szkół – finansowo słabo opłacalna. Brak pieniędzy, które rekompensowałyby realne wydatki na kształcenie uczniów powoduje, że praktyczne kształcenie w zawodach jest przedmiotem nadmiernych oszczędności zarówno ze strony szkół, jak i przedsiębiorstw. **Problem ten powinien zostać rozwiązany na szczeblu krajowym** i na poziomie regionalnym nie uda się rozwiązać całościowo. Urząd Marszałkowski powinien jednak **wspierać finansowo wszelkiego rodzaju inicjatywy mające na celu wzmacnianie, choćby punktowo, atrakcyjnych i efektywnych form praktycznego kształcenia w zawodach**. Godnym naśladowania przykładem takich rozwiązań jest projekt „Śląskie. Zawodowcy”, który spotkał się ze zdecydowanie pozytywnym przyjęciem ze strony interesariuszy i obecnie jest słusznie kontynuowany. Urząd Marszałkowski powinien poszukiwać możliwości kontynuacji i dalszego rozszerzania tego projektu. Powinien również wspierać inne podobne inicjatywy.

Problemy, jakie napotyka współpraca pomiędzy biznesem a uczelniami mają również, przynajmniej po części, podłoże systemowe (które polega na „naukowej” i „teoretycznej” orientacji pracy pracowników nauki i braku zachęt do orientacji „wdrożeńiowej”) i są związane z **brakiem mechanizmów umożliwiających**

finansowanie współpracy pomiędzy uczelniami a biznesem. Brak środków na współpracę z biznesem również na uczelniach jest czynnikiem hamującym angażowanie się studentów w formy łączenia studiów z praktyką zawodową. Większości z nich również nie uda się rozwiązać na poziomie regionalnym. Niemniej jednak, w odniesieniu do tego obszaru również możliwe są działania o ograniczonym zasięgu, wspierające współpracę studentów z przedsiębiorcami. Takim możliwym rozwiązaniem mogłoby być stworzenie przez Urząd Marszałkowski **systemu grantowego dla studentów i młodych naukowców na projekty wdrożeniowe i nakierowane na rozwiązywanie realnie istniejących problemów przedsiębiorstw w regionie.** Sensownym wydaje się, by program taki mógł być adresowany zarówno do uczelni publicznych, jak i niepublicznych.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

L.p.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Sposób wdrożenia (syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji)	Adresat rekomendacji (instytucja odpowiedzialna za wdrożenie rekomendacji)
1.	Znacząca część pracodawców województwa śląskiego jest niezadowolona ze stanu współpracy pomiędzy biznesem a szkołami ponadpodstawowymi. Czynniki ograniczające możliwości jej rozwoju wynikają z całościowego osłabienia szkolnictwa zawodowego, do którego doszło na początku obecnego stulecia i mają w znacznej mierze charakter systemowy. System ten wymaga gruntownej naprawy i harmonizacji reguł jego funkcjonowania z dzisiejszą rzeczywistością rynkową (ss. 15 – 25, 59 – 63)	System kształcenia zawodowego powinien zostać zreformowany w skali kraju. Reforma powinna mieć na celu między innymi: zlikwidowanie barier prawnych, ograniczających możliwości współpracy szkół z pracodawcami, wprowadzenie skutecznych mechanizmów motywujących pracodawców do takiej współpracy, uelastycznienie programów nauczania pod kątem możliwości ich dostosowywania do realiów współpracy szkoły z przedsiębiorstwem oraz rozwój kadr dydaktycznych i doradztwa zawodowego. Reforma powinna zostać oparta na analizie potrzeb oraz oddolnie formułowanych wnioskach wszystkich interesariuszy (w szczególności: pracodawców, organizacji pracodawców, szkoły i ich organy prowadzące, kuratoria oświaty,	Minister edukacji powinien powołać zespół ds. diagnozy szkolnictwa zawodowego. Zespół ten powinien zaplanować i przeprowadzić proces badawczy dotyczący aktualnych problemów tego szkolnictwa, przygotować jego diagnozę i określić potrzebne kierunki zmian. W proces ten powinni być czynnie zaangażowani wszyscy interesariusze systemu szkolnictwa zawodowego.	Ministerstwo Edukacji

		samorząd terytorialny, wojewódzkie rady rynku pracy, uczelnie i instytucje badawcze) (s 83).		
2.	Najczęściej wskazywaną barierą stojącą przed współpracą pomiędzy szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe a biznesem jest brak środków na tę współpracę. Na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego, problem ten wynika głównie z niskich stawek dofinansowania za prowadzenie staży i praktyk uczniowskich, które czynią taką współpracę nieopłacalną dla przedsiębiorców. Na poziomie uczelni wyższych problem polega na braku systemowego wsparcia dla takiej współpracy. (ss. 59 – 77)	Potrzebne jest zwiększenie kwot dofinansowania za prowadzenie staży i praktyk uczniowskich oraz wypracowania możliwych form wsparcia dla uczelni wyższych chcących podejmować współpracę z biznesem, mającą na celu praktyczne kształcenie studentów. (s. 85)	Zwiększenie kwot dofinansowania za prowadzenie staży i praktyk uczniowskich. Wypracowanie systemowych rozwiązań wsparcia współpracy uczelni z biznesem mającej na celu praktyczne kształcenie studentów.	Ministerstwo Edukacji, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
3.	Systemowe problemy dotyczące kształcenia zawodowego nie są w dostatecznym stopniu obecne w debacie publicznej. (ss. 59-63)	Deбата dotycząca potrzebnych kierunków reform może zostać zainicjowana na poziomie regionalnym. Rolę inicjatora może wypełnić zarówno samorząd województwa, jak interesariusze działający na poziomie regionalnym (w szczególności organizacje pracodawców). (s. 83)	Samorząd wojewódzki, wraz z regionalnymi organizacjami pracodawców oraz innymi wybranymi reprezentantami interesariuszy powinien zbudować regionalny ekosystem współpracy mający na celu zdiagnozowanie problemów kształcenia zawodowego w regionie i sformułowanie oczekiwanych kierunków jego naprawy. Wypracowane wnioski powinny obejmować zarówno	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, organizacje pracodawców województwa śląskiego, Wojewódzka Rada Rynku Pracy, Kuratorium Oświaty.

			rozwiązania do zastosowania w skali regionu, jak i kraju. Przestrzenią debaty powinno być nowy podmiot – regionalna rada do spraw kształcenia zawodowego. Powinna ona przyjąć realistyczny harmonogram przewidujący wypracowanie wniosków i rekomendacji w perspektywie nie dłuższej niż dwuletniej. Wnioski z debaty regionalnej powinny stać się podstawą do wystąpienia adresowanego do Ministerstwa Edukacji.	
4.	Wobec osłabienia prestiżu szkolnictwa zawodowego, zasadne wydaje się uruchomienie działań mających na celu jego odbudowę. Jest to możliwe w odniesieniu do szkół funkcjonujących na terenie województwa. (ss. 59 - 63)	Powinny zostać podjęte działania mające na celu promocję kształcenia zawodowego i zmianę jego wizerunku. Działania te powinny uwzględnić doświadczenia podobnej kampanii realizowanej w województwie śląskim w latach 2020 – 2022 („Poznaj Moc Zawodowca”). Powinny one być adresowane przede wszystkim do uczącej się młodzieży: obecnych i przyszłych uczniów tego rodzaju placówek, rodziców oraz pracodawców. Celem kampanii powinna być zmiana społecznego wizerunku kształcenia zawodowego. Powinna ona uwzględniać: odbudowę prestiżu	Samorząd województwa posiada odpowiednie uprawnienia, by inicjować i koordynować działania informacyjne i promocyjne dotyczące szkolnictwa zawodowego. Powinien je podjąć we współpracy z regionalnymi organizacjami pracodawców, urzędami pracy, jednostkami samorządu terytorialnego i kuratoriami oświaty. Najważniejszą składową działań e być działania realizowane w środowisku uczniów, w szczególności w ostatnich klasach szkoły podstawowej, w	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urzędy powiatowe i gminne województwa śląskiego, Szkoły Podstawowe województwa Śląskiego, organizacje pracodawców województwa śląskiego, Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe

		zawodów technicznych, rzemieślniczych i branżowych, pokazanie realnych ścieżek kariery po szkole zawodowej, wzmocnienie zaufania rodziców i uczniów do tego typu kształcenia oraz wsparcie doradztwa zawodowego. (s. 84)	których uczniowie podejmują decyzje o wyborze szkoły. Ich istotnymi uczestnikami powinni być doradcy zawodowi. Działania tego typu mogą zostać sfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego+ – w ramach działań z obszaru edukacji i rynku pracy oraz Funduszu Pracy (w porozumieniu z WUP). Podobne projekty były już realizowane w Polsce w województwach łódzkim i małopolskim.	Urzędy Pracy województwa śląskiego.
5.	Zdiagnozowanym problemem utrudniającym współpracę na linii szkolnictwo kształcenia zawodowego i uczelnie wyższe – przedsiębiorcy są niewystarczająco rozwinięte płaszczyzny dialogu pomiędzy szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe i pracodawcami. (ss. 74 – 77)	Jednostki samorządu terytorialnego różnego szczebla powinny prowadzić działania mające na celu promocję współpracy kontaktów pomiędzy pracodawcami i szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe. W działania te powinni być zaangażowani przedstawiciele organizacji otoczenia biznesu. (s. 85)	Organizacja cyklicznych konferencji, seminariów itp., które powinny być przestrzenią spotkań przedstawicieli szkół z przedsiębiorcami i mieć na celu wymianę informacji pomiędzy nimi i tworzenie projektów współpracy.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urzędy powiatowe i gminne województwa śląskiego, szkoły ponadpodstawowe prowadzące kształcenie zawodowe województwa śląskiego, organizacje pracodawców województwa śląskiego.

6.	Zdiagnozowaną barierą dla rozwoju współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe a biznesem jest brak środków finansowych, który powoduje, że współpraca ta jest – zarówno dla przedsiębiorstw, jak i dla szkół – słabo opłacalna. (ss. 74 – 76)	Na poziomie regionalnym należy wspierać finansowo wszelkiego rodzaju inicjatywy mające na celu wzmacnianie, choćby punktowo, atrakcyjnych i efektywnych form praktycznego kształcenia w zawodach. Pozytywnym przykładem takich rozwiązań jest projekt „Śląskie Zawodowcy” (s. 85)	Należy rozwijać i finansować projekty wzorowane na projekcie „Śląskie Zawodowcy”, wspierające konkretne inicjatywy w zakresie praktycznej nauki zawodu i budowania partnerstw edukacyjno-biznesowych.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
7.	Brak środków na współpracę z biznesem, również na uczelniach, jest czynnikiem hamującym angażowanie się studentów w formy łączenia studiów z praktyką zawodową. (ss. 76 - 77)	Należy wspierać finansowo wszelkiego rodzaju inicjatywy mające na celu, choćby punktowo, finansowe wsparcie współpracy pomiędzy uczelniami i biznesem. Możliwość korzystania z oferowanych dofinansowań nie powinna być ograniczana do uczelni publicznych. (s. 85)	Należy rozwijać projekty grantowe adresowane do studentów i młodych naukowców na projekty wdrożeniowe nakierowane na rozwiązywanie realnych problemów przedsiębiorstw w regionie. Działania tego typu mogą zostać sfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego+. Mogą one być wzorowane na przykład na Działaniu 10.25 Rozwój kształcenia wyższego zgodnie z potrzebami zielonej gospodarki w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

7. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Opinie pracodawców na temat intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe a pracodawcami – w zależności od obszaru działalności	20
Wykres 2 Opinie pracodawców na temat intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie a pracodawcami – w zależności od wielkości firmy i subregionu	22
Wykres 3 Ocena intensywności współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi z przedsiębiorstwami w poszczególnych branżach - przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe współpracujące z przedsiębiorstwami	23
Wykres 4 Ocena intensywności współpracy pomiędzy szkołami wyższymi z przedsiębiorstwami przez szkoły wyższe w badanych branżach - dane zagregowane dla różnych branż	24
Wykres 5 Ocena pracodawców deklarujących współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi w zależności od obszaru działalności	25
Wykres 6 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe w zależności od wielkości firmy i subregionu	27
Wykres 7 Deklarowana liczba szkół ponadpodstawowych, z którymi firma prowadzi współpracę (liczba wskazań)	29
Wykres 8 Odsetek szkół ponadpodstawowych deklarujących zbieżność programów nauczania z daną sekcją, które deklarują faktyczną współpracę z przedsiębiorstwami z tego obszaru	31
Wykres 9 Częstotliwość współpracy szkół ponadpodstawowych z przedsiębiorstwami wybranych obszarów działalności gospodarczej w zależności od typu szkoły	32
Wykres 10 Odsetek szkół ponadpodstawowych deklarujących współpracę z przedsiębiorstwami wybranych obszarów działalności gospodarczej w zależności od subregionu	33
Wykres 11 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę z uczelniami wyższymi w zależności od obszaru działalności	34
Wykres 12 Odsetek pracodawców deklarujących współpracę z uczelniami wyższymi w zależności od wielkości firmy i subregionu	35
Wykres 13 Deklarowana liczba uczelni, z którymi firma prowadzi współpracę (odsetek firm prowadzących taką współpracę)	36

Wykres 14 Deklarowane formy współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe	37
Wykres 15 Deklarowane formy współpracy ze szkołami wyższymi	38
Wykres 16 Przekonania pracodawców o przydatności realizowanej współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi (odsetki wskazań).....	39
Wykres 17 Przekonania pracodawców niewspółpracujących ze szkołami ponadpodstawowymi o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od obszaru działalności (odsetki wskazań).....	40
Wykres 18 Przekonania pracodawców niewspółpracujących ze szkołami ponadpodstawowymi o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od wielkości firmy i subregionu (odsetki wskazań)	41
Wykres 19 Przekonania pracodawców o przydatność współpracy z uczelnią (odsetki wskazań pracodawców, którzy współpracę prowadzą)	43
Wykres 20 Przekonania pracodawców niewspółpracujących z uczelniami o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od obszaru działalności (odsetki wskazań).....	43
Wykres 21 Przekonania pracodawców niewspółpracujących z uczelniami o potencjalnej przydatności takiej współpracy w zależności od wielkości firmy i subregionu (odsetki wskazań)	45
Wykres 22 Przekonania pracodawców o korzyściach ze współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi (w zależności od realnego prowadzenia takiej współpracy) ...	47
Wykres 23 Przekonania pracodawców o korzyściach ze współpracy z uczelniami wyższymi (w zależności od realnego prowadzenia takiej współpracy)	48
Wykres 24 Obserwowane korzyści dla uczniów zależnie od obszaru działalności gospodarczej	53
Wykres 25 Obserwowane korzyści dla studentów - dane zagregowane dla różnych obszarów współpracy	55
Wykres 26 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół ponadpodstawowych i wyższych, z którymi firma współpracuje – odpowiedź na pytanie: Czy w ciągu ostatnich dwóch lat, Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło jakichś niedawnych absolwentów szkoły/uczelni, z którą firma współpracowała?	56
Wykres 27 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół ponadpodstawowych: liczba firm, które zadeklarowały takie zatrudnienie w zależności od ich wielkości	57
Wykres 28 Praktyka zatrudniania absolwentów szkół wyższych: liczba firm, które zadeklarowały takie zatrudnienie w zależności od ich wielkości	57

Wykres 29 Opinie pracodawców na temat barier współpracy pomiędzy firmami a szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe zależnie od faktycznego prowadzenia takiej współpracy	64
Wykres 30 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji C na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi	66
Wykres 31 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji F na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi	67
Wykres 32 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji H na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi	67
Wykres 33 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji J na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi	68
Wykres 34 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji K na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a szkołami ponadpodstawowymi	68
Wykres 35 Opinie pracodawców na temat barier współpracy pomiędzy firmami a szkołami wyższymi	71
Wykres 36 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji C na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi	73
Wykres 37 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji F na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi	73
Wykres 38 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji H na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi	74
Wykres 39 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji J na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi	74
Wykres 40 Opinie pracodawców prowadzących działalność w sekcji K na temat barier współpracy pomiędzy firmami z ich branży a uczelniami wyższymi	75
Wykres 41 Bariery współpracy między pracodawcami a szkołami ponadpodstawowymi (w opinii szkół ponadpodstawowych – dane zagregowane dla wszystkich badanych obszarów działalności gospodarczej).....	77
Wykres 42 Bariery współpracy między pracodawcami a uczelniami (w opinii szkół wyższych dane zagregowane dla wszystkich badanych obszarów działalności gospodarczej)	79
Wykres 43 Znajomość inicjatyw podejmowanych przez organizacje otoczenia biznesu mających na celu animowanie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi i/lub wyższymi a pracodawcami	80
Wykres 44 Czy organizacje przedsiębiorców i otoczenia biznesowego powinny angażować się we wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami	81

8. ANEKS (WZORY ANKIET/KWESTIONARIUSZY UŻYTYCH DO ANALIZY)

8.1 ANKIETA: BADANIE PRZEDSIĘBIORSTW

METRYCZKA

M1. Typ przedsiębiorstwa (wielkość) [dane z systemu – możliwa jedna odpowiedź]

- Mikro (1-9 osób)
- Małe (10-49 osób)
- Średnie (50-249 osób)
- Duże (co najmniej 250 osób)

M2. Sektor działalności firmy – przeważający rodzaj działalności gospodarczej [dane z systemu – możliwa jedna odpowiedź]

- sekcja C - przetwórstwo przemysłowe,
- sekcja F - budownictwo,
- sekcja H - transport i gospodarka magazynowa,
- sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści,
- Sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

M3. Lokalizacja firmy - subregion, w którym zlokalizowany jest największy (śląski) zakład przedsiębiorstwa [dane z systemu – możliwa jedna odpowiedź]

- Subregion północny
- Subregion zachodni
- Subregion centralny
- Subregion południowy

PYTANIA

[na wszystkich stronach kwestionariusza, pod pytaniem, pojawiać się będzie adnotacja o brzmieniu:] **Zgodnie z bazą CEIDG, przeważającym rodzajem działalności Państwa firmy jest [odpowiedź na pyt. M2].** Pytania w tej ankiecie, odnoszą się wyłącznie do zagadnień związanych z tym obszarem działalności gospodarczej.

P1. Czy Państwa przedsiębiorstwo współpracuje obecnie z uczelniami wyższymi działającymi na terenie województwa śląskiego? (pytanie dotyczy zagadnień kształcenia i rozwoju, a nie współpracy handlowej lub usługowej)

W wypadku, gdy występuje kilka form współpracy, proszę wskazać jedną odpowiedź, opisującą najbardziej intensywną spośród nich.

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Tak, prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Tak, prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie, nie prowadzimy takiej współpracy
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P1<4 **P2. Proszę wskazać, z iloma uczelniami działającymi na terenie województwa śląskiego w sumie prowadzicie Państwo współpracę?** (pytanie dotyczy zagadnień kształcenia i rozwoju, a nie współpracy handlowej lub usługowej)

[proszę podać orientacyjną liczbę]

....

Jeśli P1<4 **P3. Na czym polega współpraca z tymi uczelniami? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez Państwa przedsiębiorstwo z uczelniami województwa śląskiego.**

[dowolna liczba możliwych wskazań]

1. Przedsiębiorstwo prowadzi wspólne prace badawcze z uczelnią
2. Przedsiębiorstwo współpracuje przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Przedsiębiorstwo współpracuje w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów na wizyty studyjne itp.
6. Przedsiębiorstwo współpracuje z Biurem Karier uczelni
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)
10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni

11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli P1<4 **P3.1 Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z tymi uczelniami? Jakiej?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli P1<4 **P4 Czy przedsiębiorstwo ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którąś z uczelni wyższych na terenie województwa śląskiego?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P1<4 **P5 Czy w ciągu ostatnich dwóch lat, Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło niedawnych absolwentów uczelni, z którymi firma współpracuje?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Nie
3. W ciągu ostatnich dwóch lat nie prowadziliśmy rekrutacji
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P1<4 **P6.1 Czy uważa Pan/i, że współpraca realizowana z uczelniami wyższymi jest dla Państwa przedsiębiorstwa przydatna?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P1>3 **P6.2 Czy uważa Pan/i, że jakaś forma współpracy z uczelniami wyższymi mogłaby być dla Państwa przedsiębiorstwa przydatna?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli $P1 < 4$ **P7.1 Jakie korzyści czerpie Państwa przedsiębiorstwo ze współpracy z uczelniami wyższymi? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie osiągnięte korzyści.** [możliwa dowolna liczba wskazań]

Dzięki współpracy z tymi uczelniami:

1. Przedsiębiorstwo rozwija nowe produkty i technologie
2. Pracownicy przedsiębiorstwa uzupełniają swoją wiedzę fachową
3. Przedsiębiorstwo uzyskuje fachowe wsparcie w innych obszarach (zarządzanie, HR, marketing itp.)
4. Przedsiębiorstwo pozyskuje z niej więcej kandydatów do pracy
5. Przedsiębiorstwo ma wpływ na lepsze przygotowanie absolwentów do pracy w naszej branży/ w naszym przedsiębiorstwie
6. Przedsiębiorstwo promuje swój wizerunek na lokalnym rynku pracy
7. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
8. Przedsiębiorstwo nie osiąga godnych odnotowania korzyści (*odpowieź kasuje wskazania na pkt. 1 – 6*)

Jeśli $P1 > 3$ i $P6.2 < 3$ **P7.2 Jakie korzyści, Pana/i zdaniem, Państwa przedsiębiorstwo mogłoby czerpać ze współpracy z uczelniami wyższymi? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie potencjalne korzyści.**

[możliwa dowolna liczba wskazań]

Dzięki współpracy z uczelniami wyższymi:

1. Przedsiębiorstwo mogłoby rozwijać nowe produkty i technologie
2. Pracownicy przedsiębiorstwa mogliby uzupełniać swoją wiedzę fachową
3. Przedsiębiorstwo mogłoby uzyskać fachowe wsparcie w innych obszarach (zarządzanie, HR, marketing itp.)
4. Przedsiębiorstwo mogłoby pozyskiwać z nich więcej kandydatów do pracy
5. Przedsiębiorstwo miałoby wpływ na lepsze przygotowanie absolwentów do pracy w naszej branży/ w naszym przedsiębiorstwie

6. Przedsiębiorstwo mogłoby lepiej promować swój wizerunek na lokalnym rynku pracy
7. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
8. Nie widzę godnych odnotowania korzyści, które mogłoby nasze przedsiębiorstwo osiągnąć dzięki takiej współpracy (*odpowieź kasuje wskazania na pkt. 1 – 6*)

Wszyscy: **P8. Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami takimi jak Pana/i a uczelniami wyższymi na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.**

[możliwa dowolna liczba wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół wyższych kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie ze strony uczelni
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*odpowieź kasuje wskazania 1 – 11*)

Wszyscy: **P9. Czy Państwa przedsiębiorstwo współpracuje obecnie ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe (technikami i szkołami branżowymi) działającymi na terenie województwa śląskiego?** (pytanie dotyczy zagadnień kształcenia i rozwoju, a nie współpracy handlowej lub usługowej) W wypadku, gdy występuje kilka form współpracy, proszę wskazać jedną odpowiedź, opisującą najbardziej intensywną spośród nich.

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Tak, prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy

3. Tak, prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie, nie prowadzimy takiej współpracy
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<4 **P10. Proszę wskazać, z iloma w sumie szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe (technikami i szkołami branżowymi) działającymi na terenie województwa śląskiego prowadzicie Państwo współpracę?** (pytanie dotyczy zagadnień kształcenia i rozwoju, a nie współpracy handlowej lub usługowej)
[proszę podać orientacyjną liczbę]

....

Jeśli P9<4 **P11. Na czym polega współpraca ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary Państwa współpracy z tymi szkołami.**

[możliwa dowolna liczba wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne
3. Przedsiębiorstwo realizuje program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania
7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne w szkole
8. Przedsiębiorstwo organizuje staże dla nauczycieli
9. Przedsiębiorstwo prowadzi szkolenia dla nauczycieli
10. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego szkole (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli P9<4 **P11.1 Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z tymi szkołami? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli P9<4 **P12. Czy przedsiębiorstwo ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którąś ze szkół prowadzących kształcenie zawodowe?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak

2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<4 **P13. Czy w ciągu ostatnich dwóch lat, Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło niedawnych absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, z którymi firma współpracuje?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Nie
3. W ciągu ostatnich dwóch lat nie prowadziliśmy rekrutacji
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<4 **P14.1 Czy uważa Pan/i, że realizowana przez Państwo współpraca ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe jest dla Państwa przedsiębiorstwa przydatna?**
[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9>3 **P14.2 Czy uważa Pan/i, że jakaś forma współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe mogłaby być dla Państwa przedsiębiorstwa przydatna?**
[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<4 **P15.1 Jakie korzyści czerpie Państwa przedsiębiorstwo ze współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie osiągnięte korzyści.**
[możliwa dowolna liczba wskazań]

Dzięki współpracy z takimi szkołami:

1. Przedsiębiorstwo pozyskuje z nich więcej kandydatów do pracy

2. Absolwenci tych szkół są lepiej przygotowani do pracy w naszej branży/ w naszym przedsiębiorstwie
3. Przedsiębiorstwo zyskuje wpływ na program lub sposób nauczania zawodu
4. Przedsiębiorstwo promuje swój wizerunek na lokalnym rynku pracy
5. Inne – JAKIE? *pytanie otwarte*
6. Przedsiębiorstwo nie osiąga godnych odnotowania korzyści (*wskazanie kasuje wskazania na pkt. 1 – 4*)

Jeśli P9>3 i P14.2<3 **P15.2 Jakie korzyści Państwa przedsiębiorstwo mogłoby czerpać ze współpracy z technikami? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie potencjalne korzyści.**

[możliwa dowolna liczba wskazań]

Dzięki współpracy ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe:

1. Przedsiębiorstwo mogłoby pozyskiwać z nich więcej kandydatów do pracy
2. Przedsiębiorstwo miałoby wpływ na lepsze przygotowanie absolwentów do pracy w naszej branży/ w naszym przedsiębiorstwie
3. Przedsiębiorstwo miałoby wpływ na program lub sposób nauczania zawodu
4. Przedsiębiorstwo mogłoby lepiej promować swój wizerunek na lokalnym rynku pracy
5. Inne – JAKIE? *pytanie otwarte*
6. Nie widzę godnych odnotowania korzyści, które mogłoby nasze Przedsiębiorstwo osiągnąć dzięki takiej współpracy (*wskazanie kasuje wskazania na pkt. 1 – 4*)

Wszyscy P16. Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami takimi jak Pana/i a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.

[możliwa dowolna liczba wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw

8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*odpowieź kasuje wskazania 1 – 11*)

Wszyscy: **P17. Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w branży Pana/i przedsiębiorstwa?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

P18. Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w Pana/i branży?
Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

P19. Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych województwa śląskiego prowadzących kształcenie zawodowe jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w branży Pana/i przedsiębiorstwa? [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb

5. Nie wiem, trudno powiedzieć

P20. Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi) województwa śląskiego a pracodawcami w Pana/i branży? [możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami [możliwa jedna odpowiedź]

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

P21. Czy słyszał/a Pan/i w ostatnich latach o jakichś inicjatywach, podejmowanych w województwie śląskim przez organizacje przedsiębiorców regionu lub inne organizacje otoczenia biznesu, mające na celu nawiązanie lub pogłębienie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi i/lub wyższymi a pracodawcami z Pana/i branży? [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, słyszałem/am i nasza firma brała udział w takiej inicjatywie
2. Tak, słyszałem/am, ale nasza firma nie brała w niej udziału
3. Nie, nie słyszałem/am o żadnej takiej inicjatywie
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P21<3 **Proszę wpisać nazwę pierwszej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie śląskim oraz wskazać organizację, wskazać organizację, która była jej liderem.**

P22.1a Nazwa inicjatywy.....

P22.1b Nazwa organizacji.....

P22.1c Nie wiem, nie pamiętam

Jeśli P21<3 **P23.1 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P21<3 i wypełnił pole w P22.1 **Proszę wpisać nazwę drugiej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P22.2a Nazwa inicjatywy..... P22.2b Nazwa organizacji.....

P22.2c Nie znam drugiej inicjatywy (*odpowieź kasuje zapisy w P22.2a i P22.2b*)

Jeśli P21<3 i P22.2<c **P23.2 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P21<3 i P22.2<c **Proszę wpisać nazwę trzeciej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P22.3a Nazwa inicjatywy..... P22.3b Nazwa organizacji.....

P22.3c Nie znam trzeciej inicjatywy (*odpowieź kasuje zapisy w P22.3a i P22.3b*)

Jeśli P21<3 i P22.3<c **P23.3 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Wszyscy: **P24. Czy, Pana/i zdaniem, organizacje przedsiębiorców i otoczenia biznesowego powinny angażować się w inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami?**
[możliwa jedna odpowiedź]

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

To już wszystkie pytania. Dziękujemy za udział w badaniu!

8.2 ANKIETA: BADANIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

[Kwestionariusz składa się z modułów przeznaczonych dla szkół prowadzących współpracę z przedsiębiorstwami w wybranych obszarach działalności gospodarczej. Wybór modułów do realizacji dokonywany jest na podstawie pytania selekcyjnego P1. Szkoła odpowiada na pytania dotyczące tych obszarów działalności gospodarczej, które są przedmiotem działalności przedsiębiorstw, z którymi współpracuje. Pozostałe moduły są pomijane i jest mało prawdopodobne, by respondent musiał odpowiadać na pytania wszystkich modułów]

METRYCZKA

M1. Typ szkoły [z systemu - możliwe wiele odpowiedzi]

- Technikum
- Szkoła branżowa I stopnia
- Szkoła branżowa II stopnia

M2. Obszary działalności gospodarczej, z którymi zbieżne są programy nauczania szkoły [dane z systemu – możliwe wiele odpowiedzi]

- sekcja C - przetwórstwo przemysłowe,
- sekcja F - budownictwo,
- sekcja H - transport i gospodarka magazynowa,
- sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści,
- Sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

M3. Lokalizacja szkoły – subregion, w którym zlokalizowana jest szkoła [możliwa jedna odpowiedź]

- Subregion północny
- Subregion zachodni
- Subregion centralny
- Subregion południowy

PYTANIA SELEKCYJNE

P1. Czy Państwa szkoła prowadzi współpracę z przedsiębiorstwami działającymi w następujących obszarach działalności gospodarczej?

Proszę wskazać wszystkie z nich: [możliwe wiele odpowiedzi]

Jeśli wskazał „tak” w P1: **P2. Proszę wskazać, z iloma takimi przedsiębiorstwami prowadzicie Państwo współpracę?** Proszę podać orientacyjną liczbę takich przedsiębiorstw działających w poszczególnych obszarach działalności gospodarczej.

	P1	P2
sekcja C - przetwórstwo przemysłowe,	P1.c tak/nie	P2.c
sekcja F - budownictwo,	P1.f tak/nie	P2.f
sekcja H - transport i gospodarka magazynowa,	P1.h tak/nie	P2.h
sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści,	P1.j tak/nie	P2.j
sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.	P1.k tak/nie	P2.k
z żadnym z powyższych	P1.x tak	
Nie wiem, trudno powiedzieć	P1.y tak	

MODUŁ C: PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P3.c Jaki charakter ma współpraca Pana/i szkoły z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze przetwórstwa przemysłowego?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P4.c Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez szkołę z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.** [możliwość wielu wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne itp.
3. Przedsiębiorstwo realizuje ze szkołą program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma w szkole klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Szkoła współpracuje z przedsiębiorstwem przy opracowywaniu programu/ów nauczania

7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą w szkole gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne
8. Nauczyciele korzystają ze staży w tym przedsiębiorstwie
9. Nauczyciele korzystają ze szkoleń realizowanych w tym przedsiębiorstwie
10. Szkoła korzysta ze wsparcia materialnego ze strony przedsiębiorstwa (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P4.1c Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P5.c Jakież korzyści dla uczniów wynikają ze współpracy szkoły z pracodawcami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.** [możliwość wielu wskazań]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, uczniowie:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma w szkole
3. Na terenie szkoły uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy fachowej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza standardowy program nauczania
6. Są bardziej zmotywowani do przystępowania do egzaminów zawodowych
7. Lepiej zdają egzaminy zawodowe
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji nauczycieli
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P6.c Jakież dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, takimi jak Pana/i a szkoła a pracodawcami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.** [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P7.c Czy jest Pan/i zdania, że w zawodach z obszaru przetwórstwa przemysłowego, obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych (techników i szkół branżowych) województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P8.c Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi) województwa śląskiego, kształcącymi w zawodach z obszaru przetwórstwa przemysłowego a pracodawcami?** [możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający

5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ F: BUDOWNICTWO

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P3.f Jaki charakter ma współpraca Pana/i szkoły z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze budownictwa?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P4.f Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze budownictwa? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez szkołę z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.** [możliwość wielu wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne
3. Przedsiębiorstwo realizuje ze szkołą program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma w szkole klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Szkoła współpracuje z przedsiębiorstwem przy opracowywaniu programu/ów nauczania
7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą w szkole gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne
8. Nauczyciele korzystają ze staży w tym przedsiębiorstwie
9. Nauczyciele korzystają ze szkoleń realizowanych w tym przedsiębiorstwie
10. Szkoła korzysta ze wsparcia materialnego ze strony przedsiębiorstwa (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P4.1f Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze budownictwa? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P5.f Jakie korzyści dla uczniów wynikają ze współpracy szkoły z pracodawcami działającymi w obszarze budownictwa? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.**

[możliwość wielu wskazań]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, uczniowie:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma w szkole
3. Na terenie szkoły uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy fachowej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza standardowy program nauczania
6. Są bardziej zmotywowani do przystępowania do egzaminów zawodowych
7. Lepiej zdają egzaminy zawodowe
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji nauczycieli
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P6.f Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, takimi jak Pana/i szkołą, a pracodawcami działającymi w obszarze budownictwa na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.** [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego

12. Inne (jakie) pytanie otwarte

13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (kasuje odpowiedzi 1 – 11)

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P7.f Czy jest Pan/i zdania, że w zawodach z obszaru budownictwa, obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych (techników i szkół branżowych) województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P8.f Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi) województwa śląskiego, kształcącymi w zawodach z obszaru budownictwa a pracodawcami?**

Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami [możliwa jedna odpowiedź]

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ H: TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P3.h Jaki charakter ma współpraca Pana/i szkoły z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze transportu i gospodarki magazynowej?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P4.h Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez szkołę z przedsiębiorstwami województwa śląskiego.** [możliwość wielu wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne
3. Przedsiębiorstwo realizuje ze szkołą program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma w szkole klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Szkoła współpracuje z przedsiębiorstwem przy opracowywaniu programu/ów nauczania
7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą w szkole gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne
8. Nauczyciele korzystają ze staży w tym przedsiębiorstwie
9. Nauczyciele korzystają ze szkoleń realizowanych w tym przedsiębiorstwie
10. Szkoła korzysta ze wsparcia materialnego ze strony przedsiębiorstwa (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P4.1h Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P5.h Jakież korzyści dla uczniów wynikają ze współpracy szkoły z pracodawcami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.** [możliwa jedna odpowiedź]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, uczniowie:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma w szkole
3. Na terenie szkoły uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy fachowej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza standardowy program nauczania
6. Są bardziej zmotywowani do przystępowania do egzaminów zawodowych
7. Lepiej zdają egzaminy zawodowe
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą

10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji nauczycieli

11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*

12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P6.h Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, takimi jak Pana/i szkoła, a pracodawcami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.** [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego

12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*

13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1-11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P7.h Czy jest Pan/i zdania, że w zawodach z obszaru transportu i gospodarki magazynowej, obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych (techników i szkół branżowych) województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P8.h Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi)**

województwa śląskiego, kształcącymi w zawodach z obszaru transportu i gospodarki magazynowej a pracodawcami? [możliwa jedna odpowiedź]
Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ J: DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA I NADAWCZA ORAZ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ I DYSTRYBUCJĄ TREŚCI

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P3.j Jaki charakter ma współpraca Pana/i szkoły z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P4.j Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?** Proszę zapoznać się z listą i wskazać **wszystkie obszary współpracy realizowanej przez szkołę z przedsiębiorstwami województwa śląskiego.** [możliwość wielu wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne
3. Przedsiębiorstwo realizuje ze szkołą program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma w szkole klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Szkoła współpracuje z przedsiębiorstwem przy opracowywaniu programu/ów nauczania
7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą w szkole gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne
8. Nauczyciele korzystają ze staży w tym przedsiębiorstwie

9. Nauczyciele korzystają ze szkoleń realizowanych w tym przedsiębiorstwie
10. Szkoła korzysta ze wsparcia materialnego ze strony przedsiębiorstwa (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P4.j1 Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?**
Jakie?

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P5.j Jakie korzyści dla uczniów wynikają ze współpracy szkoły z pracodawcami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?** Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.

[możliwość wielu wskazań]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, uczniowie:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma w szkole
3. Na terenie szkoły uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy fachowej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza standardowy program nauczania
6. Są bardziej zmotywowani do przystępowania do egzaminów zawodowych
7. Lepiej zdają egzaminy zawodowe
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji nauczycieli
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P6.j Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, takimi jak Pana/i szkołą, a pracodawcami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści” na terenie województwa śląskiego?** Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery. [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P7.j Czy jest Pan/i zdania, że w zawodach z obszaru „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”, obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych (techników i szkół branżowych) województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P8.j Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi) województwa śląskiego, kształcącymi w zawodach z obszaru „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści” a pracodawcami?**

[możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ K: DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE TELEKOMUNIKACJI, PROGRAMOWANIA KOMPUTEROWEGO, DORADZTWA, INFRASTRUKTURY OBLICZENIOWEJ ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P3.k Jaki charakter ma współpraca Pana/i szkoły z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P4.k Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”?** Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez szkołę z przedsiębiorstwami województwa śląskiego. [możliwość wielu wskazań]

1. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów na staże i praktyki zawodowe
2. Przedsiębiorstwo przyjmuje uczniów szkoły na wizyty studyjne
3. Przedsiębiorstwo realizuje ze szkołą program kształcenia dualnego
4. Przedsiębiorstwo ma w szkole klasę patronacką
5. Przedsiębiorstwo organizuje w szkole dni kariery
6. Szkoła współpracuje z przedsiębiorstwem przy opracowywaniu programu/ów nauczania

7. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą w szkole gościnnie lekcje/ zajęcia praktyczne
8. Nauczyciele korzystają ze staży w tym przedsiębiorstwie
9. Nauczyciele korzystają ze szkoleń realizowanych w tym przedsiębiorstwie
10. Szkoła korzysta ze wsparcia materialnego ze strony przedsiębiorstwa (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P4.1k Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P5k Jakież korzyści dla uczniów wynikają ze współpracy szkoły z pracodawcami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.** [możliwość wielu wskazań]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, uczniowie:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma w szkole
3. Na terenie szkoły uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy fachowej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza standardowy program nauczania
6. Są bardziej zmotywowani do przystępowania do egzaminów zawodowych
7. Lepiej zdają egzaminy zawodowe
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji nauczycieli
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P6.k Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, takimi jak Pana/i szkołą, a pracodawcami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji” na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.** [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba szkół kształcących w tym obszarze
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony szkół
5. Postawy uczniów, brak zainteresowania praktyczną nauką zawodu
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie szkół
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami
9. Programy nauczania niedostosowane do realnych potrzeb przedsiębiorstw
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja systemu szkolnictwa w obszarze kształcenia zawodowego
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P7.k Czy jest Pan/i zdania, że w zawodach z obszaru „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”, obecna oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych (techników i szkół branżowych) województwa śląskiego jest dostosowana do potrzeb rynku pracy?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P8.k Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi (technikami i szkołami branżowymi) województwa śląskiego, kształcącymi w zawodach z obszaru „działalność**

usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji” a pracodawcami? [możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ W: WSZYSCY

P9. Czy słyszał/a Pan/i w ostatnich latach o jakichś inicjatywach, podejmowanych w województwie śląskim przez organizacje przedsiębiorców regionu lub inne organizacje otoczenia biznesu, mające na celu nawiązanie lub pogłębienie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami z Pana/i branży? [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, słyszałem/am i ktoś z naszej szkoły brał udział w takiej inicjatywie
2. Tak, słyszałem/am, ale nikt z naszej szkoły nie brał w niej udziału
3. Nie, nie słyszałem/am o żadnej takiej inicjatywie
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<3 **Proszę wpisać nazwę pierwszej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, wskazać organizację, która była jej liderem.**

P10.1a Nazwa inicjatywy.....

P10.1b Nazwa organizacji.....

P10.1c Nie wiem, nie pamiętam

Jeśli P9<3 **P11.1 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną [możliwa jedna odpowiedź]**

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<3 i P10.1<c **Proszę wpisać nazwę drugiej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P10.2a Nazwa inicjatywy..... P10.2b Nazwa organizacji.....

P10.2c Nie znam drugiej inicjatywy (*odpowieź kasuje zapisy w P9.2a i P9.2b*)

Jeśli P9<3 i P10.2<c **P11.2 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P9<3 i P10.2<c **Proszę wpisać nazwę trzeciej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P10.3a Nazwa inicjatywy..... P10.3b Nazwa organizacji.....

P10.3c Nie znam trzeciej inicjatywy (*odpowieź kasuje zapisy w P9.3a i P9.3b*)

Jeśli P9<3 i P10.2<c **P11.3 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Wszyscy: **P12. Czy, Pana/i zdaniem, organizacje przedsiębiorców i otoczenia biznesowego powinny angażować się w inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami?**

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

To już wszystkie pytania. Dziękujemy za udział w badaniu!

8.3 ANKIETA: BADANIE SZKÓŁ WYŻSZYCH

[Kwestionariusz składa się z modułów przeznaczonych dla uczelni prowadzących współpracę z przedsiębiorstwami w wybranych obszarach działalności gospodarczej. Wybór modułów do realizacji dokonywany jest na podstawie pytania selekcyjnego P1. Uczelnia odpowiada na pytania dotyczące tych obszarów działalności gospodarczej, które są przedmiotem działalności przedsiębiorstw, z którymi współpracuje. Pozostałe moduły są pomijane. Sytuacje, w których respondent będzie musiał odpowiadać na pytania z dużej ilości modułów są możliwe, ale będą rzadkie]

METRYCZKA

M1. Typ uczelni [z systemu]

- Uczelnia publiczna
- Uczelnia niepubliczna

M2. Obszary działalności gospodarczej, z którymi zbieżne są programy nauczania uczelni [dane z systemu – możliwe wiele odpowiedzi]

- sekcja C - przetwórstwo przemysłowe,
- sekcja F - budownictwo,
- sekcja H - transport i gospodarka magazynowa,
- sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści,
- Sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.

M3. Lokalizacja uczelni – subregion, w którym zlokalizowana jest uczelnia [możliwa jedna odpowiedź]

- Subregion północny
- Subregion zachodni
- Subregion centralny
- Subregion południowy

PYTANIA SELEKCYJNE

P1. Czy Państwa uczelnia prowadzi współpracę z przedsiębiorstwami działającymi w następujących obszarach działalności gospodarczej? Proszę wskazać wszystkie z nich: [możliwe wiele odpowiedzi]

Jeśli wskazał „tak” w P1 **P2. Proszę wskazać, z iloma takimi przedsiębiorstwami uczelnia prowadzi współpracę?** Proszę podać orientacyjną liczbę takich przedsiębiorstw działających w poszczególnych obszarach działalności gospodarczej.

	P1	P2
sekcja C - przetwórstwo przemysłowe,	P1.c tak/nie	P2.c
sekcja F - budownictwo,	P1.f tak/nie	P2.f
sekcja H - transport i gospodarka magazynowa,	P1.h tak/nie	P2.h
sekcja J - działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści,	P1.j tak/nie	P2.j
Sekcja K - działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji.	P1.k tak/nie	P2.k
z żadnym z powyższych	P1.x tak	
Nie wiem, trudno powiedzieć	P1.y tak	

MODUŁ C: PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P3.c Jaki charakter ma współpraca Pana/i uczelni z przedsiębiorstwami działającymi w województwie śląskim w obszarze przetwórstwa przemysłowego?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Prowadzimy taką współpracę i ma ona charakter stały
2. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter okresowy
3. Prowadzimy taką współpracę, ale ma ona charakter sporadyczny
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P4.c Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez uczelnię z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.**

[możliwe wiele odpowiedzi]

1. Uczelnia prowadzi wspólne prace badawcze z przedsiębiorstwem
2. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na wizyty studyjne itp.

6. Biuro Karier uczelni współpracuje z przedsiębiorstwem
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)
10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni
11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)
13. Żadne z powyższych

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P4.1c Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P5c Czy uczelnia ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którymś z przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze przetwórstwa przemysłowego na terenie województwa śląskiego?**

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P6c Jakie korzyści dla studentów wynikają ze współpracy uczelni z pracodawcami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.** [możliwe wiele odpowiedzi]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, studenci:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma na uczelni
3. Na terenie uczelni uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy praktycznej

5. Nabywają umiejętności wykraczających poza program nauczania uczelni
6. Częściej wybierają specjalizację związaną z działalnością tego przedsiębiorstwa
7. Lepiej zdają egzaminy tematycznie powiązane z obszarem działalności firmy
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji kadry akademickiej
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P7.c Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, takimi jak Pana/i uczelnia, a pracodawcami działającymi w obszarze przetwórstwa przemysłowego na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.** [możliwe wiele odpowiedzi]

1. Niedostateczna liczba uczelni kształcących na potrzeby tego obszaru
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony uczelni
5. Postawy studentów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P8.c Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego, takich jak Pana/i uczelnia, jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w obszarze przetwórstwa przemysłowego?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb

2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.c **P9.c Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w obszarze przetwórstwa przemysłowego?**

Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami w obszarze przetwórstwa przemysłowego [możliwa jedna odpowiedź]

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ F: BUDOWNICTWO

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P4.f Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze budownictwa? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez uczelnię z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.**

[możliwych wiele wskazań]

1. Uczelnia prowadzi wspólne prace badawcze z przedsiębiorstwem
2. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na wizyty studyjne itp.
6. Biuro Karier uczelni współpracuje z przedsiębiorstwem
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)

10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni
11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)
13. Żadne z powyższych

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P4.1f Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami w obszarze budownictwa? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P5.f Czy uczelnia ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którymś z przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze budownictwa na terenie województwa śląskiego?**

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P6.f Jakie korzyści dla studentów wynikają ze współpracy uczelni z pracodawcami działającymi w obszarze budownictwa na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści. [możliwość wielu wskazań]**

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, studenci:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma na uczelni
3. Na terenie uczelni uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy praktycznej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza program nauczania uczelni
6. Częściej wybierają specjalizację związaną z działalnością tego przedsiębiorstwa
7. Lepiej zdają egzaminy tematycznie powiązane z obszarem działalności firmy
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą

10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji kadry akademickiej

11. Inne (jakie) pytanie otwarte

12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (kasuje wpisy 1-10)

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P7.f Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, takimi jak Pana/i uczelnia, a pracodawcami działającymi w obszarze budownictwa na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery.**

[możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba uczelni kształcących na potrzeby tego obszaru
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony uczelni
5. Postawy studentów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P8.f Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego, takich jak Pana/i uczelnia, jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w obszarze budownictwa?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.f **P9.f Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w obszarze budownictwa?** [możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami w obszarze budownictwa

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ H: TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P4.h Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez uczelnię z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.**

[możliwość wielu wskazań]

1. Uczelnia prowadzi wspólne prace badawcze z przedsiębiorstwem
2. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na wizyty studyjne itp.
6. Biuro Karier uczelni współpracuje z przedsiębiorstwem
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)
10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni
11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)
13. Żadne z powyższych

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P41.h Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami w obszarze transportu i gospodarki magazynowej? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P5.h Czy uczelnia ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którymś z przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze transportu i gospodarki magazynowej na terenie województwa śląskiego?**

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P6.h Jakież korzyści dla studentów wynikają ze współpracy uczelni z pracodawcami działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści.**

[możliwość wielu wskazań]

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, studenci:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma na uczelni
3. Na terenie uczelni uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy praktycznej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza program nauczania uczelni
6. Częściej wybierają specjalizację związaną z działalnością tego przedsiębiorstwa
7. Lepiej zdają egzaminy tematycznie powiązane z obszarem działalności firmy
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji kadry akademickiej
11. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (*kasuje wpisy 1-10*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P7.h Jakież dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, takimi jak Pana/i uczelnia, a pracodawcami**

działającymi w obszarze transportu i gospodarki magazynowej na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery. [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba uczelni kształcących na potrzeby tego obszaru
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony uczelni
5. Postawy studentów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P8.h Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego, takich jak Pana/i uczelnia, jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w obszarze transportu i gospodarki magazynowej?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.h **P9.h Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w obszarze transportu i gospodarki magazynowej?** [możliwa jedna odpowiedź]
Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami w obszarze budownictwa

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający

4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ J: DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P4.j Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez uczelnię z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego.**

[możliwość wielu wskazań]

1. Uczelnia prowadzi wspólne prace badawcze z przedsiębiorstwem
2. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na wizyty studyjne itp.
6. Biuro Karier uczelni współpracuje z przedsiębiorstwem
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)
10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni
11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)
13. Żadne z powyższych

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P4.1j Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”? Jakież?**

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P5j Czy uczelnia ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którymś z przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści” na terenie województwa śląskiego?**

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P6j Jakie korzyści dla studentów wynikają ze współpracy uczelni z pracodawcami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści” na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści. [możliwość wielu wskazań]**

Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, studenci:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma na uczelni
3. Na terenie uczelni uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy praktycznej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza program nauczania uczelni
6. Częściej wybierają specjalizację związaną z działalnością tego przedsiębiorstwa
7. Lepiej zdają egzaminy tematycznie powiązane z obszarem działalności firmy
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji kadry akademickiej
11. Inne (jakie) pytanie otwarte
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (kasuje wpisy 1-10)

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P7.j Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, takimi jak Pana/i uczelnia, a pracodawcami działającymi w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści” na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery. [możliwość wielu wskazań]**

1. Niedostateczna liczba uczelni kształcących na potrzeby tego obszaru
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony uczelni
5. Postawy studentów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P8.j Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego, takich jak Pana/i uczelnia, jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?**

[możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.j **P9.j Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w obszarze „działalność wydawnicza i nadawcza oraz związana z produkcją i dystrybucją treści”?** [możliwa jedna odpowiedź]

Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami w obszarze budownictwa

1. Jest wystarczająco intensywny
2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający

5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ K: DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P4.k** Na czym polega współpraca z przedsiębiorstwami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obszary współpracy realizowanej przez uczelnię z takimi przedsiębiorstwami województwa śląskiego. [możliwość wielu wskazań]

1. Uczelnia prowadzi wspólne prace badawcze z przedsiębiorstwem
2. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem przy doskonaleniu technologii i produktów
3. Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwem w obszarze zarządzania, HR, marketingu itp.
4. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na staże i praktyki
5. Przedsiębiorstwo przyjmuje studentów uczelni na wizyty studyjne itp.
6. Biuro Karier uczelni współpracuje z przedsiębiorstwem
7. Przedsiębiorstwo organizuje dni otwarte dla studentów i absolwentów uczelni
8. Przedsiębiorstwo współpracuje przy opracowywaniu programu/ów nauczania na uczelni
9. Pracownicy przedsiębiorstwa prowadzą wykłady gościnne i prezentacje dla studentów (biorą udział w zajęciach na terenie uczelni)
10. Pracownicy przedsiębiorstwa odbywają spotkania i konsultacje z pracownikami uczelni
11. Przedsiębiorstwo zaprasza pracowników uczelni do zapoznawania się z rozwiązaniami i technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie
12. Przedsiębiorstwo udziela wsparcia materialnego uczelni (np. przekazanie urządzeń i pomocy dydaktycznych)
13. Żadne z powyższych

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P4k.1** Czy realizujecie Państwo jeszcze jakieś inne formy współpracy z przedsiębiorstwami w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”? Jakież?

1. Tak – JAKIE? *pytanie otwarte*
2. Nie

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P5.k Czy uczelnia ma aktualnie jakieś obowiązujące, formalne porozumienie o współpracy z którymś z przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji” na terenie województwa śląskiego?**

1. Tak
2. Nie
3. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P6.k Jakie korzyści dla studentów wynikają ze współpracy uczelni z pracodawcami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji” na terenie województwa śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie obserwowane korzyści. [możliwość wielu wskazań]**
Dzięki współpracy z przedsiębiorstwem, studenci:

1. Mają możliwość zapoznania się z realiami pracy w przedsiębiorstwie
2. Mają możliwość zapoznania się z urządzeniami i technologiami, których nie ma na uczelni
3. Na terenie uczelni uczą się w lepiej wyposażonych pracowniach
4. Zyskują wyższy poziom wiedzy praktycznej
5. Nabywają umiejętności wykraczających poza program nauczania uczelni
6. Częściej wybierają specjalizację związaną z działalnością tego przedsiębiorstwa
7. Lepiej zdają egzaminy tematycznie powiązane z obszarem działalności firmy
8. Łatwiej znajdują zatrudnienie
9. Nawiązują bezpośredni kontakt z potencjalnym pracodawcą
10. Współpraca z przedsiębiorstwem wpływa na podnoszenie kompetencji kadry akademickiej
11. Inne (jakie) pytanie otwarte
12. Nie odnoszą żadnych większych korzyści (kasuje wpisy 1-10)

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P7.k Jakie dostrzega Pan/i bariery dla współpracy pomiędzy szkołami wyższymi, takimi jak Pana/i uczelnia, a pracodawcami działającymi w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji” na terenie województwa**

śląskiego? Proszę zapoznać się z listą i wskazać wszystkie dostrzegane bariery. [możliwość wielu wskazań]

1. Niedostateczna liczba uczelni kształcących na potrzeby tego obszaru
2. Niedostateczna liczba przedsiębiorstw działających w tym obszarze
3. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony pracodawców
4. Niedostateczne zainteresowanie współpracą ze strony uczelni
5. Postawy studentów, brak zainteresowania specjalizacją w tym obszarze
6. Brak odpowiedniego personelu po stronie uczelni
7. Brak odpowiedniego personelu po stronie przedsiębiorstw
8. Brak płaszczyzny kontaktu pomiędzy uczelniami a przedsiębiorcami
9. Programy studiów niedostosowane do realiów tego obszaru działalności
10. Brak środków finansowych na taką współpracę
11. Niewłaściwa organizacja szkolnictwa wyższego w relacjach z pracodawcami
12. Inne (jakie) *pytanie otwarte*
13. Nie widzę żadnych poważniejszych barier (*kasuje wpisy 1 – 11*)

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P8.k Czy jest Pan/i zdania, że obecna oferta edukacyjna szkół wyższych województwa śląskiego, takich jak Pana/i uczelnia, jest dostosowana do potrzeb rynku pracy w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, dobrze dostosowana do potrzeb
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Nie, nie jest dostosowana do potrzeb
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli wskazał „tak” w P1.k **P9.k Jak ocenia Pan/i obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi województwa śląskiego a pracodawcami w obszarze „działalność usługowa w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostała działalność usługowa w zakresie informacji”?** [możliwa jedna odpowiedź]
Obecny poziom współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami w obszarze budownictwa

1. Jest wystarczająco intensywny

2. Jest raczej wystarczający
3. Jest raczej niewystarczający
4. Jest niewystarczający
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

MODUŁ W: WSZYSCY

Wszyscy **P10. Czy słyszał/a Pan/i w ostatnich latach o jakichś inicjatywach, podejmowanych w województwie śląskim przez organizacje przedsiębiorców regionu lub inne organizacje otoczenia biznesu, mające na celu nawiązanie lub pogłębienie współpracy pomiędzy szkołami wyższymi a pracodawcami z Pana/i branży?** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, słyszałem/am i ktoś z naszej uczelni brał udział w takiej inicjatywie
2. Tak, słyszałem/am, ale nikt z naszej uczelni nie brał w niej udziału
3. Nie, nie słyszałem/am o żadnej takiej inicjatywie
4. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P10<3 **Proszę wpisać nazwę pierwszej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, wskazać organizację, która była jej liderem.**

P11.1a Nazwa inicjatywy..... P11.1b Nazwa organizacji.....

P11.1c Nie wiem, nie pamiętam

Jeśli P10<3 i P11.1<c **P12.1 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P10<3 i P11.1<c **Proszę wpisać nazwę drugiej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P11.2a Nazwa inicjatywy..... P11.2b Nazwa organizacji.....

P11.2c Nie znam drugiej inicjatywy (*odpowiedź kasuje zapisy w P11.2a i P11.2b*)

Jeśli P10<3 i P11.2<c **P12.2 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana

2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

Jeśli P10<3 i P11.2<c **Proszę wpisać nazwę trzeciej znanej Panu/i inicjatywy tego rodzaju w województwie Śląskim oraz wskazać organizację, która była jej liderem.**

P11.3a Nazwa inicjatywy..... P11.3b Nazwa organizacji.....

P11.3c Nie znam trzeciej inicjatywy (*odpowieź kasuje zapisy w P11.3a i P11.3b*)

Jeśli P10<3 i P11.3<3 **P12.3 Proszę ocenić, czy uważa Pan/i tę inicjatywę za udaną** [możliwa jedna odpowiedź]

1. Tak, była zdecydowanie udana
2. Tak, była raczej udana
3. Była raczej nieudana
4. Była nieudana
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

P13. Czy, Pana/i zdaniem, organizacje przedsiębiorców i otoczenia biznesowego powinny angażować się w inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a pracodawcami?

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Nie wiem, trudno powiedzieć

To już wszystkie pytania. Dziękujemy za udział w badaniu!

8.4 SCENARIUSZ WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH Z ORGANIZACJAMI OTOCZENIA BIZNESU

Czas realizacji wywiadu: do 60 min
Moduł 0 – Wprowadzenie Czas realizacji: do 10'

Moderator:

- **przedstaw się – podaj imię i nazwisko i nazwę instytucji, którą reprezentujesz w badaniu; wyjaśnij cel wywiadu:**

Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego firma badawcza EVALU Sp. z o.o. prowadzi badanie dotyczące współpracy szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczelni wyższych z pracodawcami. Chcemy dowiedzieć się, czy i w jakim zakresie przedsiębiorstwa rozwijają taką współpracę i na jakie bariery napotykają.

Moderator:

- **pamiętaj, że scenariusz ma charakter ramowy i nie wszystkie poruszane w nim problemy muszą być dobrze znane rozmówcy – zakres pytań musi być każdorazowo dostosowany do wiedzy i doświadczenia rozmówcy.**
- **poinformuj o czasie trwania wywiadu, poproś respondenta o zgodę na rejestrację rozmowy:**

Na wstępie chciał(a)bym poinformować, że wywiad będzie nagrywany. Pana/i wypowiedzi pozostaną anonimowe i posłużą jedynie celom analitycznym. Nagrania i transkrypcje wywiadów zostaną przekazane Zamawiającemu, jednak zostaną one wcześniej zanonimizowane, a głos w nagraniu poddany zostanie modulacji. Zobowiązujemy się do starannej ochrony danych osobowych podmiotów objętych badaniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Proszę o potwierdzenie, że zgadza się Pan/Pani (dalej P.) na nagranie przebiegu rozmowy.

- 1) Nasze badanie dotyczy współpracy szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczelni wyższych z pracodawcami działającymi w pięciu obszarach działalności gospodarczej. Są to obszary:
 - przetwórstwa przemysłowego,
 - budownictwa,
 - transportu i gospodarki magazynowej oraz
 - działalności wydawniczej i nadawczej oraz związanej z produkcją i dystrybucją treści,
 - działalności usługowej w zakresie telekomunikacji, programowania komputerowego, doradztwa, infrastruktury obliczeniowej oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji.

Proszę powiedzieć w jakim stopniu Państwa organizacja działa na rzecz pracodawców z tych obszarów i w jakim stopniu zajmuje się zagadnieniami edukacji i kształcenia w tych obszarach.

Moderator: Wywiad dotyczy działań badanej organizacji związanej z tymi sektorami. Jeśli działalność organizacji związana jest z większą ilością badanych obszarów działalności gospodarczej należy omówić każdy z nich po kolei.

- 2) W jakim zakresie Pana/i organizacja angażuje się w zagadnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a szkolnictwem zawodowym oraz szkolnictwem wyższym?

Moduł 1 – Jak wygląda współpraca szkół ponadpodstawowych z pracodawcami

Czas realizacji: do 10'

1. Jakie są obecne formy współpracy między szkołami ponadpodstawowymi prowadzącymi kształcenie zawodowe a pracodawcami we wskazanych na wstępie obszarach, które są w obszarze zainteresowania Pana/i organizacji? Czego ona dotyczy? Jakie formy przyjmuje ona najczęściej?
2. Czy poziom tej współpracy jest, z punktu widzenia branży, wystarczający?
3. Jak to wygląda w technikach i szkołach branżowych? Czym różni się współpraca z różnymi typami szkół?
4. Od czego zależy intensywność takiej współpracy? Jakie typy przedsiębiorstw i jakie typy szkół najczęściej podejmują taką współpracę? Jakie przedsiębiorstwa i jakie szkoły angażują się w nią najrzadziej? Dlaczego?
5. Czy pracodawcy są chętni do takiej współpracy?
6. Jakie korzyści z takiej współpracy czerpią pracodawcy? Proszę podać przykłady.
7. Czy szkoły są chętne do takiej współpracy?
8. Jakie korzyści z takiej współpracy czerpią szkoły i uczniowie? Proszę podać przykłady.

Moduł 2 – Bariery i czynniki sprzyjające współpracy pomiędzy szkołami a pracodawcami

Czas realizacji: do 15'

9. Kto najczęściej inicjuje taką współpracę? W jakich okolicznościach to się dzieje?
10. Co sprzyja, a co stoi na przeszkodzie takiej współpracy?
11. Jakie bariery mają do pokonania pracodawcy, którzy chcą nawiązać współpracę ze szkołą - technikum lub szkołą branżową?
12. Jakie bariery mają do pokonania szkoły, którzy chcą nawiązać współpracę z pracodawcą?
13. W jaki sposób udaje się je usuwać? Czy jest to trudne? Od czego zależy?
14. Czy istniejące wcześniej formy współpracy pomiędzy szkołami a pracodawcami są kontynuowane bez przeszkód? Jakie bariery napotykają istniejące już formy współpracy?

15. Czy istnieją jakieś powtarzające problemy, które utrudniają współpracę pomiędzy szkołami a pracodawcami? Jaki mają one charakter: finansowy, prawny czy też jeszcze inny?
16. Jak można je usunąć?
17. Jakie zachęty (prawne, finansowe, organizacyjne) można by zastosować, by zwiększyć chęć pracodawców do współpracy ze szkołami?
18. Co mógłby zrobić w tym zakresie samorząd województwa?
19. Czy wykonuje on działania w tym kierunku i jak należy je ocenić?
20. Co mogą w tym zakresie zrobić instytucje otoczenia gospodarczego (tj. Regionalne Izby, Związek Pracodawców Lewiatan, Klasy Edukacyjne i SSE)?
21. Czy wykonują one jakieś działania wspierające rozwój takiej współpracy? Proszę podać przykłady.
22. Czy potrafi Pan/i sobie wyobrazić, w jaki jeszcze sposób instytucje otoczenia gospodarczego mogłyby skutecznie zaangażować się w inicjowanie i rozwój współpracy pomiędzy szkolnictwem ponadpodstawowym a przedsiębiorstwami?

Moduł 3 – Jak wygląda współpraca szkół wyższych z pracodawcami

Czas realizacji: do 10'

23. Jakie są obecne formy współpracy między pracodawcami a szkołami wyższymi - we wskazanych na wstępie obszarach, które są w obszarze zainteresowania Pana/i organizacji? Czego ta współpraca dotyczy? Jakie formy przyjmuje ona najczęściej?
24. Czy poziom tej współpracy jest, z punktu widzenia branży, wystarczający?
25. Jak to wygląda w poszczególnych uczelniach regionu? Które z nich odgrywają rolę wiodącą i dlaczego?
26. Jakie typy przedsiębiorstw i jakie typy szkół najczęściej podejmują taką współpracę?
27. Czy pracodawcy są chętni do takiej współpracy?
28. Jakie korzyści z takiej współpracy czerpią pracodawcy? Proszę podać przykłady.
29. Czy szkoły są chętne do takiej współpracy?
30. Jakie korzyści z takiej współpracy czerpią szkoły i uczniowie? Proszę podać przykłady.

31. Czy można powiedzieć, że różne formy współpracy, w różny sposób wpływają na rozwój umiejętności zawodowych uczniów i studentów? Na czym polegają te różnice i gdzie są najlepiej widoczne? Proszę podać przykłady.

Moduł 4 – Bariery i czynniki sprzyjające współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi a pracodawcami

Czas realizacji: do 10'

32. Kto najczęściej inicjuje taką współpracę? W jakich okolicznościach to się dzieje?
33. Co sprzyja, a co stoi na przeszkodzie takiej współpracy?
34. Jakie bariery mają do pokonania pracodawcy, którzy chcą nawiązać współpracę ze szkołą wyższą - publiczną lub prywatną?
35. Jakie bariery mają do pokonania szkoły wyższe, którzy chcą nawiązać współpracę z pracodawcą?
36. W jaki sposób udaje się je usuwać? Czy jest to trudne? Od czego zależy?
37. Czy istniejące wcześniej formy współpracy pomiędzy szkołami wyższymi a pracodawcami są kontynuowane bez przeszkód? Jakie bariery napotykają istniejące już formy współpracy?
38. Czy istnieją jakieś powtarzające problemy, które utrudniają współpracę pomiędzy szkołami wyższymi a pracodawcami? Jaki mają one charakter: finansowy, prawny czy też jeszcze inny?
39. Jak można je usunąć?
40. Jakie zachęty (prawne, finansowe, organizacyjne) można by zastosować, by zwiększyć chęć pracodawców do współpracy ze szkołami wyższymi?
41. Co mógłby zrobić w tym zakresie samorząd województwa?
42. Czy wykonuje on działania w tym kierunku i jak należy je ocenić?
43. Co mogą w tym zakresie zrobić instytucje otoczenia gospodarczego (tj. Regionalne Izby, Związek Pracodawców Lewiatan, Kłustry Edukacyjne i SSE)?
44. Czy wykonują one jakieś działania wspierające rozwój takiej współpracy? Proszę podać przykłady.
45. Czy potrafi Pan/i wskazać, w jaki jeszcze sposób instytucje otoczenia gospodarczego mogłyby skutecznie zaangażować się w inicjowanie i rozwój współpracy pomiędzy szkolnictwem ponadpodstawowym a przedsiębiorstwami?

Moduł 5 – Podsumowanie

Czas realizacji: do 5'

- 1) Z mojej strony to już wszystkie pytania. Czy chciał(a)by Pan/i coś jeszcze dodać do zagadnień, które poruszaliśmy?

Podziękowanie za wywiad!